

הראל חברה לביטוח בע"מ

**דוח ביניים ליום
30 בספטמבר 2016**

תוכן העניינים

עמוד	תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 30 בספטמבר 2016
1-1	דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 30 בספטמבר 2016 :
2-1	דוח סקירה
	תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקרים):
2-3	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים
2-5	תמצית דוחות על רווח וההפסד הכולל ביניים מאוחדים
2-7	תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים
2-10	תמצית דוחות על תזרימי מזומנים ביניים מאוחדים
2-13	באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
2-79	נספחים לתמצית דוחות ביניים מאוחדים:
	נספח א' - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולוי")
	נספח ב' - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות בחברות הביטוח

דוח הדירקטוריון

הראל חברה לביטוח בע"מ**דוח הדירקטוריון****לתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016**

דוח הדירקטוריון לתשעת החודשים שהסתיימו ב- 30 בספטמבר 2016 ("תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל ביטוח" או "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2015, אשר פורסם ביום 23 במרס 2016 ("הדוח התקופתי").

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

1 תיאור החברה**1.1 כללי**

הראל ביטוח הינה חברה פרטית, בשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות"). הראל השקעות הינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. פעילותה של הראל השקעות, באמצעות חברות שבשליטתה, בשוק הביטוח והחיסכון ארוך הטווח וכן בשירותים הפיננסיים ושוק ההון (להלן ביחד: "הקבוצה").

פעילות הביטוח נעשית ע"י החברה עצמה ובאמצעות אי.אם.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (בשליטה מלאה) ("EMI").

ביום 1 בינואר 2016 מוזגה פעילותה הביטוחית של דקלה חברה לביטוח בע"מ ("דקלה"), לתוך הראל ביטוח. באותו מועד חדלה דקלה מלהיות מבטח, והחל מאותו מועד דקלה הינה בעלת רישיון סוכנות ביטוח (להרחבה ראה באור 9(11) בדוחות הכספיים).

הפעילות בתחום החיסכון ארוך הטווח נעשית הן באמצעות החברה והן באמצעות החברות הבנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כדלקמן:

חברות מנהלות של קופות גמל: הראל גמל והשתלמות בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל גמל"); וקרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק").

חברות מנהלות של קרנות פנסיה: הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל פנסיה") ולעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתיד").

ביום 1 באוקטובר 2016 מוזגה הראל גמל לתוך הראל פנסיה ושמה של הראל פנסיה שונה להראל פנסיה וגמל בע"מ (להרחבה ראה באור 9(10) בדוחות הכספיים).

1.2 בעלי המניות בחברה

החברה הינה בבעלות מלאה (100%) של החברה הציבורית הראל השקעות. נכון למועד פרסום הדוח, משפחת המבורגר (יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור) מחזיקה - בעיקר באמצעות ג.י.י. ייעוץ כלכלי וניהול בע"מ, שהינה חברת החזקה בשליטתם המלאה - בכ- 49.98% מזכויות ההצבעה בהראל השקעות ובכ- 49.58% מהון המניות המונפק של הראל השקעות.

2 מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים

2.1 שינויים מהותיים בעסקי החברה בתקופת הדוח

- 2.1.1 הודעת ויתור של בעלי השליטה בהראל השקעות לעניין הודעת ויתור של בעלי השליטה על תנאי העסקתם מיום 22 בספטמבר 2016 - ראה באור 9(23) בדוחות הכספיים.
- 2.1.2 התקשרות בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה לעניין התקשרות בפוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה - ראה באור 9(13) בדוחות הכספיים.
- 2.1.3 עדכון מדיניות התגמול - הראל ביטוח וחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים לעניין מדיניות התגמול המעודכנת בהראל ביטוח ובחברות הבנות שהינן גופים מוסדיים ראה באור 9(20) בדוחות הכספיים.
- 2.1.4 עיצום כספי לעניין הטלת עיצום כספי על הראל ביטוח בעקבות בדיקה שערך אגף שוק ההון בנושא שליחת דוחות תקופתיים - ראה באור 7(א) בדוחות הכספיים.
- 2.1.5 הצעת רכש חליפין - הראל הנפקות לעניין תוצאות הצעת רכש חליפין של הראל ביטוח מימון והנפקות - ראה באור 9(2) בדוחות הכספיים.
- 2.1.6 סיום כהונה ומינויים של נושאי משרה לעניין סיום כהונה ומינויים של נושאי משרה - ראה סעיף 3.1 להלן ובאור 9(17) בדוחות הכספיים.
- 2.1.7 התקשרות בעסקה עם Noble Energy Mediterranean Ltd. לעניין התקשרות בעסקה עם Noble Energy Mediterranean Ltd. - ראה באור 9(1) בדוחות הכספיים.
- 2.1.8 אשרור דירוג מעלות - הראל הנפקות לעניין אשרור דירוג מעלות לסדרות אגרות חוב יב' ו-יג' של הראל הנפקות ראה באור 6(ג) בדוחות הכספיים.
- 2.1.9 מענק בגין שנת 2015 לעניין אישור הדירקטוריון מיום 22 ביוני 2016, לאופן חישוב המענקים לנושאי משרה בכירים בחברה ולבעלי השליטה בחברה, בהתאם למדיניות התגמול - ראה באורים 9(3) ו-9(4) בדוחות הכספיים.
- 2.1.10 הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ לעניין השלמת הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ - העמדת הלוואות לדירור - ראה באור 9(7) בדוחות הכספיים.
- 2.1.11 הנפקת הון משני מורכב - הראל הנפקות לעניין הנפקת הון משני מורכב (אגרות חוב סדרות יב' - יג') באמצעות הראל הנפקות - ראה באור 9(6) בדוחות הכספיים.
- 2.1.12 דירוג מעלות - הראל הנפקות לעניין דירוג מעלות של שתי סדרות אגרות חוב של הראל הנפקות ראה באור 6(ג) בדוחות הכספיים.

- 2.1.13 שינוי מבני
לעניין אישור שינוי מבני - מיזוג חברות מנהלות והעברת ניהול קופות גמל - ראה באור 9(10) בדוחות הכספיים.
- 2.1.14 אישור נוסח הצו המוסכם לפי סעיף 50ב' לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
לעניין אישור בית הדין להגבלים עסקיים את נוסח הצו המוסכם לפי סעיף 50ב' לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ראה באור 9(28) בדוחות הכספיים.
- 2.1.15 חלוקת דיבידנד
לעניין חלוקת דיבידנד בחודש מרס 2016 - ראה באור 8(5) בדוחות הכספיים.
- 2.1.16 חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות
לעניין חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות - ראה באור 9(25) בדוחות הכספיים.
- 2.1.17 התקשרות בעסקה שאינה חריגה
לעניין התקשרות בעסקה שאינה עסקה חריגה - ראה באור 9(1) בדוחות הכספיים.

2.2 שינויים מהותיים בעסקי החברה לאחר תקופת הדוח

- 2.2.1 עדכון תנאי העסקה של מנכ"ל הראל השקעות ומנהל חטיבת כספים ומשאבים בחברה
לעניין עדכון תנאי העסקתו של מנכ"ל הראל השקעות ומנהל חטיבת כספים ומשאבים בחברה, מר רונן אגסי - ראה באור 9(22) בדוחות הכספיים.

2.3 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

2.3.1 כללי

הנתונים שהתקבלו במהלך הרבעון השלישי של 2016 מצביעים על המשך צמיחה מתונה וחיובית של הכלכלה העולמית. מדדי הפעילות העולמיים הצביעו על האצה קלה בפעילות של מגזרי התעשייה והשירותים במהלך הרבעון השלישי. בנוסף, במהלך הרבעון התפוגגו חלק מהחששות שעלו בעקבות תוצאות משאל העם בבריטניה בסוף הרבעון הקודם.

ארה"ב: האינדיקטורים הראשוניים לרבעון השלישי היו ברובם חיוביים ומצביעים על האצה בצמיחה בהשוואה למחצית הראשונה. הצריכה הפרטית נותרה הגורם העיקרי לצמיחה, כאשר שיעור האבטלה נותר ברמתו הנמוכה. החולשה שנרשמה בנתוני היצוא והתעשייה פחתה במהלך הרבעון.

אירופה: החששות בשווקים לאחר משאל העם בבריטניה פחתו במהלך הרבעון והאינדיקטורים הראשוניים לרבעון השלישי היו טובים יותר מהערכות המוקדמות. הפיחות החד בפאונד בעקבות המשאל נותר והבנק המרכזי הפחית את הריבית והרחיב את תוכנית הרכישות שלו. בגוש האירו האינדיקטורים היו מעורבים והמשיכו להצביע על צמיחה חיובית ומתונה, בדומה לרבעון הקודם.

יפן: האינדיקטורים הכלכליים המשיכו לאכזב והאינפלציה המשיכה לרדת. בעקבות זאת הבנק המרכזי שינה את מדיניותו להרחבה כמותית איכותית בשילוב יעד עקום תשואה.

סין: האינדיקטורים לרבעון השלישי המשיכו להצביע על צמיחה חיובית, כאשר צעדי הממשל השפיעו לחיוב על הנתונים ועל סנטימנט החברות.

ישראל: לאחר ההאצה בצמיחה ברבעון השני, הצמיחה ברבעון השלישי הייתה חיובית אך ממונתת יותר ועמדה על 3.2% בשיעור שנתי. התעסוקה נותרה בשיא והאבטלה בשפל כאשר ירדה ל-4.7% ברבעון השלישי. במהלך הרבעון השלישי נרשמה עלייה חדה מאוד בהשקעות בנכסים קבועים. יחד עם זאת, נתוני יצוא הסחורות והשירותים היו חלשים והאינדיקטורים לצריכה הפרטית הצביעו על קצב גידול מתון יותר בהשוואה למחצית הראשונה של השנה.

2.3.2 התפתחויות במשק הישראלי

הקבוצה פועלת במשק הישראלי, אשר מצבו הכלכלי, הביטחוני והפוליטי משליך על היקף פעילותה בתחומים שונים. שינויים במצב הכלכלי במשק הישראלי עשויים לגרום לשינוי בהיקף הפרמיות וההכנסות האחרות ולשינוי בעלויות התפעול של חברות הקבוצה. לשינוי ברמת התעסוקה במשק הישראלי עשויה להיות השלכה על היקף הפעילות בתחום ביטוח החיים והחיסכון ארוך הטווח.

2.3.3 שוק המניות

מדד ת"א 100 עלה ב- 4.2% במהלך הרבעון השלישי של 2016, אך מתחילת השנה ירד ב- 4%. במהלך הרבעון השלישי מדד MSCI העולמי ברוטו עלה ב- 5% (במונחים דולריים) ומדד MSCI של השווקים המתעוררים עלה ב- 9%. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על כ- 1.1 מיליארדי ש"ח במהלך הרבעון השלישי, ירידה של כ-25% לעומת המחזור הממוצע במהלך 2015.

2.3.4 שוק איגרות החוב

מדד האג"ח הכללי ירד ב- 0.1% במהלך הרבעון השלישי של 2016, אך מתחילת השנה עלה המדד ב- 2.6%. במהלך הרבעון השלישי מדד אג"ח הממשלתיות ירד ב- 0.5% לעומת עלייה של 0.6% באג"ח קונצרני. מתחילת השנה עלו מדדי האג"ח הממשלתי והקונצרני ב- 2.2% ו- 3.3%, בהתאמה. מחזור המסחר היומי הממוצע באג"ח עמד על כ- 3.4 מיליארדי ש"ח במהלך הרבעון השלישי, ירידה של כ- 18% לעומת המחזור הממוצע ב-2015.

2.3.5 קרנות נאמנות

במהלך הרבעון השלישי של 2016 קרנות הנאמנות רשמו גיוסים נטו של כ-550 מיליוני ש"ח, לראשונה מאז הרבעון השלישי של 2014 נרשם גיוס חיובי נטו. יחד עם זאת מתחילת השנה עדיין נרשמו פדיונות של כ- 15.6 מיליארדי ש"ח, כמחצית מכך בקרנות הכספיות. בלטו לחיוב במהלך הרבעון קרנות המתמחות במניות ובאיגרות חוב.

2.3.6 מוצרי מדדים

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמדו בסוף הרבעון השלישי של 2016 על 96.4 מיליארדי ש"ח, ירידה של כ- 7% בהשוואה לסוף שנת 2015. בלטו לשלילה מתחילת השנה תעודות הסל על מניות בחו"ל שרשמו פדיונות של כ- 4.3 מיליארדי ש"ח.

2.3.7 שוק המט"ח

במהלך הרבעון השלישי של 2016 השקל התחזק מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל ב- 2.5%. השקל התחזק ב- 2.3% מול הדולר (לרמה של 3.758 שקל לדולר), ב- 1.9% מול האירו (לרמה של 4.203 שקל לאירו) וב- 5.8% מול הפאונד (לרמה של 4.8717 שקל לפאונד).

2.3.8 אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע, בסוף הרבעון השלישי של 2016 האינפלציה הסתכמה במהלך 12 המדדים האחרונים (עד אוגוסט) בירידה של 0.7%, לאחר שעלתה ב- 0.4% במהלך הרבעון השלישי. סעיף הדיור היה הגורם העיקרי שתרם לעלייה במדד במהלך הרבעון השלישי (מדד ידוע).

2.3.9 ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה 0.1% ללא שינוי גם במהלך הרבעון השלישי של שנת 2016. בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי מאז שהוריד אותה בסוף פברואר 2015. יתרות המט"ח של בנק ישראל עלו לכ-98.4 מיליארד דולר בסוף הרבעון השלישי שבמהלכו בנק ישראל רכש כ-1.2 מיליארד דולר.

2.4 חקיקה והסדרה בתחומי פעילות הקבוצה

להלן יתוארו שינויים מהותיים בחקיקה והסדרה בקשר עם תחומי הפעילות של הקבוצה, מאז הדוח התקופתי:

2.4.1 כללי

2.4.1.1 הוראות דין

2.4.1.1.1 ביום 21 בנובמבר 2016 אישרה הכנסת בקריאה שניה ושלישית הצעת חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 8), התשע"ז-2016 במסגרתה מוצע להעלות את שיעור הריבית המיוחדת שבסמכות בית המשפט לפסוק במקרה בו לא שולמו על-ידי מבטח תגמולי הביטוח שאינם שנויים במחלוקת בתום לב במועדים הקבועים בחוק, מפי שלושה לפי עשרים מהריבית הקבועה בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, וכן להרחיב את סוגי הביטוחים בהם חייב בית המשפט לפסוק ריבית מיוחדת, כך שיכללו גם ביטוח מפני מחלות ואשפוז, וביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

2.4.1.1.2 ביום 31 באוקטובר 2016 פורסמה הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, פרק ג': פיצויי פיטורין, הקובעת את ההוראות הבאות: (1) תשלום למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה יבוא במקום פיצויי פיטורין, אלא אם כן נקבע אחרת בחוזה העבודה או בהסכם/הסדר קיבוצי. הכספים יהיו שייכים לעובד ואינם ניתנים להחזרה, העברה או שעבוד. (2) מעסיק לא יוכל לבצע משיכה של כספים שהפקיד בקופת גמל אישית לפיצויים או במרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה, אלא אם התקיימו נסיבות המצדיקות שלילת זכותו של העובד לפיצויי פיטורין והוא מסר לקופת הגמל הודעה על כך בתוך 3 חודשים ממועד סיום יחסי העבודה עם העובד. מעסיק יוכל למשוך סכומים שהופקדו עד יום 1 בינואר 2017 רק אם מסר הודעה במועדים שנקבעו. (3) נקבעה תקרת מתן הטבת מס בשל הפקדת מעסיק לפיצויי פיטורין עד שלוש פעמים השכר הממוצע במשק.

2.4.1.1.3 ביום 21 באוגוסט 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016 במסגרתו נקבע כי תוקם "רשות שוק ההון ביטוח וחסכון", אשר תהיה עצמאית בהפעלת סמכויותיה לשם מילוי תפקידיה. שר האוצר ימנה, באישור הממשלה, לתקופת כהונה אחת בת חמש שנים ממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, אשר ישמש כמנהלה של הרשות ויוקנו לו חלק מן הסמכויות המוקנות כיום לשר האוצר. בנוסף, לגבי חלק מהחלטות הממונה תבוטל זכות הערעור לבית המשפט המחוזי הקיימת כיום ובמקומה תוקנה סמכות להגשת עתירה מנהלית לבית המשפט לעניינים מנהלים בגין חלק מהחלטותיו של הממונה. תיקון החוק נכנס לתוקף ביום 1 בנובמבר 2016.

2.4.1.1.4 ביום 17 ביולי 2016 פורסם תזכיר חוק בנק ישראל (תיקון)(הוועדה ליציבות פיננסית), התשע"ו-2016, אשר במסגרתו מוצע להקים ועדה ליציבות פיננסית שבראשה יעמוד נגיד בנק ישראל, ואשר מטרתה יהיו לתאם בין רשויות הפיקוח הפיננסיות - הפיקוח על הבנקים, אגף הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, הפיקוח על נותני שירותים פיננסיים חוץ מוסדיים במשרד האוצר, הפיקוח על מערכות תשלומים וניירות ערך, וכן בינן לבין בנק ישראל ומשרד האוצר ולהביא לשיתוף פעולה ביניהן לשם תמיכה ביציבותה של

המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה. תזכיר החוק מפרט את תפקידיה של הוועדה, והרכבה, ומציע לקבוע מנגנון קבלת החלטות.

2.4.1.1.5

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016, במסגרתו נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, מנהל קרן השקעות משותפות בנאמנות, חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללים מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, טעונה אישורם של ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקיימת חובה למנות כאלו) והאסיפה הכללית (בתנאים הקבועים בחוק החברות לעניין אישור מדיניות תגמול נושאי משרה), וכי התקשרות כאמור תאושר רק אם היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הינו המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35. כמו כן, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על 2.5 מיליון ש"ח, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד לבין 2.5 מיליון ש"ח. הוראות החוק חלות על התקשרויות שיאושרו החל ממועד פרסום החוק, ולגבי התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות החוק בתום תקופה של שישה חודשים ממועד פרסום החוק.

איגוד הבנקים ואיגוד חברות הביטוח הגישו לבית המשפט הגבוה לצדק עתירות כנגד החוק. ביום 11 ביולי 2016 ניתן על-ידי בג"ץ צו ביניים לפיו עובדים ונושאי משרה בכירים בתאגידים בנקאיים שיודיעו על התפטרות מעבודתם בתוך 45 יום ממועד ההכרעה בעתירה או ממועד ביטול צו הביניים לא יאבדו את זכאותם הנוכחית לקבלת מלוא הזכויות שהיו מגיעות להם בגין סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם, אילו הסתיימו במועד הגשת הבקשה. ביום 27 ביולי 2016 ניתן על-ידי בג"ץ צו על תנאי המורה למשיבים לנמק מדוע לא תבוטלה הוראת החוק הקובעת כי תאגיד פיננסי לא יהא רשאי לאשר תגמול לעובד אלא אם היחס בינו לבין התגמול הנמוך ביותר בתאגיד לא עולה על 1:35 והוראת החוק המטילה נטל מס מיוחד על תאגידים פיננסיים.

ביום 29 בספטמבר 2016 ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון, אשר דחה את הסעדים המבוקשים הנוגעים לאישור התקשרות של תאגיד פיננסי עם עובד בכיר ולתיקון פקודת מס הכנסה, ודחה את הבקשה להאריך את תקופת ההתארגנות הקבועה בחוק, ביחס לחוזים קיימים. יחד עם זאת, בית המשפט העליון אימץ פרשנות מרחיבה באשר לזכויות שיש להחריג מגדרי החוק, בכל הנוגע להיקף התפרשותו על זכויות תלויות ותק בעבודה, וקבע כי אין להחיל את החוק על זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני תום תקופת ההתארגנות (12 לאוקטובר 2016) ואשר עוגנו בחוזים לפני כניסתו של החוק לתוקף. כמו כן, נקבע כי תוקפו של צו הביניים יוארך עד ליום 1 לינואר 2017, וכי הוא יחול גם על העובדים הבכירים בחברות הביטוח.

ביום 3 באפריל 2016 פורסמו התיקונים הבאים לתקנות החברות:

2.4.1.1.6

(א) תקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה)(תיקון), התשע"ו-2016, לפיהן, קיום קשרים עסקיים או מקצועיים שהחלו לאחר מועד המינני של דירקטור חיצוני, לא יהיו זיקה אם הם נחשבים זניחים בעיני הדירקטור החיצוני והחברה, וועדת ביקורת אישרה עובדה זו, וכן אם הדירקטור החיצוני נתן הצהרה מתאימה; (ב) תקנות החברות (הודעה ומודעה על אסיפה כללית ואסיפת סוג בחברה ציבורית והוספת נושא לסדר היום)(תיקון), התשע"ו-2016, לפיהן חברה שפרסמה מודעה על זימון אסיפה כללית באתר האינטרנט שלה תהיה

פטורה מפרסום מודעה בשני עיתונים יומיים; (ג) תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין)(תיקון), התשע"ו-29016, לפיהן בהתקיים תנאים מסוימים, חידוש או הארכה של התקשרות עם מנכ"ל ושינוי לא מהותי בתנאי כהונתו והעסקתו של נושא משרה לא יהיו טעונות אישור של האסיפה הכללית; (ד) תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני)(תיקון), התשע"ו-2016 הקובעות הפחתת דרישות ההצמדה בחישובי גמול לדירקטורים חיצוניים והפחתת חלק מסכומי הגמול. כמו כן, פורסם צו החברות (שינוי התוספת הראשונה א' לחוק), התשע"ו-2016, לפיו ניתן יהיה לתת מענק לנושא משרה בסך שלוש משכורות חודשיות על-פי קריטריונים שאינם ניתנים למדידה.

2.4.1.1.7 ביום 24 בפברואר 2016 פורסמו תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאדם או בדבר סירוב לבטחו), התשע"ו-2016, במסגרתן נקבע, בין היתר, נוסח ההודעה שישלח מבטח לאדם עם מוגבלות אשר סירב לבטחו או החליט ליתן לו יחס שונה בדבר אפשרויותיו להגיש תלונה לממונה ולוועדת תלונות או להגיש תביעה לבית המשפט. תחילתן של התקנות ביום 23 במאי 2016.

2.4.1.1.8 ביום 25 בינואר 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע, כי בעל שליטה בגוף מוסדי או קרובו, קרוב של דירקטור בגוף מוסדי וכן מי שהורשע בעבירה מהמנויות בתזכיר, או שנפתחו נגדו הליכים בגין עבירה כאמור, לא ישמש כנושא משרה (למעט דירקטור) בגוף מוסדי או כבעל תפקיד אחר מהסוג שעליו הורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או כספי החוסכים באמצעותו) בגוף המוסדי, עוד מוצע לקבוע במסגרת הטיוטה כי אדם ימלא תפקיד מתפקידיו של בעל תפקיד מרכזי בגוף המוסדי רק אם מונה לתפקיד כדן, וכי לא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של בעל תפקיד מרכזי.

2.4.1.1.9 ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו - 2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25% - לפרטים נוספים ראה באור 5ב. בדוח הכספי.

2.4.1.1.10 ביום 18 במרס 2010 נחקק בקונגרס האמריקאי חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שמטרתו מניעת התחמקות מתשלום מס על ידי אמריקאים, המנהלים חשבונות פיננסיים מחוץ לארצות הברית, והגברת האכיפה והציות לדיני המס בארצות הברית. בחודש יוני 2014 חתמה ישראל על הסכם בינלאומי עם ארצות הברית, בנוגע ליישום חוק ה-FATCA והתחייבה ליישם את הוראות החוק בגופים הפיננסיים של מדינת ישראל. ב-4 באוגוסט 2016 אושרו תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016 (להלן: "התקנות") ועם פרסום התקנות קיבל ההסכם בין ישראל לארה"ב מעמד רשמי בדין הישראלי. התקנות חלות על חשבונות מסוגים מסוימים ובהתאם להן, בין היתר, חברת ביטוח מחויבת לערוך זיהוי של בעלי החשבונות שבתחולה, לאסוף מידע שמתקבל אודותיהם ולנטר אינדיקציות המעידות על זיקה של בעלי החשבונות לארצות הברית ועל היותם נישומים. מידע אודות בעלי החשבונות, כאמור, מדווח לרשות המסים בישראל אחת לשנה וזו אחראית על העברת הדיווח לגורמים הרלבנטיים בארצות הברית. אי-ציות לתקנות עלול לגרום הכרזה על הגוף הפיננסי כגוף שאינו מציית וכן לגרור הטלת סנקציות משמעותיות.

חוזרים 2.4.1.2

2.4.1.2.1 ביום 31 באוקטובר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח שיאפשר למבוטחים לאתר מידע לגבי התיק הביטוחי שלהם אצל כל חברות הביטוח. בחוזר נקבעו דרישות מחברות הביטוח להעברת נתונים לממונה על שוק ההון לצורך הפעלת הממשק. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 במרס 2017.

- 2.4.1.2.2 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים (המחליף את החוזר הקיים - הוראה לניהול סיכונים אבטחת המידע של הגופים המוסדיים). בהתאם לחוזר ניהול סיכונים הסייבר יכלול פעולות של מניעה, נטרול, חקירה והתמודדות עם איומי ואירועי סייבר. במסגרת החוזר נקבעו, בין היתר, הוראות לעניין חובת מינוי ועדת היגוי לניהול סיכונים סייבר ותפקידיה; הרחבת תפקידי הדירקטוריון; תפקידי מנכ"ל הגוף המוסדי; חובת מינוי מנהל הגנת סייבר; קביעת תכנית עבודה ותוכנה; הרחבת ההוראות לעניין ניהול הסיכון; אבטחת מערכות; תקשורת ותפעול; שימוש בשרותי מחשב ענן; אבטחת ערוצי קשר מבוססי אינטרנט עם לקוחות ואבטחת ערוצי קשר עם גורמים חיצוניים. הוראות החוזר יחולו מיום 2 באפריל 2017.
- 2.4.1.2.3 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו חתימה ממוחשבת המרחיב את אפשרויות החתימה הממוחשבת של לקוחות גופים מוסדיים על מסמכים במסגרת התקשרות לעניין מוצרים פנסיוניים ומוצרי ביטוח בכפוף להוראות בדבר זיהוי הלקוח. תחילתו של החוזר ביום פרסומו ועל גוף מוסדי לקבל מסמך אשר נחתם באישור ממוחשב, החל מיום 1 בינואר 2017.
- 2.4.1.2.4 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שקובע הוראות לפעילות משקיעים מוסדיים, הנמנים על אותה קבוצת משקיעים, באמצעות חשבון מרכז שבאמצעותו מפוזרות פעולות בניירות ערך עבור מספר חשבונות בניירות ערך סחירים ובנכסים נגזרים וכן, לקבוע הוראות לפיצול עסקאות בנכסים לא סחירים בין מספר גופים מוסדיים. תחילתן של הוראות החוזר ביום 30 באוקטובר 2016.
- 2.4.1.2.5 ביום 3 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון, אשר מחליף חוזר קיים באותו נושא, ובמסגרתו נקבע כי בעל רישיון וגוף מוסדי הפועלים באמצעות חשבונות נאמנות יפעילו, כל אחד מהם, מנגנוני פיקוח ובקרה על מנת לבדוק את העברות הכספיים וכי בעל רישיון לא יהיה רשאי להפקיד את הכספים שהועברו אליו בחשבונו. כמו כן, נקבע כי החל מיום 1 בינואר 2017 תבוטל האפשרות להעביר הפקדות עבור גוף מוסדי מחשבון נאמנות לחשבון של חברת ביטוח השולטת בגוף המוסדי, או הנשלטת על ידי אותו בעל שליטה השולט בגוף המוסדי. הוראות החוזר יחולו על התקשרויות שיהיו בתוקף החל מיום 1 בנובמבר 2016.
- 2.4.1.2.6 ביום 5 ביולי 2016 פרסם הממונה חוזר המתקן את החוזר הקיים בנושא בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור במסגרתו התווסף לחוזר נספח ב' שכולל הוראות פרטניות לעניין יישוב תביעות, כגון הודעות בעת בירור תביעה, המידע שעל בסיסו תיושב תביעה, הודעה על דחיית תביעה ודחייה בטענת אי גילוי, אופן בירור תביעה בעזרת דוחות חקירה, יישוב תביעות סיעוד לרבות לעניין הגדרת מקרה הביטוח ועוד. הוראות נספח ב' יחולו החל מיום 1 בספטמבר 2016.
- 2.4.1.2.7 ביום 9 ביוני 2016 פרסם הממונה חוזר שמתקן את החוזר שעניינו צירוף לביטוח, ובו נקבעו הוראות לעניין השוואה וביטול של פוליסה במקרה שבהליך התאמת הביטוח, שאינו ביטוח קבוצתי, נמצא כי למועמד לביטוח קיימת פוליסה בביטוח רלוונטי (הוראות אלו מבטלות את ההוראות הקבועות בחוזר "החלפת פוליסת ביטוח חיים ובריאות"). כמו כן, תוקנו ההוראות לעניין מסירת מידע והמסמכים למבוטח, ונוספו חובות תיעוד מידע. הוראות החוזר יחולו מיום 1 בספטמבר 2016 (את ההוראות הנוגעות להשוואה וביטול, מבטח רשאי להחיל מיום פרסום החוזר).
- 2.4.1.2.8 ביום 31 במאי 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו ניהול השקעות באמצעות סלי השקעה (אשר מתקן את החוזר הקיים בנושא) וקובע את הכללים לניהול סלי השקעה סחירים ושאינם סחירים על-ידי מספר משקיעים מוסדיים הנמנים על אותה קבוצת משקיעים; מתקן את ההוראות לעניין התנאים הכלליים לניהול סלי השקעה ולעניין סלים לא סחירים, וקובע הוראות מעבר אשר באי קיומם, יפורק הסל. הוראות החוזר חלות מיום הפרסום.

- 2.4.1.2.9 ביום 23 במאי 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו אחזור מידע אישי, במסגרתו נקבע כי על חברת ביטוח לאפשר למבוטח קיום חשבון פרטי שיהיה נגיש באמצעות כלים טכנולוגיים שיאפשר אחזור מידע של המבוטח ובכלל זה פרטי המבוטח, נתונים אודות פוליסות שברשותו או שהיו ברשותו ותביעות הביטוח שהגיש בשלוש השנים האחרונות. בנוסף, נקבע כי חברת ביטוח תציע למבוטח למשלוח מסמכים והודעות, הנדרשים על פי דין, בכלים טכנולוגיים, ותאפשר למבוטח למסור לה מסמכים באותו אופן. תחילת החוזר ביום 30 למרס 2017.
- 2.4.1.2.10 ביום 21 באפריל 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו הנחיה לביצוע IQIS לשנת 2015, המתבסס על התקנות הסופיות באירופה ועל ההנחיות הסופיות של EIOPA. עיקרי ההנחיה, ביחס להנחיה לביצוע IQIS4, נוגעים לייצוב עקומי ריבית חסרת סיכון, הרכב הון מוכר, דרישת הון פחותה להשקעה בתשתיות (הון וחוב), התאמת דרישת הון בגין חברות מנהלות, עדכון נוסחת חישוב דרישת הון בגין סיכון פרמיות ורזרבות בביטוח כללי, וכן עדכון ההנחיות בנוגע לדוח מיוחד של רואה חשבון מבקר, שיתמקד באומדן מיטבי ובמרווח הסיכון. הוראות החוזר חלות החל מיום פרסומן.
- 2.4.1.2.11 ביום 17 בפברואר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (אשר מתקן חוזר קודם בנושא). בחוזר נקבעו הוראות לעניין מתן הלוואות על-ידי הגוף המוסדי כגון אנליזה בעת מתן הלוואה, הלוואות לדיור, בחינת הצורך בקבלת בטוחה, מתן הלוואות לעמיתים וכן הוראות לעניין הגדלת מגבלת ההשקעה בשותפויות ובתאגידי נדל"ן ל-6%, והחרגת הלוואות בערבות מדינה ממגבלת 3% החלה על היקף השקעות שלא עומדות בתנאים המנויים בחוזר למתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים. תחילתו של החוזר ביום הפרסום.
- ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר זה. החוזר מרחיב את אפשרויות ההשקעה של הגופים המוסדיים, וקובע תנאים למתן הלוואה לדיור וכן הוראת שעה למשך שנתיים ביחס למתן הלוואה שהיא בגדר ליווי פיננסי לצורך מימון פרויקט בנייה, אשר הוחרגו מהמגבלות המפורטות בחוזר לעניין מתן הלוואות, השאלת נייר ערך והשקעה בנכס חוב לא סחיר בכפוף להתקיימותם של התנאים המנויים בחוזר. הוראות החוזר חלות החל ממועד פרסומו.
- 2.4.1.3 טיטות חוזרים
- 2.4.1.3.1 ביום 31 באוקטובר 2016 פרסם הממונה טיטות חוזר שעניינה ליווי פיננסי, אשר מטרתה לקבוע כללים שיחולו על גוף מוסדי כאשר הוא מממן פרויקט בנייה בשיטת ליווי פיננסי. במסגרת הטיטה נקבע כי על הגוף המוסדי להנפיק פנקס שוברי תשלום להוציא לרוכש הדירה ערבות בגין הסכום ששולם באמצעות שובר התשלום, או לוודא את הוצאתה או מתן בטוחה אחרת וכן נקבעו הפרטים שיכללו בהסכם הליווי.
- 2.4.1.3.2 ביום 31 באוקטובר 2016 פרסם הממונה טיטות חוזר שעניינה מעורבות מוכרנים בהליך שיווק ומכירה של מוצר ביטוח, אשר מטרתה הסדרת הפעלתם של מוכרנים, שאינם בעלי רישיון, בידי סוכני ביטוח לשם שיווק ומכירה של מוצרי ביטוח. במסגרת הטיטה נקבעו הפעולות שסוכן ביטוח רשאי לבצע באמצעות מוכרנים לגבי מוצר ביטוח שאינו מוצר פנסיוני כגון איתור לקוחות המעוניינים לקבל פרטים על הצטרפות לביטוח ומתן מידע ראשוני על מוצר ביטוח (שלאחריו ימסור סוכן הביטוח מידע מלא אודות המוצר) בהתאם לתסריט שיחה שהוכתב על ידי סוכן ביטוח, קבלת פרטים טכניים לאחר ביצוע התאמה ומכירה על-ידי הסוכן והעברת הצעה ללקוח, החתמתו וקליטת הפוליסה החתומה, וכן הוראות לעניין אופן פעולת המוכרנים, ובכלל זה כי היחס בינן לבין סוכני הביטוח לא יפחת מ-1 ל-5, וכי פעולתם תפוקה, תתועד ותבוקר על-ידי בעל הרישיון. עוד נקבע, כי חברת ביטוח לא תקבל בקשת צירוף שהיתה כרוכה בה פעילות מוכרנים כאמור ללא קבלת כל שיחות המכירה.

- 2.4.1.3.3 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה הוראות להתנהלות מבטח במהלך חיי הפוליסה, המרכזת הוראות לאופן התנהלות המבטח בממשקים שבינו לבין המבוטח, לרבות ניסוח פוליסות, עריכת חיתום ויישוב תביעות. במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע הוראות נוספות לעניין צירוף לביטוח; ניסוח תכניות ביטוח, תשלום למבוטחים ויישוב תביעות.
- 2.4.1.3.4 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר שניה שעניינה "מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי", אשר מציעה לתקן את החוזר הקיים בנושא, ולקבוע בין היתר, כי מוצר ביטוח ארוך טווח יוגדר כך שתקופת הביטוח בו לא תעלה על שנתיים, ולקבוע הקלות לעניין מעורבות סוכני נסיעות בשיווק פוליסות נסיעות לחו"ל שאינן כוללות החרגות רפואיות ושתקופת הביטוח בהן אינה עולה על 30 יום. ביום 31 באוקטובר 2016 פרסם המפקח תיקון לחוזר זה, אשר דוחה את מועד התחילה של החוזר בכל הנוגע לשיווק פוליסות נסיעות לחו"ל באמצעות סוכני נסיעות בלבד, ליום 31 במרס 2017.
- 2.4.1.3.5 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור, המציעה לקבוע כי חובה על גוף מוסדי שמצא אגב מענה לפנייה של לקוח כי היה ליקוי בהתנהלות, לערוך בדיקה האם מדובר בליקוי מערכתי - וככל שמדובר בכזה, לפעול לאיתור מקרים דומים, לתיקונם בזמן סביר ולהפקת לקחים, וכן לתעד ולשמור מידע על הבדיקה, הפקת הלקחים ותיקון הליקוי, ולדווח אחת לשנה למפקח על ליקויים מערכתיים שאותרו.
- 2.4.1.3.6 ביום 31 במאי 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה ביטול פוליסת ביטוח במסגרתה מוצע לקבוע את האמצעים בהם מבוטח יהיה רשאי לבקש לבטל פוליסת ביטוח (דואר אלקטרוני, חשבון אישי מקוון, שיחת טלפון למוקד שירות, פקס ודרכים נוספות שיבחר המבטח) והוראות נוספות הנוגעות להליך הביטול.
- 2.4.1.4 הנחיות והבהרות
- 2.4.1.4.1 ביום 1 בספטמבר 2016 פרסם הממונה מכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו עידוד השקעות בתשתית טכנולוגית, לפיו בכוונת אגף שוק ההון לקבוע בהוראות ליישום הנדבך הראשון בדירקטיבה Solvency II, הוראת שעה, שלפיה לחברת ביטוח שתציג למפקח תכנית שיעודה פיתוח התשתית הטכנולוגית, בהתאם להוראות במכתב, יינתנו הקלות לעניין בחישוב יחס כושר פירעון.
- 2.4.1.4.2 ביום 10 באוגוסט 2016 פרסם הממונה מכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח המעדכן את המכתב מיום 29 בדצמבר 2011 בנושא זה, וקובע את התנאים בהתקיימם חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד. לפרטים נוספים ראה באור (10)8 בדוחות הכספיים.
- 2.4.1.4.3 ביום 16 ביוני 2016 הודיע בנק ישראל כי שינה את מדיניותו בקשר להחזקת בעלי שליטה בגופים המנהלים כספי אחרים (קופות גמל, מבטח, קרנות נאמנות וחברות המנפיקות תעודות סל) במניות הבנקים, כך שיתאפשר לבעלי השליטה בגופים אלו להחזיק מעל 5% מאמצעי השליטה בתאגיד בנקאי ועד 7.5%, בכפוף לקבלת היתר מנגיד בנק ישראל.
- 2.4.1.4.4 ביום 16 במרס 2016 פרסם הממונה טיוטה שנייה של עמדת ממונה שעניינה הבהרה בעניין בדיקה מחודשת של זכאות. במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע, כי יהיה על חברת הביטוח ליזום, לפני תום תקופת תשלום תגמולי ביטוח שאושרה, הקצרה מתקופת הזכאות המרבית, בדיקה מחודשת של זכאות שמסגרתה תברר האם התובע עודנו זכאי לתגמולי ביטוח, ותהיה רשאית להפסיק את תגמולי הביטוח לאחר שנקטה באמצעים סבירים לצורך בירור הזכאות או במקרה שבו הודיע המבוטח כי הגדרת מקרה הביטוח לא מתקיימת עוד בו וכי בדיקה

מחודשת של זכאות תיעשה בהתאם לקריטריונים ברורים שתקבע חברת הביטוח בהתחשב, בין השאר, במצבו הרפואי של התובע ובגילו.

2.4.1.4.5 ביום 18 בינואר 2015 פרסם הממונה עמדת ממונה שעניינה תשלום גוף מוסדי לבעל רישיון, לפיה נמצא בבחינה שנערכה כי גופים מוסדיים נוהגים לשלם לבעלי רישיון דמי עמילות שנגזרים מדמי הניהול שמשלם העמית או המבוטח. בהתאם לעמדת הממונה, תשלום דמי עמילות באופן האמור, אשר מעודד בעלי רישיון להציע ללקוחות מוצרים בדמי ניהול גבוהים יותר, הוא פסול. ביום 30 במרס 2015 פרסם הממונה הבהרה לעמדה, לפיה תשלום דמי עמילות באופן שיוצר העדפה מובנית של האינטרס האישי של בעל הרישיון על-פני האינטרס של הלקוח לשלם דמי ניהול נמוכים, מהווה הפרה של החובות המוטלות על החברה המנהלת בכל הקשור למתן שירותים לעמיתים ולשאר תפקידי הגוף המוסדי, וכי על הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח לפעול באופן מידי לשם תיקון החוזים שמסדירים את תשלום דמי העמילות באופן שעולה בקנה אחד עם ההוראות וכי לא ניתן לחתום על הסכמים חדשים באופן שמנוגד להוראות. יחד עם זאת, ציין הממונה, כי אין בעמדה כדי למנוע מחברה לקבוע דמי ניהול דיפרנציאליים עד לתקרה הקבועה בדין וכי אין בכונתה להפעיל את סמכויות האכיפה כלפי הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח ביחס ללקוחות קיימים וביחס ללקוחות שצורפו בתקופה הסמוכה לאחר פרסום העמדה. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה על-ידי התאחדות חברות לביטוח חיים בע"מ, לבית המשפט המחוזי בתל אביב, המרצת פתיחה, במסגרתה מתבקש בית המשפט להצהיר ולקבוע, כי תגמול הנגזר מדמי ניהול כשלעצמו אינו אסור על-פי דין וכן כי אין ולא היה בעצם התקשרותם של הגופים המוסדיים בהסכמים הכוללים תגמול הנגזר מדמי ניהול משום הפרה של חובה כלשהי על-ידי הגופים המוסדיים. בית המשפט המחוזי דחה את המרצת הפתיחה וההתאחדות הגישה ערעור על החלטה זו לבית המשפט העליון. דיון בערעור נקבע ליום 9 בינואר 2017.

2.4.2 תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

2.4.2.1 הוראות דין

2.4.2.1.1 ביום 9 באוגוסט 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים בין קופות גמל)(תיקון), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לאפשר למי שמקבל קצבת זקנה לנייד את הכספים שבקופת הגמל ולהעביר כספים מקופת גמל להשקעה לקופת גמל לקצבה, בתנאי שהעמית הגיע לגיל הפרישה המוקדמת.

2.4.2.1.2 ביום 4 באוגוסט 2016 פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(זקיפת תשואת אגרות חוב בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע הוראות לחישוב תשואה על נכסי הקרן ולשינוי הקצאת אגרות החוב המיועדות בחלוקה לקבוצות - מקבלי קצבה, עמיתים בני חמישים ומעלה ויתר העמיתים. הממונה יהיה רשאי להגדיל את שיעור זקיפת התשואה בשל אגרות חוב מיועדות למקבלי קצבה בקרן (עד 85% מסך נכסי מקבלי הקצבה) אם מצא כי שיעור זקיפת אגרות החוב לעמיתים בגיל 50 ומעלה ולעמיתים אחרים עולה על רבע אחוז בהשוואה לקרן אחרת וכי פער כאמור עלול להפר את האיזון הדמוגרפי שבין עמיתים בקרן, וכן כי עד יום 31 בדצמבר 2023 זקיפת תשואה לעמיתים בגיל 50 ומעלה תבוצע באופן זהה זקיפת התשואה לעמיתים בני פחות מ-50.

2.4.2.1.3 ביום 3 באוגוסט 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כיסויים ביטוחיים בקופות גמל)(תיקון מס'), התשע"ה-2015, המציעה לקבוע כי מגבלת 35% מסך כל ההפקדות למרכיב התגמולים, החלה כיום על עלות הכיסויים הביטוחיים, לא תחול על כיסוי ביטוחי לאריכות ימים, וכן לבטל החל מיום 1 בינואר 2017 את האפשרות הקיימת כיום בתקנות להמשך קיומם של הסכמים קיימים למתן כיסויים ביטוחיים נוספים על אלו הניתנים במסגרת תקנון קרן פנסיה שנחתמו לפני יום 1 בדצמבר 2012.

- 2.4.2.1.4 ביום 2 באוגוסט 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דמי עמילות מרביים בביטוח מבנה אגב הלוואה לדיור), התשע"ו-2016, המציעה לקבוע כי המגבלה לפיה דמי העמילות לא יעלו 20% מדמי הביטוח, החלה על דמי העמילות לביטוח מבנה הנרכש אגב הלוואה לדיור, תחול גם על דמי העמילות בגין ביטוח החיים הנרכש אגב הלוואה לדיור, וכי בנוסף לכך, ניתן יהיה לשלם בשנת הביטוח הראשונה, גם עמלת היקף עבור שיווק ביטוח חיים אגב משכנתא בכללים הקבועים בטייטה.
- 2.4.2.1.5 ביום 13 ביולי 2016 פורסמה טיוטת תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל)(תיקון), התשע"ו-2016, המציעה לבטל את התנאי הקבוע בתקנות לפיו הפקדת תשלום של מעביד לקופת גמל שמעבר לשיעור של 5% תהיה לחשבון אחר אצל אותו מבטח, וכן לקבוע כי הפקדה למרכיב הפיצויים לקופת גמל משלמת לקצבה תתאפשר מבלי שתהיה הפקדה מקבילה למרכיב התגמולים באותו חשבון בקופה בהתאם לתנאים שנקבעו בטייטה.
- 2.4.2.1.6 ביום 29 ביוני 2016 פורסמה הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 17) (איסור זיקה בין עמלת הפצה לדמי ניהול), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע איסור על חישוב עמלת הפצה בזיקה לשיעור דמי הניהול הנגבים מהעמית, ואת העונש בגין הפרת האיסור כאמור.
- 2.4.2.1.7 ביום 28 ביוני 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תשלומים לקופת גמל)(תיקון מס' 2), התשע"ו-2016, במסגרתן נדחו מועדי התחילה של ההוראות לעניין פרטים שעל מעביד למסור לחברה מנהלת בעת הפקדת והפסקת התשלומים, הודעת קופת גמל לעובד על הפסקה בתשלום, היזון חוזר ראשוני, היזון חוזר מסכם, היזון חוזר מסכם חודשי והיזון חוזר מסכם שנתי, בקשה להשבת תשלום שהופקד ביתר, ובעניין מבנה דיווח אחיד, כך שלגבי מעביד המעסיק פחות מחמישים עובדים, מועד התחילה יהיה ביום 1 בפברואר 2018, ולגבי מעביד המעסיק לפחות חמישים עובדים אך לא יותר ממאה עובדים, מועד התחילה יהיה ביום 1 בפברואר 2017.
- 2.4.2.1.8 ביום 16 ביוני 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 16), התשע"ו-2016 במסגרתו נקבע כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה שלפיה שיעור ההפקדה למרכיב תשלומי המעסיק (למעט למרכיב הפיצויים) בקופת גמל מסוג מסוים עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד וכולל את תשלום המעסיק לביטוח אובדן כושר עבודה, בשיעור הדרוש להבטחת 75% משכרו של העובד או בשיעור של 2.5% משכרו של העובד, לפי הנמוך, ושיעור ההפקדה לפי הדין או ההסכם לסוג אחר של קופת גמל עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהתניה כאמור כהתניה של מעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד העובד, בהפקדה לסוג מסוים של קופת גמל ובלבד שהעובד יהיה זכאי לשיעור הפקדה למרכיב תשלומי המעסיק שלא יפחת מ-6.25% החל מיולי 2016 ו-6.5% החל מינואר 2017. תחילתו של החוק ביום 5 בפברואר 2016.
- 2.4.2.1.9 ביום 7 ביוני 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 15) התשע"ו-2016, במסגרתו נקבעה האפשרות לחברות מנהלות של קופות גמל להקים קופת גמל להשקעה - מוצר חסכון המיועד לתשלום סכום הון לעמית עצמאי או למוטביו. התשלום שעמית יהיה רשאי להפקיד בקופות גמל להשקעה לא יעלה על 70,000 ש"ח. כמו כן, במסגרת התיקון בוצעו תיקונים עקיפים בפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961, בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 ובחוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד-2014.
- 2.4.2.1.10 ביום 30 במאי 2016 פרסם הממונה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תשלומים לקופת גמל)(תיקון), התשע"ו-2016, במסגרתה מוצע לקבוע כי הריבית שישלם מעביד בשל איחור בהפקדת תשלומים בעד עובד לקופת גמל תהיה בשיעור הריבית בשל איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית.

2.4.2.1.11 ביום 26 במאי 2016 פורסם צו הרחבה להגדלת ההפרשות לביטוח פנסיוני במשק 2016, הקובע כי הגדלת תשלומי עובדים ומעסיקים ברכיב התגמולים בכלל המשק ייעשה בשתי פעימות: (א) החל מיום 1 ביולי 2016 - תשלומי מעסיק 6.25% ותשלומי עובד 5.75%; (ב) החל מיום 1 בינואר 2017 - תשלומי מעסיק 6.5% ותשלומי עובד 6%. כמו כן, נקבע כי בסיס השכר ממנו יש להעביר תשלומים עבור עובדים קיימים וחדשים יהיה בהתאם לאמור בהסכם העבודה החל על הצדדים ובלבד שלא יפחת מהמתחייב לפי צו ההרחבה לפנסיה חובה. בהסדרים פנסיוניים בביטוחי מנהלים/קופות גמל, שיעור התשלומים יכול את תשלום המעסיק עבור רכישת כיסוי למקרה של אובדן כושר עבודה להבטחת 75% משכר העובד, ובלבד ששיעור הפרשות המעסיק לחלק התגמולים לבדו לא יפחת מ-5%. תחילתו של הצו ביום 1 ביולי 2016.

2.4.2.1.12 ביום 24 במאי 2016 פורסמה טיוטת תיקון תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה ואחזקה של ניירות ערך), התשס"ט-2009, במסגרתה מוצע לקבוע, כי הליך תחרותי לרכישת ומכירת ניירות ערך יתקיים בין שמונה משתתפים לפחות, בנפרד לכל אפיק השקעה וכי משקיע מוסדי לא יהיה רשאי למכור או לרכוש ניירות ערך או מטבע חוץ, באמצעות צד קשור. כמו כן, מוצע לקבוע כי החזקה, לרבות סליקה של נייר ערך, תיעשה לפי הליך תחרותי שיתקיים לפחות אחת לשלוש שנים, בין חמישה משתתפים לפחות, וכללים למתן פטור מהליך כאמור.

2.4.2.1.13 ביום 26 בינואר 2016 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016, אשר קובעות את התנאים בהתקיימם יוכל עמית, אשר באחד מחשבונותיו שהם קרן ותיקה, קופת גמל לתגמולים, קופת גמל לחיסכון וקופת גמל אישית לפיצויים, שאינן קופות ביטוח, קיימים כספים, למשוך אותם בסכום חד פעמי, וכן חובת חברה מנהלת של אותה קופת גמל לשלוח לעמית הודעה בדבר זכותו למשיכת הכספים בנוסח ובמועד שיקבע הממונה.

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל, במסגרתו נקבעו הוראות למשלוח הודעות לעמיתים על זכאותם למשיכת כספים מחשבונם ועל משמעות הותרת הכספים האמורים בקופת הגמל לעניין תשלום דמי ניהול; הדרכים בהן תתאפשר משיכת כספים מחשבונות קטנים; חובת פרסום באתר האינטרנט של החברה המנהלת, ואופן הדיווח לממונה אודות חשבונות קטנים. תחילתו של החוזר ביום 31 בדצמבר 2016.

2.4.2.2 חוזרים

2.4.2.2.1 ביום 3 בנובמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו קופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד, אשר קובע הוראות לעניין קופות גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד, בה ניתן יהיה להפקיד את סכום החיסכון, אשר יעביר המוסד לביטוח לאומי בעקבות התיקון לפרק ד' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה - 1995, אשר בוצע במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב 2015-2016. במסגרת החוזר נקבעו הוראות לעניין מסלולי ההשקעה בקופת הגמל, הודעות ודיווחים לעמיתים, אפשרויות לניוד כספי קופת הגמל והוראות לעניין משיכת הכספים הצבורים בקופה. יחד עם החוזר פורסם נוסח תקנון תקני לקופת גמל להשקעה לחיסכון ארוך טווח לילד. תחילתו של החוזר מיום פרסומו.

2.4.2.2.2 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו מסמך הנמקה, בו נקבעו הליכי הנמקה מצומצמים במקרה של הפקדות לקופת גמל להשקעה.

ביום 31 באוקטובר 2016 נדחה מועד תחילתו של תיקון לחוזר מסמך הנמקה משנת 2015 ליום 1 ביולי 2017 (במקום 1 בינואר 2017), למעט ההוראות לעניין קופות גמל להשקעה, אשר מועד תחילתן נשאר ביום 1 בינואר 2017.

- 2.4.2.2.3 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו תכניות ביטוח חיים בדמי ביטוח קבועים, בו נקבעו עקרונות למתן החזר למבוטח של דמי ביטוח ששילם מבוטח בגין סיכון עתידי, בדרך של קביעת תקופת ביטוח נוספת, במקרה של ביטול או הפחתת סכום הביטוח בכיסוי למקרה מוות בדמי ביטוח קבועים, בתכניות העולות על חמש שנים בדמי ביטוח קבועים. הוראות החוזר יחולו לגבי שיווק פוליסות החל מיום 1 בינואר 2017.
- 2.4.2.2.4 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה, בו נקבע נוסח תקנון מחייב לקרן הפנסיה ממנו ניתן לסטות רק באישור הממונה, וכן הוראות נוספות שתהיה רשאית חברה מנהלת לקבוע בתקנונה. על חברה מנהלת להגיש תקנון לאישור הממונה עד ליום 1 בספטמבר 2017 ולעדכן את תקנונה בהתאם להוראות החוזר עד ליום 1 בינואר 2018. תחילתו של החוזר ביום פרסומו.
- 2.4.2.2.5 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל. בחוזר מוסדר הליך העברת הכספים של עמית אגב הצטרפותו לקרן פנסיה מקרן פנסיה אחרת שבה הוא מוגדר "עמית לא מפקיד" במסגרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה. כן נקבעו במסגרת החוזר הוראות ומועדים לצירוף עמיתים חדשים לקרן פנסיה ולקופת גמל לרבות לקרן ברירת מחדל וכן נקבע כי על חברה מנהלת לאפשר הצטרפות מקוונת באמצעות אתר האינטרנט שלה תחילתו של החוזר ביום 1 יוני 2017.
- 2.4.2.2.6 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו קווים מנחים לתכנית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. בחוזר, נקבע כי תכנית אובדן כושר עבודה תורכב מתכנית בסיסית - לגביה נקבעו בחוזר הוראות בנוגע למקרה ביטוח, תקופת הביטוח, תקופת המתנה, היקף הכיסוי, תקופת המתנה, תגמולי הביטוח ועוד. לתכנית הבסיסית ניתן לצרף נספחים שירחיבו את הכיסוי הבסיסי, בהתאם לתנאים ולהוראות הקבועים בחוזר. בנוסף, נקבע כי רק תכנית שתעמוד בהוראות החוזר תוגדר כביטוח מפני אובדן כושר עבודה המוכר גם כביטוח מועדף על פי פקודת מס הכנסה. הוראות החוזר יחלו ביום 1 במאי 2017, ותקופת הביטוח בפוליסות לביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתיות שתשוקנה מיום פרסום חוזר זה ועד למועד תחילתו, תהיה עד שנה, ובתקופה זו אף לא תשוקנה תכניות לביטוח אובדן כושר עבודה שהגדרת מקרה הביטוח בה הוא מסוג "כל עיסוק", למעט הגדרת מקרה ביטוח במצב של היעדר תעסוקה.
- 2.4.2.2.7 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, אשר מחליף חוזרים קודמים באותו נושא, ובמסגרתו נוספו הוראות לעניין ממשק דמי סליקה, שקובע את פרטי המידע שעל סוכן הביטוח או הגוף הקשור בו להעביר לגוף מוסדי בגין שירותי תפעול הניתנים למעסיק. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בינואר 2017.
- 2.4.2.2.8 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר המחליף את החוזר הקיים בנושא שיווק פוליסות ביטוח חיים הכוללות מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים, במסגרתו נקבעה חובת גילוי שיעורי הפרמיה המרביים שניתן לגבות עבור נספח כיסוי ביטוחי לאריכות ימים, לרבות גילוי שיעורי הפרמיה בפועל וסכומם במועד הפקת דף פרטי הביטוח ותיקון לחישוב הפרמיה בכיסוי ביטוחי לאריכות ימים. תחילתו של החוזר ביום פרסומו.
- 2.4.2.2.9 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו כללים לתפעול מוצר פנסיוני, הקובע הוראות לעניין דיווח סוכן ביטוח פנסיוני לגוף המוסדי, באמצעות ממשק דמי סליקה בדבר הצורך להפחית את דמי הניהול לעמית עקב קבלת דמי סליקה על-ידי הסוכן, לעניין אופן ביצוע ההפחתה והצגת המידע לעמית, ולעניין הפחתת עמלת ההפצה לסוכן. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 בינואר 2017.

- 2.4.2.2.10 ביום 31 באוגוסט 2016 פרסם הממונה תיקון לחוזר שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל בו נקבע כי ההוראות אשר יחולו על מסלולי ההשקעה בקופות גמל להשקעה תהינה ההוראות הקבועות בחוזר לעניין ניהול מסלולי השקעה בקרנות השתלמות ובפוליסות שאינן קופות ביטוח. תחילתן של הוראות החוזר ביום פרסומו.
- 2.4.2.2.11 ביום 19 ביולי 2016 פרסם הממונה חוזר המתקן את החוזר הקיים בנושא העברת כספים בין קופות גמל וקובע ביטול חובת קופה מקבלת להודיע לקופה מעבירה על קבלת בקשה להעברת כספים; חובת העברת בקשה להעברת כספים על ידי הקופה המקבלת לגוף המנהל של הקופה המעבירה; הודעת גוף מנהל של הקופה המעבירה כי אין באפשרותו לבצע את העברת הכספים בתוך 3 ימי עסקים ואפשרות למשלוח הודעות לעמית בדואר אלקטרוני. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בינואר 2017.
- 2.4.2.2.12 ביום 19 ביולי 2016 פרסם הממונה חוזר המתקן את החוזר הקיים בנושא תשלומים לקופת גמל ובו נקבע כי מועד קבלת ההודעה מהחברה המנהלת למעסיק בדבר אי עמידתו בהוראות התקנות, יהיה יום העסקים הראשון לחודש העוקב לחודש שבו הועבר הדיווח או הופקדו התשלומים, ואם המעסיק לא מסר דיווח כנדרש - בתוך 30 ימי עסקים ממועד קבלת ההודעה, תשלח הודעה נוספת. כמו כן, נקבע, אמצעי התשלום אליו תיעשה השבה בעת השבת תשלום שהופקד ביתר והמועד בו היא תיעשה. הוראות החוזר חלות החל מיום פרסום החוזר.
- 2.4.2.2.13 ביום 30 ביוני 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו איחוד חשבונות קיימים בקרנות חדשות - מחשבונות לא פעילים לחשבונות פעילים. בחוזר נקבעו הוראות להעברת הכספים במסגרת איחוד חשבונות קיימים בקרן פנסיה וכן הוראות לעניין ההודעות שישלחו לעמיתים לגבי העברת פרטיהם לצורך העברת הכספים לחשבונם בקרן פנסיה ולענין העברת מידע לממונה וקבלת מידע מהממונה, חובת תיעוד והקמת כספת ייעודית להעברת המידע. תחילת החוזר ביום פרסומו.
- 2.4.2.2.14 ביום 22 ביוני 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו "דיווח למפקח על תעריפים בתכניות לביטוח חיים-תיקון", בו נקבע שעל חברת ביטוח להגיש למפקח אחת לרבעון קלנדר, דיווח על דמי הביטוח שנקבעו בפועל בכיסויי ביטוח חיים שהופקו במהלך אותו רבעון, עבור כל סוג תכנית ביטוח חיים ששווק על ידה ברבעון החולף. כמו כן, נקבעו המשתנים אליהם יתייחס הדיווח הרבעוני לממונה. תחילתו של התיקון ביום פרסומו.
- 2.4.2.2.15 ביום 13 במרס 2016 פורסם חוזר הממונה הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל ואת התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. במסגרת החוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה על ידי בחירה אקטיבית של העובד את קופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידו בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל וככל שלא נבחרה על ידי העובד קופת גמל ולא נבחרה על ידי המעסיק קופת גמל בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל, יצרף המעסיק את העובד לקופת הגמל שתבחר על ידי הממונה. עוד קובע החוזר כי דמי הניהול שיוצעו על ידי קרנות הפנסיה הנבחרות יהיו בתוקף למשך 10 שנים ממועד ההצטרפות לקרן. קרנות הפנסיה ייבחרו על ידי הממונה אחת לשלוש שנים החל מיום 1 בספטמבר 2016. בנוסף, נקבע כי בחירת קופת ברירת מחדל על ידי מעסיק או ארגון עובדים תיעשה לפי הליך תחרותי בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידה. הסדרי ברירת מחדל קיימים יישארו בתוקף עד מרס 2019 לכל המאוחר.
- בעקבות פרסום החוזר, הוגשה ביום 21 באפריל 2016 עתירה לבג"צ מטעם התאחדות חברות הביטוח למתן צו על תנאי וצו ביניים. הטענות שנטענו מטעם התאחדות חברות הביטוח לא התקבלו במסגרת פסק הדין שניתן בעתירה אולם נקבע בהתאם להסכמת הממונה בנושא כי קרנות הפנסיה שיבחרו על ידי הממונה בהליך התחרותי הראשון, ייבחרו אחת לשנתיים במקום אחת לשלוש שנים כפי שנקבע בתחילה. בעקבות פסק הדין כאמור פרסם הממונה תיקון לחוזר וכן את ההנחיות החדשות לעניין הליך קביעת קרנות ברירת המחדל.

ביום 1 באוגוסט 2016 פרסם הממונה כי הקרנות שנבחרו הינן קרן הפנסיה של מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור של 0.01% מהצבירה ו- 1.31% מההפקדות וקרן הפנסיה של הלמן אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ אשר תגבה דמי ניהול בשיעור של 0.001% מהצבירה ו- 1.49% מההפקדות. בהתאם להוראות החוזר, קרנות הפנסיה החלו לשמש כקרנות ברירת מחדל נבחרות ביום 1 בנובמבר 2016.

ליישום החוזר עלולות להיות השלכות מהותיות על פעילות החברה ויישומו עלול להשפיע על דמי הניהול הנגבים מעמיתים באופן שיפגע ברווחיות החברה, להשפיע על נתח השוק של החברה בענף ועל אופן הפצת מוצרי החברה. בשלב זה אין ביכולת החברה להעריך את ההשפעה הכוללת של יישום חוזר זה.

2.4.2.2.16 ביום 6 בינואר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, אשר מתקן ומבטל את החוזר הקיים בנושא. תחילתו של החוזר בדוח השנתי לעמית בגין שנת 2015.

2.4.2.2.17 ביום 5 בינואר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו תנאים לשליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה נוספת או בחברה מנהלת של קופת גמל נוספת. במסגרת החוזר נקבע כי בעל היתר שליטה בחברה מנהלת של קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת של קרן פנסיה אחרת ובעל היתר שליטה בחברה מנהלת שאינה חברה מנהלת של קרן פנסיה, או בחברה מנהלת של קרן פנסיה שמנהלת גם קופת גמל שאינה קרן פנסיה, יהיה רשאי לקבל היתר שליטה נוסף בחברה מנהלת אחרת, זאת, לתקופה קצובה, בכפוף לכך שבתוך שנה ממועד הרכישה יועברו הנכסים המנוהלים על ידי החברה הקיימת ועל ידי החברה הנוספת לניהולה של אחת מהן, ורישיונה של החברה האחרת יבוטל. כמו כן, נקבעו בחוזר תנאים אשר בהתקיים אחד מהם ניתן יהיה לקבל היתר שליטה בחברה הקיימת ובחברה הנוספת, ללא צורך בהעברת הנכסים המנוהלים. הוראות החוזר חלות החל מיום הפרסום.

2.4.2.3 טיוטות חוזרים

2.4.2.3.1 ביום 28 ביולי 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה "ייפוי כוח לבעל רישיון" אשר מציעה להחליף את החוזר הנוכחי, במסגרתה מוצע לקבוע כי סוכן ביטוח הפונה בשם לקוח באמצעות הרשאה שניתנה לו לפני יום 1 במאי 2013, לא יצטרך להחתימו על ייפוי כוח בהתאם לחוזר, וכן לקבוע אפשרויות נוספות לחתימת עמית על ייפוי כוח חד פעמי לקבלת מידע ואימותו. כמו כן, מוצע לקבוע, כי גוף מוסדי יוכל להתנות ביצוע עסקה באמצעות בעל רישיון מתוקף ייפוי כוח, בקיומו של הסכם בינו לבין בעל הרישיון.

2.4.2.3.2 ביום 20 באפריל 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה הוראות לתשלום קצבה מקופת גמל לחיסכון. במסגרת הטיוטה, מוצע לקבוע תנאים לקבלת קצבת זקנה מקופת גמל לחיסכון - הגעת העמית לגיל פרישה מוקדמת, רכישת כיסוי ביטוחי לאריכות ימים באמצעות החברה המנהלת ואת מועד תחילת תשלומי קצבת זקנה ממבטח. כמו כן, מוצע לקבוע תנאים לשיווק כיסוי ביטוחי לאריכות ימים על ידי חברה מנהלת, והוראות לעניין תשלום למוטבים של עמית בקופת גמל לחיסכון.

2.4.2.4 הנחיות והבהרות

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה טיוטת הבהרה בנושא העלאת דמי ניהול, המבהירה, כי גוף מוסדי אשר לא שלח הודעה לעמיתים בדבר כוונתו לגבות דמי ניהול לפי סכום, יהיה רשאי לגבות דמי ניהול לפי סכום רק לאחר ששלח הודעה תקינה ומלאה על כל פרטיה ובהתאם ללוח הזמנים הקבוע בחוזר. כמו כן, חברה מנהלת רשאית לשלוח הודעה בדואר אלקטרוני לעמית שהסכים לקבל דוח שנתי מקוצר בדואר אלקטרוני.

2.4.3 תחום ביטוח בריאות

2.4.3.1 הוראות דין

2.4.3.1.1 ביום 27 ביולי 2016 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח בריאות קבוצתי)(תיקון), התשע"ו-2016 במסגרתה מוצע לאפשר למי שאינו רשאי לשמש כבעל פוליסה על פי נוסחן הנוכחי של התקנות, להתקשר כבעל פוליסה בחוזה לביטוח בריאות קבוצתי לגבי קבוצת מבוטחים, אף אם יש לו טובת הנאה מהיותו בעל פוליסה, בהתקיים התנאים המפורטים בטיוטה, וכן מוצע לקבוע הוראות לעניין ביטוח קבוצתי לחברי קופות חולים.

2.4.3.1.2 ביום 27 ביולי 2016 פורסם חוק ביטוח תאונות אישיות לתלמידים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016, אשר מסמיך את שר החינוך לקבוע, באישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, את התשלום שייגבה מההורים בעד ביטוח תאונות אישיות ברשויות מקומיות שונות. כמו כן, נקבע מנגנון לעריכת מכרז משותף לכלל הרשויות המקומיות, לשם התקשרות בחוזה ביטוח תאונות אישיות לכלל התלמידים, שבו יקבעו מראש דמי ביטוח אחידים.

2.4.3.1.3 ביום 15 במרס 2016 פורסם תזכיר חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' __), התשע"ו-2016, במסגרתו מוצע לתקן את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 ולבטל ההוראה לפיה תכנית לשירותי בריאות נוספים המוצעות על ידי קופות החולים לא תכלול תרופות מצילות חיים או מאריכות חיים, וכן לאפשר לכלול בתכניות כאמור הוראה הפוטרת או מעניקה הנחה מתשלום עבור כיסוי לתרופות מצילות או מאריכות חיים, משיקולים הקשורים למצבו הכלכלי של העמית.

2.4.3.1.4 ביום 31 בדצמבר 2015, פורסמו ברשומות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים), התשע"ו-2015, הקובעות תנאים אחידים לפוליסת ביטוח סיעודי קבוצתית לחברי קופות חולים, וכן הוראות לעניין הצטרפות לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים.

ביום 24 בינואר 2016 פורסם חוזר ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, בו נקבעו עקרונות לעריכת ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, שעיקריהם: חברת ביטוח תישא בסיכון הביטוחי הגלום בתכנית בשיעור שלא יפחת מ-20%, כי היא תיבחר בהליך תחרותי לתקופה שלא תעלה על 8 שנים, כי יחולו על ניהולה של הקרן הוראות הקבועות בחוק לעניין התחייבויות תלויות תשואה, וכן הוראות לעניין הכנסות והוצאות שיזקפו לקרן, הגבלות לעניין התקשרות חברת ביטוח ביותר מהסכם אחד לעריכת ביטוח קבוצתי לחברי קופת חולים, הודעות למבוטחים הזכאים להצטרף לפוליסה לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים בעקבות סיומה של פוליסה לביטוח סיעודי קבוצתי; והוראות לעניין מבוטחים העוברים בין קופות החולים. הוראות החוזר יחולו לגבי תכניות לביטוח קבוצתי לחברי קופות חולים שיונהגו או יחודשו החל מיום 1 ביולי 2016.

באותו היום פורסמו ברשומות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח בריאות קבוצתי) (תיקון), התשע"ו-2015, אשר במסגרתן בוטלה ההוראה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח בריאות קבוצתי), תשס"ט-2009 אודות הסכומים שרשאי מבטח להחזיר לקופת חולים שהינה בעלת פוליסה בביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים. תחילתו של התיקון ביום 1 ביולי 2016.

ביום 14 ביוני 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר המתקנת את חוזר ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים, במסגרתה נדחה מועד התחילה של ההוראות לעניין מסירת מידע למבוטח בביטוח סיעודי לחברי קופת חולים שהיה מבוטח בביטוח סיעודי לחברי קופות חולים ערב המעבר לקופת חולים אחרת, ולעניין מסירת דוח שנתי לממונה אודות מבוטחים שהצטרפו ועזבו את התכנית עקב מעבר בין קופות חולים, ליום 1 בינואר 2017, ואת מועד

התחילה של ההוראה לפיה חברת ביטוח תישא בסיכון הביטוחי הגלום בתכנית בשיעור שלא יפחת מ-20%, ליום 1 בינואר 2019.

2.4.3.2 טיוטות חוזרים

2.4.3.2.1 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה הוראות לניסוח תכנית ביטוח נסיעות לחו"ל ואופן שיווקה, במסגרתה, מוצע לקבוע כי יש להתאים את גבולות האחריות בתכנית הביטוח לעלות הצפויה למבוטח, בין היתר בהתאם ליעד הנסיעה וכי תכנית הביטוח תורכב מרובד בסיס הכולל סוגי כיסויים מוגדרים ומהרחבות שניתן להציע למבוטח. כן מוצע לקבוע הוראות בדבר הצעת רכישת הרחבה להחמרה של מצב רפואי קודם, הארכת תכנית הביטוח, אי הכללת תנאים שניתן היה לברר מול המבוטח בהליך המכירה, וחובת גוף מוסדי לתעד את הפעולות מול המועמד לביטוח והמבוטח.

2.4.3.3 הנחיות והבהרות

ביום 14 באפריל 2016 פרסם הממונה הכרעה עקרונית שעניינה אופן שיווק פוליסות תאונות אישיות, אשר קובעת הוראות לטיפול בפוליסות תאונות אישיות אשר שווקו מבלי שהובהרה למבוטחים מהות העסקה ועניינים מהותיים נוספים לעסקת הביטוח - דהיינו ב"אופן מטעה" כהגדרת הממונה. על חברת הביטוח לבדוק אם שווקו על ידה פוליסות תאונות אישיות באופן מטעה, לפנות טלפונית למבוטחים שבעת צירופם תואר בפניהם תיאור מטעה ולקבל את הסכמתם להמשך ביטוחם בפוליסה. ככל שמבוטח יודיע, כי אינו מסכים לביטוח יהיה על חברת הביטוח לבטל את הביטוח ולהשיב לו את דמי הביטוח ששילם ממועד צירופו לביטוח.

2.4.4 תחום ביטוח כללי

2.4.4.1 הוראות דין

ביום 9 ביוני 2016 פורסמו תקנות הביטוח הלאומי (היוון)(תיקון), התשע"ו-2016 ("התיקון"), בהמשך לפרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעת עבודה במסגרתן נקבע, בין היתר, כי שיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3% - לפרטים נוספים ראה באור 9(31) בדוחות הכספיים.

ביום 13 בספטמבר 2016 פורסמו תקנות הביטוח הלאומי (היוון)(תיקון)(תיקון), התשע"ו-2016 במסגרתן נדחה מועד תחילתו של התיקון, כך שיהיה בתום שנה ושלושה חודשים מיום הפרסום.

2.4.4.2 חוזרים

2.4.4.2.1 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו השבת כספים מקרנית לציבור המבוטחים שהינם סכום הכסף העודף שקיים בקרנית לציבור המבוטחים בביטוח רכב מנועי. ההוראות מתייחסות לשיעור דמי ההשבה, תשלום קרנית לחברת הביטוח, ניכוי דמי ההשבה בעת ביטול הפוליסה, סכום דמי הביטוח שיצוינו בתעודת הביטוח ודיווחים לקרנית.

2.4.4.2.2 ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה, המעדכן את דמי הביטוח והמשתנים והמקדמים לחישוב דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיורי (הפול) לגבי פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1 בינואר 2017 ואילך.

2.4.4.2.3 ביום 7 בינואר 2016 פרסם הממונה חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" הקובע כי ההוראות לפיהן דמי הביטוח נטו עבור כלי רכב שאינו אופנוע לא יעלו על 90% מדמי הביטוח נטו עבור ביטוח זהה בביטוח השיורי, לא יחולו על ביטוח רכב פרטי

ומסחרי עד 3.5 טון בענף רכב חובה. תחילת החוזר בין יום 1 במרס 2016 ליום 31 בדצמבר 2016. כמו כן שונו במסגרת החוזר ההוראות והמועדים לעניין הגשתם והנהגתם של דמי ביטוח בביטוח רכב חובה בהתאם לעדכון סעיף 40 לחוק הפיקוח, והורחבה האפשרות לעדכן את דמי הביטוח בדיעבד, בכפוף להודעה מראש לממונה. הוראות החוזר יחולו על פוליסות בענף ביטוח רכב חובה שתקופת הביטוח בהן מתחילה ב-1 במרס 2016 ואילך. החל מיום 1 בינואר 2017 לא יתאפשר לחברת ביטוח להשתמש בנוסחאות תעריף שונות לציי רכב ולקולקטיבים, וכן תבוטל ההוראה לעניין שינוי דמי ביטוח בענף רכב חובה בביטוח לתקופה הקצרה משנה בצי רכב או בקולקטיב.

בחודש אוגוסט, בעקבות עתירת חברות הביטוח לבית המשפט העליון, התפרסמו תיקונים נוספים לחוזר זה, המבטלים את הקביעה שתעריפי חברות הביטוח לא יעלו על 90% מתעריף הפול נטו, לגבי פוליסות ביטוח שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 2 באוגוסט 2016 ואילך, ומעדכנים את דמי הביטוח השיורי לאופנועים בעלי מערכות בטיחות ואופנועים עם שלושה גלגלים, לגבי פוליסות ביטוח שתקופת הביטוח בהן מתחילה ביום 1 בנובמבר 2016 ואילך.

באותו מועד פורסם חוזר שעניינו משתנים בענף ביטוח רכב חובה, אשר מוסיף משתנים וקטגוריות בהן ניתן להשתמש לצורך קביעת דמי ביטוח, והוראותיו יחולו על דמי ביטוח בפוליסות שיכנסו לתוקף החל מיום 1 באוקטובר 2016.

2.5 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל ביטוח

2.5.1 תמצית נתונים מהדוחות התוצאתיים המאוחדים של הראל ביטוח (באלפי ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016	שינוי ב- %	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016	
מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח						
4,243,070	992,564	1,050,570	(3)	3,186,347	3,088,028	פרמיות שהורווחו ברוטו
857,019	113,086	249,173	8	591,275	639,852	הכנסות מדמי ניהול
182,946	(224,593)	62,947	-	25,182	(108,903)	רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים
39,245	7,576	8,401	(72)	30,008	8,387	רווח מניהול קופות גמל
51,123	10,173	9,584	(42)	39,863	23,233	רווח מניהול קרנות פנסיה
273,314	(206,844)	80,932	-	95,053	(77,283)	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
281,032	(110,410)	83,021	-	105,269	(37,736)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מגזר ביטוח כללי						
3,071,824	769,840	741,592	(4)	2,289,348	2,193,297	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,767,624	443,629	474,819	5	1,314,673	1,382,991	פרמיות שהורווחו בשייר
205,475	(25,346)	52,144	(68)	124,276	40,247	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח כללי
112,035	(41,761)	35,799	(46)	46,921	25,126	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח כללי
מגזר ביטוח בריאות						
3,964,225	1,029,837	1,084,889	5	2,955,916	3,103,972	פרמיות שהורווחו ברוטו
3,757,673	978,031	1,055,222	7	2,799,443	2,984,144	פרמיות שהורווחו בשייר
18,180	(33,253)	32,529	-	(15,219)	111,957	סך הכל רווח (הפסד) ממגזר ביטוח בריאות
(13,405)	(40,902)	28,567	-	(48,893)	114,586	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל ממגזר ביטוח בריאות
פריטים שלא נכללו במגזרי הפעילות						
165,756	(30,057)	56,078	10	103,830	114,124	רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון
21,105	5,755	5,347	11	15,409	17,118	הכנסות מעמלות הוצאות הנהלה וכלליות שלא נזקפו לדוחות מגזרי פעילות
53,073	17,354	15,165	6	42,709	45,429	הוצאות מימון, נטו
88,701	32,629	35,426	17	72,203	84,480	רווח (הפסד) לפני מס
591,435	(328,988)	190,698	(57)	222,509	95,675	רווח (הפסד) לפני מס
393,091	(199,448)	122,094	(51)	153,982	76,152	רווח (הפסד) נקי לתקופה
(54,646)	71,390	3,246	-	(52,490)	47,991	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממש
338,445	(128,058)	125,340	22	101,492	124,143	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה
393,377	(198,932)	122,423	(51)	154,360	76,171	רווח (הפסד) נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות בחברה
(286)	(516)	(329)	(95)	(378)	(19)	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות מיעוט
9%	(15%)	12%	-	4%	4%	תשואה להון העצמי במונחים שנתיים באחוזים

תמצית נתונים מהמאזנים המאוחדים של הראל ביטוח (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2015	שינוי ב- %	2015	2016	
75,397	5.7	74,542	78,808	סך המאזן
40,036	9.1	38,869	42,398	נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
20,906	5.3	20,586	21,681	השקעות פיננסיות אחרות
935	2.4	921	942	נכסים בלתי מוחשיים
4,834	(9.0)	5,175	4,710	נכסי ביטוח משנה
התחייבויות ביטוחיות (עתודות ביטוח ותביעות תלויות) בביטוח חיים				
35,603	10.0	34,544	38,008	בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
11,393	4.0	11,241	11,692	בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
9,325	(2.9)	9,758	9,479	בביטוח כללי
7,797	9.6	7,590	8,322	בביטוח בריאות (תלוי תשואה ושאינו תלוי תשואה)
64,119	6.9	63,133	67,501	סה"כ התחייבויות ביטוחיות
3,954	1.5	3,782	3,837	הון עצמי המתייחס למחזיקי ההון של החברה

נכסים המנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2015	שינוי ב- %	2015	2016	
40,036	9.1	38,869	42,398	עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
66,721	14.6	63,879	73,230	עבור עמיתי קופות גמל וקרנות פנסיה*
106,757	12.5	102,748	115,628	סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה

* סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

2.6 נתונים נוספים אודות תוצאות הפעילות

הסך הכולל של הפרמיה המורווחת מעסקי הביטוח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 8,385 מיליוני ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

הסך הכולל של הפרמיה המורווחת מעסקי הביטוח ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם לסך של כ- 2,877 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 2,792 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הכולל, המורכב מרווח לאחר מס בתקופת הדוח בתוספת השינוי נטו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה ושינויים אחרים בהון העצמי, הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 124 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 101 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 22%. הגידול ברווח הכולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) התשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ועליה בדמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 77 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 29 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) עדכון תביעה חריגה בענפי חבויות ואחרים בתקופה המקבילה אשתקד בסך כולל, ברוטו, של כ- 293 מיליוני ש"ח לפני מס אשר מתוכו השייר העצמי של החברה הנו כ- 57 מיליוני ש"ח. מרבית סכום השייר, נכלל כהוצאה בתקופה המקבילה אשתקד.

(ג) גידול ברווח במגזר ביטוח בריאות, הנובע בעיקרו משיפור בתוצאות החיתומיות בתקופת הדוח.

השפעות אלו קוזזו בחלקן בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) השפעת פרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ("ועדת וינוגרד") כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3% אשר בעקבותיו עדכנה הראל ביטוח את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 175 מיליוני ש"ח לפני מס וסך של כ- 112 מיליוני ש"ח לאחר מס על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל) (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

(ב) הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח בסך של כ- 149 מיליוני ש"ח לפני מס ובסך של כ- 96 מיליוני ש"ח לאחר מס לעומת השפעה שולית בתקופה המקבילה אשתקד.

(ג) שינוי מדיניות חשבונאית בתקופה המקבילה אשתקד, בנושא מדידת נדל"ן לשימוש עצמי, ממדידה על בסיס עלות מופחתת למדידה על בסיס שווי הוגן. השינוי במדיניות כאמור הגדיל את הרווח הכולל לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 72 מיליוני ש"ח ולאחר מס בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח. הרווח כאמור לא יוחס למגזרי הפעילות של החברה.

הרווח הכולל לאחר מס הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 125 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 128 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) התשואות בשוק ההון ברבעון השלישי של שנת 2016 שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ומגביית דמי ניהול משתנים ברבעון השלישי של שנת 2016 בסך של כ- 52 מיליוני ש"ח לעומת החזר דמי ניהול משתנים בסך של כ- 77 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

(ב) השפעות אלו קוזזו משינוי מדיניות חשבונאית בתקופה המקבילה אשתקד, בנושא מדידת נדל"ן לשימוש עצמי, ממדידה על בסיס עלות מופחתת למדידה על בסיס שווי הוגן. השינוי במדיניות כאמור הגדיל את הרווח הכולל לפני מס בתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 72 מיליוני ש"ח ולאחר מס בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח. הרווח כאמור לא יוחס למגזרי הפעילות של החברה.

הרווח הנקי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 76 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ- 154 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם לסך של כ- 122 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד בסך של כ- 199 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 96 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 223 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם לסך של כ- 191 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 329 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

בתקופת הדוח הסתכמו ההכנסות מהשקעות נטו וההכנסות ממימון לסך של כ- 1,955 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות כאמור בסך של כ- 964 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.

ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכמו ההכנסות מהשקעות נטו וההכנסות ממימון לסך של כ- 1,217 מיליוני ש"ח, לעומת הפסדים מהשקעות כאמור בסך של כ- 852 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסדים לרווחים מהשקעות כאמור נובע בעיקר מהתשואות בשוק ההון ברבעון השלישי של שנת 2016 שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד.

הוצאות המימון של החברה, שלא יוחסו למגזרי הפעילות, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 84 מיליוני ש"ח, לעומת הוצאות מימון בסך של כ- 72 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות המימון נובע בעיקר מהנפקת הון משני מורכב (סדרות יב-יג') באמצעות הראל מימון והנפקות (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההון העצמי של החברה ליום 30 בספטמבר 2016, המתייחס לבעלי המניות של החברה, מסתכם לסך של כ- 3,837 מיליוני ש"ח, לעומת הון עצמי של כ- 3,782 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2015 ולעומת הון עצמי בסך של כ- 3,954 ליום 31 בדצמבר 2015. השינוי בהון העצמי נובע מ: (א) רווח כולל המיוחס לבעלי המניות של החברה בסך של כ- 124 מיליוני ש"ח; (ב) חלוקת דיבידנד בסך של כ- 240 מיליוני ש"ח; (ג) סכומים לא מהותיים בגין קרן הון בגין הנפקת אופציות לעובדים.

לפרטים אודות דרישות ההון הרגולטורי מחברות הביטוח בקבוצה ומהחברות המנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, בהתאם לתקנות וחוזרי הפיקוח ראה באור 8 בדוחות הכספיים.

לפרטים אודות תוצאות תרגיל IQIS5 ראה סעיף 4 להלן ובאור 8 בדוחות הכספיים.

2.7 ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

ההפסד הכולל לפני מס בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 38 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 105 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 149 מיליוני ש"ח לפני מס לעומת השפעה שולית בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) קיטון ברווח הכולל לפני מס מפעילות קרנות הפנסיה וקופות הגמל מסך של כ- 70 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד לסך של כ- 32 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח, שנובע בעיקרו מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב, מעליה בשיעור ההוצאות ומשחיקה בשיעור דמי הניהול.

(ג) השפעות אלו קוּזְזו בחלקן בשל התשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ועליה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 77 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 29 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם לסך של כ- 83 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 110 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר בשל התשואות בשוק ההון ברבעון השלישי של שנת 2016 שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ומגביית דמי ניהול משתנים ברבעון השלישי של שנת 2016 בסך של כ- 52 מיליוני ש"ח לעומת החזר דמי ניהול משתנים בסך של כ- 77 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד לפני מס במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 77 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 95 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 בסך של כ- 81 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 207 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ביטוח חיים

2.7.1

הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 3,088 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 3,186 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 3% ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מהפקדה חד פעמית בתקופה המקבילה אשתקד בסכום של כ- 230 מיליוני ש"ח בגין הסדר פרישה מוקדמת של מעסיק גדול בביטוח חיים. הפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח היוו כ- 37% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה בתקופת הדוח.

הפרמיות שהורווחו ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכמו לסך של כ- 1,051 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 993 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 6% ביחס לרבעון המקביל אשתקד.

ההפסד הכולל לפני מס בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 70 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) הירידה המתמשכת בריבית חסרת הסיכון והירידה בתשואות הגלומות בנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות בתקופת הדוח, אשר כתוצאה מכך עדכנו חברות הביטוח בקבוצה את שיעורי הריבית להיוון המשמשים בחישוב חלק מההתחייבויות הביטוחיות. בהתאם, גדלו ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 149 מיליוני ש"ח לפני מס לעומת השפעה שולית בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) השפעות אלו קוזזו בחלקן מהתשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד ועליה בסך דמי הניהול המשתנים שנגבו בתקופת הדוח בסך של כ- 77 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 29 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל בביטוח חיים הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 66 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 128 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהשפעת התשואות בשוק ההון ברבעון השלישי של שנת 2016 שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד ומגביית דמי ניהול משתנים ברבעון השלישי של שנת 2016 בסך של כ- 52 מיליוני ש"ח לעומת החזר דמי ניהול משתנים בסך של כ- 77 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד לפני מס בביטוח חיים הסתכם בתקופת הדוח בכ- 109 מיליוני ש"ח לעומת רווח לפני מס של כ- 25 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח חיים הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 63 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 225 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווחים מהשקעות, העומדים כנגד התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים, הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 1,513 מיליוני ש"ח, לעומת רווחים מהשקעות בסך של כ- 619 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. בתקופת הדוח המרווח הפיננסי שהושג היה גבוה מהמרווח הפיננסי בתקופה המקבילה אשתקד לאור התשואות בשוק ההון שהיו גבוהות מאלו שבתקופה המקבילה אשתקד.

הרווחיות בביטוח חיים נגזרת, בעיקרה, מרווחי ההשקעה, המשפיעים על ההכנסות מדמי הניהול של נכסי ההתחייבויות תלויות התשואה ועל המרווח הפיננסי מהשקעות כספי התחייבויות שאינן תלויות תשואה. דמי הניהול והמרווח הפיננסי מחושבים בערכים ריאליים.

הרווחים מהשקעות, העומדים כנגד התחייבויות ביטוחיות בביטוח חיים, הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 994 מיליוני ש"ח, לעומת הפסדים מהשקעות בסך של כ- 782 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. ברבעון השלישי המרווח הפיננסי שהושג היה גבוה מהמרווח הפיננסי ברבעון המקביל אשתקד לאור התשואות בשוק ההון שהיו גבוהות מאלו שברבעון המקביל אשתקד.

הרווחיות בביטוח חיים נגזרת, בעיקרה, מרווחי ההשקעה, המשפיעים על ההכנסות מדמי הניהול של נכסי ההתחייבויות תלויות התשואה ועל המרווח הפיננסי מהשקעות כספי התחייבויות שאינן תלויות תשואה. דמי הניהול והמרווח הפיננסי מחושבים בערכים ריאליים.

בתקופת הדוח הסתכמו הפדיונות לסך של כ- 824 מיליוני ש"ח, והיוו כ- 2.6% מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, לעומת פדיונות בסך של כ- 689 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שהיוו כ- 2.3% מהעתודה הממוצעת אשתקד.

ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכמו הפדיונות לסך של כ- 309 מיליוני ש"ח, והיוו כ- 3% מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, לעומת פדיונות בסך של כ- 201 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, שהיוו כ- 2.1% מהעתודה הממוצעת אשתקד.

סך עתודות ביטוח החיים ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמו לכ- 50 מיליארדי ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה:

פוליסות שהוצאו בשנים 1991 - 2003

7-9.2015 (באחוזים)	7-9.2016 (באחוזים)	1-9.2015 (באחוזים)	1-9.2016 (באחוזים)	
(2.88)	2.02	1.34	3.25	תשואה ריאליית לפני תשלום דמי ניהול
(2.59)	1.61	0.79	2.40	תשואה ריאליית לאחר תשלום דמי ניהול
(2.59)	2.43	1.14	3.25	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(2.29)	2.02	0.59	2.40	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול
להלן שיעורי התשואה בפוליסות תלויות תשואה - מסלול כללי:				

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004

7-9.2015 (באחוזים)	7-9.2016 (באחוזים)	1-9.2015 (באחוזים)	1-9.2016 (באחוזים)	
(2.97)	1.99	0.85	3.10	תשואה ריאליית לפני תשלום דמי ניהול
(3.24)	1.72	0.01	2.28	תשואה ריאליית לאחר תשלום דמי ניהול
(2.68)	2.41	0.65	3.10	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(2.95)	2.13	(0.19)	2.28	תשואה נומינלית לאחר תשלום דמי ניהול

אומדן סכום רווחי ההשקעות ודמי הניהול, הנכללים בדוחות רווח והפסד המאוחדים, אשר נזקפו לזכות או לחובת המבוטחים בפוליסות תלויות תשואה והמחושבים בהתאם להנחיות שקבע המפקח, על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח הממוצעות, הוא (במיליוני ש"ח):

7-9.2015	7-9.2016	1-9.2015	1-9.2016	
(832)	691	12	826	רווחים (הפסדים) לאחר דמי ניהול
(8)	126	232	290	סך דמי ניהול

קרנות פנסיה

2.7.2 היקף הנכסים המנוהלים על ידי קרנות הפנסיה ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכם לכ- 42.2 מיליארדי ש"ח, לעומת כ- 35 מיליארדי ש"ח ליום 30 בספטמבר 2015, גידול בשיעור של כ- 20% ולעומת היקף נכסים בסך של כ- 37.1 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, גידול בשיעור של כ- 14%. הגידול בנכסים ביחס לשנה קודמת נובע בעיקר מגידול בסכומי ההפרשה של עמיתים ומתשואה שהושגה בתקופת הדוח.

דמי הגמולים שנגבו על-ידי קרנות הפנסיה של הקבוצה בתקופת הדוח הסתכמו לכ- 4,592 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 3,992 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 15%.

דמי הגמולים שנגבו על-ידי קרנות הפנסיה של הקבוצה ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכמו לסך של כ- 1,581 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 1,434 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 10%.

סך הנכסים של קרנות הפנסיה ודמי הגמולים המופקדים בהן אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 206 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 197 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%.

סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לכ- 71 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 68 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 4%.

סך ההוצאות בגין ניהול קרנות הפנסיה הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 185 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 158 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מגידול בעמלות המשולמות לסוכנים כתוצאה מגידול בפעילות וכן מעדכון תנאי ההתקשרות לגבי שירותי תפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

סך ההוצאות בגין ניהול קרנות הפנסיה הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לכ- 62 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 58 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

סך הרווח הכולל לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לכ- 23 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של כ- 40 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד קיטון בשיעור של כ- 43%. הקיטון ברווח בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מעדכון תנאי ההתקשרות לגבי שירותי תפעול שמעניקה הראל ביטוח להראל פנסיה.

סך הרווח הכולל לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

סך הרווח לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם בתקופת הדוח לכ- 23 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 40 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח לפני מס מניהול קרנות פנסיה ומתפעול קרן פנסיה ותיקה, הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לכ- 10 מיליוני ש"ח, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

בתקופת הדוח נרשמו תשואות חיוביות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. שיעורי התשואות הנומינליות שהשיגה קרן הפנסיה החדשה "הראל פנסיה" בתקופת הדוח הינן כדלקמן:

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016

שם הקרן	תשואה כוללת (באחוזים)
הראל פנסיה	3.21

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016

שם הקרן	תשואה כוללת (באחוזים)
הראל פנסיה	2.70

קופות גמל

2.7.3

נכון למועד הדוח, בקבוצה קיימות 9 קופות גמל (קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית). בחלק מקופות הגמל מספר מסלולי השקעה, לבחירת העמית, סך הכל מפעילה הקבוצה במסגרת קופות הגמל כאמור 37 מסלולים.

היקף הנכסים המנוהלים בקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, ליום 30 בספטמבר 2016, הסתכם לכ- 31 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של כ-28.9 מיליארדי ש"ח ליום 30 בספטמבר 2015 ולעומת סך של כ-29.6 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015. עיקר הגידול נובע מצבירה חיובית ומתשואה שהושגה בתקופת הדוח.

הנכסים ודמי הגמולים של קופות הגמל אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה.

ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 143 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 162 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 12%. הקיטון בדמי הניהול נובע מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב וכן לאור שחיקה בשיעור דמי הניהול.

ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לכ- 53 מיליוני ש"ח, בדומה להכנסות מדמי ניהול ברבעון המקביל אשתקד.

ההוצאות בקופות הגמל בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 135 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 133 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות בקופות הגמל הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 45 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 46 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

סך הרווח הכולל לפני מס של החברות המנוהלות קופות גמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לכ- 9 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מהפרשה חד פעמית להשבת דמי ניהול לעמיתים במסגרת פרויקט הטיוב וכן לאור שחיקה בשיעור דמי הניהול.

סך הרווח הכולל לפני מס של החברות המנוהלות קופות גמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לכ- 8 מיליוני ש"ח, בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

סך הרווח לפני מס של פעילות קופות הגמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הסתכם בתקופת הדוח לכ- 8 מיליוני ש"ח לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח לפני מס של פעילות קופות הגמל, הנכלל בדוח הרווח והפסד המאוחד במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לכ- 8 מיליוני ש"ח בדומה לרבעון המקביל אשתקד.

הצבירה נטו (ללא רווחי השקעות) בקופות הגמל בתקופת הדוח הייתה חיובית והסתכמה לכ- 804 מיליוני ש"ח, לעומת צבירה שלילית של כ- 219 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר השינוי נובע מהפקדות שוטפות בגין תיקון 190 לפקודת מס הכנסה.

2.8 ביטוח בריאות

הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח לכ- 3,104 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 2,956 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%. הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות מהווה בתקופת הדוח כ- 37% מכלל הפרמיות שהורווחו בקבוצה.

הסך הכולל של הפרמיות שהורווחו במגזר ביטוח בריאות הסתכם ברבעון השלישי לשנת 2016 לכ- 1,085 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות בסך של כ- 1,030 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%.

הרווח הכולל לפני מס במגזר ביטוח בריאות הסתכם בתקופת הדוח לכ- 115 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 49 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) התשואות בשוק ההון בתקופת הדוח שהיו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) שיפור בתוצאות החיתומיות בתקופת הדוח.

הרווח הכולל לפני מס במגזר ביטוח בריאות הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לכ- 29 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 41 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהתשואות בשוק ההון ברבעון השלישי של שנת 2016 שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח הסתכם לכ- 112 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך כ- 15 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס במגזר ביטוח בריאות ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם לכ- 33 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד לפני מס בסך כ- 33 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

סך התשלומים והשינוי בהתחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח במגזר ביטוח בריאות בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 2,391 מיליוני ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בהתחייבויות הביטוחיות כולל את רווחי ההשקעה שנוקפו לתכנית לביטוח סיעודי קבוצתי שבה מרבית הסיכון הביטוחי מוטל על התכנית עצמה, בסך של כ- 83.1 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח לעומת סך של כ- 17.7 מיליוני ש"ח שנוקפו בתקופה המקבילה אשתקד.

2.9 ביטוח כללי

הרכב הפרמיות ברוטו והרווח בפעילות הביטוח הכללי לתקופת הדוח, לפני מסים, על פי ענפי הביטוח הכלולים בביטוח הכללי, הינו כדלקמן (באלפי ש"ח):

פרמיות ברוטו

שנת 2015	שינוי ב- %	7-9.2015	7-9.2016	שינוי ב- %	1-9.2015	1-9.2016	
484,763	10.5	94,799	104,743	(6.5)	405,283	378,845	רכב חובה
798,997	9.3	151,259	165,343	(12.4)	670,076	587,161	רכב רכוש
872,789	5.2	219,241	230,534	18.4	634,649	751,698	ענפי רכוש ואחרים
826,913	(5.6)	139,565	131,681	2.4	571,461	585,057	ענפי חבויות אחרים
(29,067)	(54.6)	(8,980)	(4,073)	(37.6)	(23,421)	(14,606)	ביטוח אשראי ומשכנתאות*
2,954,395	5.4	595,884	628,228	1.3	2,258,048	2,288,155	סה"כ

* בניכוי סילוקים

רווח כולל לפני מסים

שנת 2015	שינוי ב- %	7-9.2015	7-9.2016	שינוי ב- %	1-9.2015	1-9.2016	
86,086	-	(22,038)	1,624	-	41,809	(28,760)	רכב חובה
(15,534)	-	(9,096)	1,044	-	(6,656)	5,458	רכב רכוש
55,907	52.7	13,432	20,506	22.1	41,050	50,113	ענפי רכוש ואחרים
(67,642)	(90.0)	(24,833)	(2,493)	(29.1)	(65,477)	(46,421)	ענפי חבויות אחרים
53,218	-	774	15,118	23.6	36,195	44,736	ביטוח אשראי ומשכנתאות
112,035	-	(41,761)	35,799	(46.5)	46,921	25,126	סה"כ

הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 2,288 מיליוני ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

הפרמיות ברוטו ברבעון השלישי לשנת 2016 הסתכמו לסך של כ- 628 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 596 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 1,509 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 1,354 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 11%.

הפרמיות בשייר הסתכמו ברבעון השלישי לשנת 2016 לסך של כ- 372 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 315 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 18%.

הגידול בפרמיות בשייר בתקופת הדוח וברבעון השלישי נובע מאי חידוש העסקה עם NICO, לשנת 2016, אשר במסגרתה השתתפה NICO בכ- 10% מכלל השייר של החברה בענפי ביטוח כללי (לפרטים נוספים ראה סעיף 3.5.4.3.1 בדוח התקופתי לשנת 2015), וכן מירידה בחלק מבטחי משנה בפרמיה בענף אחריות מקצועית.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 25 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח הכולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) השפעת פרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ("יועדת וינוגרד") כך ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי

העומד על 3%, אשר בעקבותיו הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 175 מיליוני ש"ח לפני מס על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל), (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

השפעות אלו קוזזו בחלקן מהסיבות הבאות:

- (א) השפעת שוק ההון שהתשואות בו בתקופת הדוח היו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.
- (ב) עדכון תביעה חריגה בענפי חבויות ואחרים בתקופה המקבילה אשתקד בסך כולל, ברוטו, של כ- 293 מיליוני ש"ח לפני מס אשר מתוכו השייר העצמי של החברה הנו כ- 57 מיליוני ש"ח. מרבית סכום השייר נכלל כהוצאה בתקופה המקבילה אשתקד.
- הרווח הכולל לפני מס בביטוח כללי ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם לסך של כ- 36 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהתשואות בשוק ההון ברבעון השלישי של שנת 2016 שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד.
- הרווח לפני מס בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 40 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ- 124 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
- הרווח לפני מס בביטוח כללי ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם לסך של כ- 52 מיליוני ש"ח לעומת הפסד בסך של כ- 25 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

2.9.1 רכב רכוש

בביטוח רכב רכוש הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 587 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות ברוטו בסך של כ- 670 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 12%. הקיטון בפרמיות נובע, בעיקרו, מאי זכייתה של הראל ביטוח במכרז לביטוח רכב עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

בביטוח רכב רכוש הסתכמו הפרמיות ברוטו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 165 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות ברוטו בסך של כ- 151 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 9%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 572 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 594 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 4%.

הפרמיות בשייר הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 161 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 134 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 20%.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהתפתחות חיובית בתביעות.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 1 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהתפתחות חיובית בתביעות.

הרווח לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 7 מיליוני ש"ח לעומת הפסד מזערי בסך של כ- 0.2 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכב רכוש הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 3 מיליוני ש"ח לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד.

ביום 11 באוקטובר 2015 נמסר לחברה על אי זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר לעניין ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

ביום 18 בספטמבר 2016 נמסר לחברה על זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר בכ- 7% מהיקף ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2017. לזכייה במכרז כאמור לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של החברה.

2.9.2 רכב חובה

בביטוח רכב חובה הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 379 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות ברוטו בסך של כ- 405 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 7%.

בביטוח רכב חובה הסתכמו הפרמיות ברוטו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 105 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות ברוטו בסך של כ- 95 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 10%. לגבי ביטוח חובה כללי רכב שבבעלות עובדי המדינה - ראה סעיף 2.9.1 לעיל.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 377 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 363 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 4%.

הפרמיות בשייר הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 103 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 84 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 23%. הגידול בפרמיות בשייר ברבעון השלישי של שנת 2016 נובע מאי חידוש העסקה עם NICO, לשנת 2016, אשר במסגרתה השתתפה NICO בכ- 10% מכלל השייר של החברה בענפי ביטוח כללי (לפרטים נוספים ראה סעיף 3.5.4.3.1 בדוח התקופתי לשנת 2015).

ההפסד הכולל לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 29 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. המעבר מרווח להפסד כולל נובע בעיקר מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד אשר בעקבותיהן הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 106 מיליוני ש"ח על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה (לרבות מל"ל) (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים). השפעה זו קווצה בחלקה מהתפתחות חיובית באומדן התביעות התלויות בגין שנים קודמות.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 2 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. המעבר מהפסד לרווח כולל נובע בעיקר מהשפעת שוק ההון שהתשואות בו ברבעון השלישי של שנת 2016 היו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 23 מיליוני ש"ח לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 73 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכב חובה הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 8 מיליוני ש"ח לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב). ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר. תעריפיו, אשר נקבעים על-ידי המפקח, גבוהים מתעריפי חברות הביטוח הפועלות בשוק והם מהווים רף עליון לתעריפי חברות הביטוח (למעט לגבי אופנועים), תעריף ביטוח החובה המקסימאלי שחברת ביטוח רשאית לגבות ממבוטח אינו יכול לעלות על 90% מתעריף נטו של ה"פול" לאותו מבוטח. כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה.

במכתב מאת מנכ"ל ה"פול", נקבע חלקה הזמני של החברה בדמי הביטוח נטו לשנת 2016, בשיעור של 10.3% (מול 10.5% שהיה חלקה של החברה לשנת 2015).

ביום 11 באוקטובר 2015 נמסר לחברה על אי זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר לעניין ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2016. לתוצאות המכרז כאמור לא הייתה השפעה מהותית על הרווח או ההון של החברה בתקופת הדוח.

ביום 18 בספטמבר 2016 נמסר לחברה על זכייתה במכרז שפרסם החשב הכללי במשרד האוצר בכ-7% מהיקף ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2017. לזכייה במכרז כאמור לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של החברה.

2.9.3 ענפי חבויות ואחרים

בביטוח חבויות ואחרים הסתכמו הפרמיות ברוטו בתקופת הדוח לסך של כ- 585 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות ברוטו בסך של כ- 571 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בביטוח חבויות ואחרים הסתכמו הפרמיות ברוטו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 132 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות ברוטו בסך של כ- 140 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 382 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 263 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 45%. הגידול בפרמיות בשייר בתקופת הדוח נובע בעיקרו מירידה בחלק מבטחי משנה בפרמיה בענף אחריות מקצועית.

הפרמיות בשייר הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 52 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 55 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של כ- 6%.

ההפסד הכולל לפני מס בביטוח חבויות ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 46 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 65 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד הכולל נובע בעיקר מהסיבות הבאות:

(א) התשואות בשוק ההון שהיו בתקופת הדוח גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.

(ב) עדכון תביעה חריגה בענפי חבויות ואחרים בתקופה המקבילה אשתקד בסך כולל, ברוטו, של כ- 293 מיליוני ש"ח לפני מס אשר מתוכו השייר העצמי של החברה הנו כ- 57 מיליוני ש"ח. מרבית סכום השייר, נכלל כהוצאה בתקופה המקבילה אשתקד.

(ג) השפעות אלו קוזזו בחלקן מהשפעת המלצות ועדת וינוגרד בתקופת הדוח אשר בעקבותיהן הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 69 מיליוני ש"ח לפני מס על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חבויות (לרבות מל"ל) (לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים).

ההפסד הכולל לפני מס בביטוח חבויות ואחרים הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 2 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 25 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הקיטון בהפסד הכולל נובע בעיקר מהתשואות בשוק ההון ברבעון השלישי של שנת 2016 שהיו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד.

ההפסד לפני מס בביטוח חבויות אחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 40 מיליוני ש"ח לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 38 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח חבויות אחרים הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח לעומת הפסד לפני מס בסך של כ- 21 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

2.9.4 ענפי רכוש ואחרים

בביטוח רכוש ואחרים הסתכמו הפרמיות בתקופת הדוח לסך של כ- 752 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות בסך של כ- 635 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 18%.

בביטוח רכוש ואחרים הסתכמו הפרמיות ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 231 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות בסך של כ- 219 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 5%.

הפרמיות בשייר הסתכמו בתקופת הדוח לכ- 194 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 158 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של כ- 22%.

הפרמיות בשייר הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 60 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 51 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של כ- 17%.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 41 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם ברבעון השלישי לשנת 2016 לסך של כ- 21 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 51 מיליוני ש"ח, לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 44 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח רכוש ואחרים הסתכם ברבעון השלישי לשנת 2016 לסך של כ- 21 מיליוני ש"ח לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

2.9.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכמו הפרמיות שהורווחו בשייר בתקופת הדוח לסך של כ- 18 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות שהורווחו בשייר בסך של כ- 30 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכמו הפרמיות שהורווחו בשייר ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 5 מיליוני ש"ח לעומת פרמיות שהורווחו בשייר בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

בענף ביטוח זה לא קיימים ל- EMI הסכמי ביטוח משנה.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 45 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 36 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו בתקופת הדוח היו גבוהות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 15 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 1 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הגידול ברווח נובע מהשפעת שוק ההון, שהתשואות בו ברבעון השלישי של שנת 2016 היו גבוהות מהתשואות ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 45 מיליוני ש"ח לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח לפני מס בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2016 לסך של כ- 15 מיליוני ש"ח לעומת רווח לפני מס בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

2.10 מסים על ההכנסה

סכום המסים על ההכנסה בתקופת הדוח הסתכם להוצאות בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח לעומת הוצאות בגין מסים על הכנסה בסך של כ- 69 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סכום המסים על ההכנסה ברבעון השלישי של שנת 2016 הסתכם להוצאות בסך של כ- 69 מיליוני ש"ח לעומת הטבת מס בסך של כ- 130 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. שינוי במס החברות, כאמור לעיל, הקטין בתקופת הדוח את הוצאות המס של הקבוצה בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח והגדיל את הרווח הכולל וההון העצמי של הקבוצה בהתאם.

2.11 נזילות ומקורות מימון**2.11.1 תזרים מזומנים**

סך תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 655 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה הסתכמו לסך של כ- 45 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון ותנודות בשער החליפין הסתכמו לסך של כ- 60 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל הפעילות הנ"ל מתבטאת בגידול ביתרות המזומנים בסך של כ- 640 מיליוני ש"ח.

2.11.2 מימון הפעילות

ככלל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים. לאור דרישות ההון החלות על החברה ועל החברות הבנות של החברה שהינן מבטח, ובהתאם לתקנות ההון, ההון הרגולטורי הנדרש ממבטח יכול להיות מורכב מהון ראשוני, הון ראשוני מורכב, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב.

לענין הנפקת סדרות אגרות חוב (סדרות יב' - יג') של הראל הנפקות - ראה באור 9(6) בדוחות הכספיים.

3 היבטי ממשל תאגידי**3.1 נושאי משרה****3.1.1 סיום כהונה ומינויים של נושאי משרה**

3.1.1.1 ביום 17 ביולי 2016 הודיע מר אמיר הסל, המכהן כמנהל השקעות ראשי של החברה וכן מנהל חטיבת ההשקעות של החברה על סיום כהונתו בחברה. מר הסל צפוי לסיים את כהונתו בסוף חודש נובמבר 2016.

3.1.1.2 ביום 19 ביולי 2016 החברה הודיעה על מינויו של מר סמי בבקוב כמנהל השקעות ראשי של החברה ומנהל חטיבת ההשקעות של החברה. מר בבקוב צפוי להתחיל את תפקידו ביום 1 בדצמבר 2016.

4 גילוי בקשר עם תרגיל IQIS5

על פי תרגיל IQIS5 שביצעו חברות הביטוח בקבוצה, בהתאם למשטר כושר הפרעון החדש Solvency II, שבכוננת האוצר ליישם, ובהתחשב בהוראות המעבר, להראל ביטוח ול-EMI קיימים עודפי הון משמעותיים.

עודף ההון של הראל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2015, על בסיס מאוחד, ובהתחשב בהוראות המעבר, הנו בדומה לתוצאות ההגשה הקודמת ומסתכם לסך העולה על מיליארד ש"ח. יודגש כי למודל במתכונתו הנוכחית רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך דרישות ההון ועודפי ההון המשתקפים ממנו עשויים להיות שונים במועד היישום בפועל.

תוצאות תרגיל IQIS5 הוצגו לדירקטוריון החברה ביום 23 באוגוסט 2016 והוגשו לפיקוח במועד זה (לפרטים נוספים ראה באור 8(10) לדוחות הכספיים).

תרגיל IQIS5 משקף לחברה, יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2015, בשיעור של כ-122% כשהוא מחושב כולל הוראות מעבר, ויחס כושר פירעון בשיעור של כ-113% כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר.

5 בקרות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי החברה וסוכניה עבור הישגי החברה

מישל סיבוני
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

28 בנובמבר 2016

הצהרה

אני, מישל סיבוני, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכך-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכך-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מישל סיבוני
מנהל כללי

28 בנובמבר 2016

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה

אני, רוני אגסי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכך-
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכך-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
 אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רוני אגסי

28 בנובמבר 2016

מנהל חטיבת כספים
ומשאבים¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל חברה לביטוח בע"מ

תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר 2016

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "הקבוצה"), הכולל את תמצית הדוח על המצב הכספי ביניים המאוחד ליום 30 בספטמבר 2016 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, שינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין לנו מחווים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר דרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 7א' לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין

רואי חשבון

28 בנובמבר 2016

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
934,915	920,666	942,482		נכסים
7,822	3,412	1,756		נכסים בלתי מוחשיים
1,981,790	1,943,071	2,109,253		נכסי מיסים נדחים
1,128,160	1,106,382	1,181,415		הוצאות רכישה נדחות
1,290,112	1,379,458	1,128,923		רכוש קבוע
1,368,958	1,373,276	1,378,345		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,516,409	1,497,512	1,532,394		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
4,834,430	5,175,243	4,709,966		נדל"ן להשקעה אחר
61,458	276,472	36,329		נכסי ביטוח משנה
1,056,971	844,725	1,341,354		נכסי מיסים שוטפים
1,102,655	1,080,119	1,157,093		חייבים ויתרות חובה
37,167,751	36,320,271	38,927,387		פרמיה לגבייה
				השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
7,478,343	7,550,117	7,342,296		נכסי חוב סחירים
10,781,927	10,490,973	11,518,254		נכסי חוב שאינם סחירים
818,184	736,171	766,903		מניות
1,827,869	1,808,252	2,053,946		אחרות
20,906,323	20,585,513	21,681,399		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
966,875	804,385	1,423,617		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,072,334	1,231,328	1,255,852		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
75,396,963	74,541,833	78,807,565		סך כל הנכסים
40,036,286	38,868,626	42,397,701		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים ליום (המשך)

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
				הון והתחייבויות
				הון
868,909	868,909	868,909		הון מניות ופרמיה על מניות
469,527	478,053	516,534		קרנות הון
2,615,486	2,435,357	2,451,778		עודפים
3,953,922	3,782,319	3,837,221		סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה
2,784	2,696	2,779		זכויות שאינן מקנות שליטה
3,956,706	3,785,015	3,840,000		סך כל ההון
				התחייבויות
24,778,277	24,920,072	25,255,472		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
39,340,412	38,213,020	42,246,026		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
715,436	749,264	738,050		התחייבויות מיסים נדחים
230,388	233,420	238,793		התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
16,224	10,922	-		התחייבויות מיסים שוטפים
2,575,753	2,575,893	2,563,243		זכאים ויתרות זכות
3,783,767	4,054,227	3,925,981		התחייבויות פיננסיות
71,440,257	70,756,818	74,967,565		סך כל ההתחייבויות
75,396,963	74,541,833	78,807,565		סך כל ההון וההתחייבויות

חגית ארגוב
מנהלת הכספים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 28 בנובמבר 2016

תמצית דוחות על רווח והפסד ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
11,279,119	2,792,241	2,877,051	8,431,611	8,385,297	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,649,288	414,860	322,727	1,237,449	1,027,471	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,629,831	2,377,381	2,554,324	7,194,162	7,357,826	פרמיות שהורווחו בשייר
1,939,013	(852,027)	1,217,233	964,153	1,954,785	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
871,226	115,952	250,865	600,724	646,269	הכנסות מדמי ניהול
328,476	75,204	58,289	235,258	193,649	הכנסות מעמלות
12,768,546	1,716,510	4,080,711	8,994,297	10,152,529	סך כל ההכנסות
10,644,665	1,568,133	3,316,061	7,599,386	8,636,731	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,272,015	296,024	233,890	982,871	929,674	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
9,372,650	1,272,109	3,082,171	6,616,515	7,707,057	הוצאות הנהלה וכלליות
2,040,712	515,977	558,130	1,521,226	1,653,855	הוצאות אחרות
890,320	241,932	238,906	669,151	702,970	הוצאות מימון, נטו
15,880	3,615	3,348	11,640	9,249	
101,452	53,976	32,203	91,977	82,603	
12,421,014	2,087,609	3,914,758	8,910,509	10,155,734	סך כל ההוצאות
243,903	42,111	24,745	138,721	98,880	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
591,435	(328,988)	190,698	222,509	95,675	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
198,344	(129,540)	68,604	68,527	19,523	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
393,091	(199,448)	122,094	153,982	76,152	רווח (הפסד) לתקופה
393,377	(198,932)	122,423	154,360	76,171	מיוחס ל:
(286)	(516)	(329)	(378)	(19)	בעלים של החברה
393,091	(199,448)	122,094	153,982	76,152	זכויות שאינן מקנות שליטה
3.79	(1.92)	1.18	1.49	0.73	רווח (הפסד) לתקופה
					רווח (הפסד) בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) הכולל ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2015	2016	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
393,091	(199,448)	122,094	153,982	76,152	רווח (הפסד) לתקופה
					פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(44,570)	(79,631)	28,913	(74,064)	125,595	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(226,508)	(48,595)	(29,539)	(195,711)	(110,231)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
50,897	36,553	18,202	42,663	64,705	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(46,803)	35,314	(19,280)	(21,856)	(31,957)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
97,817	24,238	(194)	89,354	(12,760)	הטבת מס (מסים על הכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(169,167)	(32,121)	(1,898)	(159,614)	35,352	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
					פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
170,133	169,852	593	169,852	13,151	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
8,070	(7,858)	6,943	(2,057)	(208)	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
(63,682)	(58,483)	(2,392)	(60,671)	(304)	מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
114,521	103,511	5,144	107,124	12,639	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(54,646)	71,390	3,246	(52,490)	47,991	סך רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
338,445	(128,058)	125,340	101,492	124,143	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה
					מיוחס ל:
338,759	(127,516)	125,673	101,894	124,148	בעלים של החברה
(314)	(542)	(333)	(402)	(5)	זכויות שאינן מקנות שליטה
338,445	(128,058)	125,340	101,492	124,143	סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
868,909	303,796	37,261	(16,228)	144,698	2,615,486	3,953,922	2,784	3,956,706
לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)								
יתרה ליום 1 בינואר 2016								
-	-	-	-	-	76,171	76,171	(19)	76,152
סך רווח (הפסד) לתקופה								
-	57,671	-	(22,333)	12,518	121	47,977	14	47,991
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
-	57,671	-	(22,333)	12,518	76,292	124,148	(5)	124,143
סך כל רווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
-	-	-	-	-	(240,000)	(240,000)	-	(240,000)
עסקאות עם בעלים שנוקפו ישירות להון דיבידנד								
-	-	(849)	-	-	-	(849)	-	(849)
תשלומים מבוססי מניות								
868,909	361,467	36,412	(38,561)	157,216	2,451,778	3,837,221	2,779	3,840,000
יתרה ליום 30 בספטמבר 2016								
868,909	440,720	37,532	15,987	35,277	2,382,312	3,780,737	3,098	3,783,835
לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)								
יתרה ליום 1 בינואר 2015								
-	-	-	-	-	154,360	154,360	(378)	153,982
סך רווח (הפסד) לתקופה								
-	(144,728)	-	(14,862)	108,439	(1,315)	(52,466)	(24)	(52,490)
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
-	(144,728)	-	(14,862)	108,439	153,045	101,894	(402)	101,492
סך כל רווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
-	-	-	-	-	(100,000)	(100,000)	-	(100,000)
עסקאות עם בעלים שנוקפו ישירות להון דיבידנד ששולם								
-	-	(312)	-	-	-	(312)	-	(312)
תשלומים מבוססי מניות								
868,909	295,992	37,220	1,125	143,716	2,435,357	3,782,319	2,696	3,785,015
יתרה ליום 30 בספטמבר 2015								

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערוך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
868,909	349,933	36,412	(25,133)	156,772	2,324,655	3,711,548	3,112	3,714,660
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)								
יתרה ליום 1 ביולי 2016								
-	-	-	-	-	122,423	122,423	(329)	122,094
סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
-	11,534	-	(13,428)	444	4,700	3,250	(4)	3,246
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
-	11,534	-	(13,428)	444	127,123	125,673	(333)	125,340
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
868,909	361,467	36,412	(38,561)	157,216	2,451,778	3,837,221	2,779	3,840,000
יתרה ליום 30 בספטמבר 2016								
868,909	352,979	37,180	(23,767)	35,277	2,639,217	3,909,795	3,238	3,913,033
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)								
יתרה ליום 1 ביולי 2015								
-	-	-	-	-	(198,932)	(198,932)	(516)	(199,448)
הפסד לתקופה								
-	(56,987)	-	24,892	108,439	(4,928)	71,416	(26)	71,390
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
-	(56,987)	-	24,892	108,439	(203,860)	(127,516)	(542)	(128,058)
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון								
-	-	40	-	-	-	40	-	40
תשלומים מבוססי מניות								
868,909	295,992	37,220	1,125	143,716	2,435,357	3,782,319	2,696	3,785,015
יתרה ליום 30 בספטמבר 2015								

מיוחס לבעלים של החברה								
הון מניות ופרמיה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
868,909	440,720	37,532	15,987	35,277	2,382,312	3,780,737	3,098	3,783,835
-	-	-	-	-	393,377	393,377	(286)	393,091
-	(136,924)	-	(32,215)	109,421	5,100	(54,618)	(28)	(54,646)
-	(136,924)	-	(32,215)	109,421	398,477	338,759	(314)	338,445
-	-	-	-	-	34,697	34,697	-	34,697
-	-	(271)	-	-	-	(271)	-	(271)
-	-	-	-	-	(200,000)	(200,000)	-	(200,000)
868,909	303,796	37,261	(16,228)	144,698	2,615,486	3,953,922	2,784	3,956,706

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)
יתרה ליום 1 בינואר 2015
סך הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
 רווח (הפסד) לשנה
 סך רווח (הפסד) כולל אחר
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
 השפעה מצטברת ליום 31 בדצמבר, 2015 של ביטול רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי (ראה באור 2 הדוחות השנתיים)
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון
 תשלומים מבוססי מניות
 דיבידנד ששולם
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		נספח
	2015	2016	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(55,552)	155,535	(227,000)	(57,061)	647,912	א
(120,193)	(149,113)	(27,478)	(177,261)	7,482	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
(175,745)	6,422	(254,478)	(234,322)	655,394	לפני מיסים על הכנסה
(170,598)	(29,905)	(21,103)	(127,915)	(93,967)	מס הכנסה שהתקבל (ששולם)
(149,715)	(38,660)	(29,451)	(111,791)	(90,161)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות
(185,108)	(17,924)	(3,174)	(155,946)	(19,947)	(ששימשו לפעילות) שוטפת
					תזרימי מזומנים מפעילות
					השקעה
					השקעה ברכוש קבוע
					השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
					השקעה בחברות מוחזקות
					תמורה ממימוש השקעה בחברה
					מוחזקת המטופלת לפי שיטת
					השווי המאזני
161,628	1,014	395	38,140	231,515	דיבידנד מחברה מוחזקת
126,950	33,399	4,862	51,675	17,086	תמורה ממימוש רכוש קבוע
94	-	81	-	382	מזומנים נטו שנבעו מפעילות
(216,749)	(52,076)	(48,390)	(305,837)	44,908	(ששימשו לפעילות) השקעה
					תזרימי מזומנים מפעילות מימון
294,453	295,553	-	294,453	207,413	תמורת הנפקת כתבי התחייבות,
(54,939)	-	-	(24,665)	(24,615)	נטו
-	(12,500)	-	10,384	-	פירעון כתבי התחייבויות נדחים
(200,000)	-	-	(100,000)	(210,000)	והלוואות מתאגידים בנקאיים
					קבלת (פרעון) הלוואות מבעלי עניין
					דיבידנד לבעלי החברה
39,514	283,053	-	180,172	(27,202)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות
					(ששימשו לפעילות) מימון
812	17,893	(18,130)	4,323	(32,840)	השפעת התנודות בשער חליפין על
(352,168)	255,292	(320,998)	(355,664)	640,260	יתרות המזומנים ושווי מזומנים
					עליה (ירידה) במזומנים ושווי
					מזומנים
2,391,377	1,780,421	3,000,467	2,391,377	2,039,209	יתרת מזומנים ושווי מזומנים
					לתחילת התקופה
2,039,209	2,035,713	2,679,469	2,035,713	2,679,469	יתרת מזומנים ושווי מזומנים
					לסוף התקופה

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על ההכנסה (1),(2),(3) רווח (הפסד) לתקופה פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים: חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזה ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות נכסי חוב סחירים נכסי חוב שאינם סחירים מניות השקעות אחרות הוצאות (הכנסות) מימון בגין התחייבויות פיננסיות, נטו שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר <u>פחת והפחתות</u> רכוש קבוע נכסים בלתי מוחשיים שינוי בהתחייבויות בגין חוזה ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה שינוי בהתחייבויות בגין חוזה ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה שינוי בנכסי ביטוח משנה שינוי בהוצאות רכישה נדחות הוצאות (הכנסות) שכר בגין תשלום מבוסס מניות הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה שינויים בסעיפים מאזניים אחרים: <u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזה ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה</u> רכישת נדל"ן להשקעה רכישות, נטו של השקעות פיננסיות <u>השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר</u> רכישת נדל"ן להשקעה תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה מכירות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות פרמיות לגבייה חיובים ויתרות חובה זכאים ויתרות זכות התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה
	2015	2015	2015	2015	
	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
393,091	(199,448)	122,094	153,982	76,152	
(243,903)	(42,111)	(24,745)	(138,721)	(98,880)	
(190,570)	1,041,196	(684,815)	369,627	(679,813)	
(2,482)	(77,453)	20,838	(43,728)	(19,326)	
44,688	(37,489)	(18,384)	(13,536)	15,001	
(42,486)	14,032	(9,185)	(22,238)	(19,267)	
(85,200)	284,219	(129,083)	(5,239)	(158,262)	
168,274	(347,962)	326,359	5,435	183,886	
(18,893)	(14,108)	(1,343)	(27,795)	15,046	
(30,749)	(11,635)	(5,976)	(16,788)	6,139	
58,343	14,442	16,099	41,485	53,482	
108,147	27,542	28,518	84,472	82,594	
17,355	(144,634)	(217,169)	124,453	477,195	
3,616,439	(183,474)	1,654,791	2,489,047	2,905,614	
573,435	215,254	75,177	232,622	124,464	
(193,465)	(37,567)	(23,886)	(154,746)	(127,463)	
(271)	40	-	(312)	(849)	
198,344	(129,540)	68,604	68,527	19,523	
(18,883)	(5,115)	(7,978)	(14,299)	(24,433)	
(3,785,048)	(810,021)	(1,026,519)	(3,108,764)	(1,269,644)	
(32,009)	(8,367)	(7,893)	(27,073)	(23,124)	
2,099	* 2,099	-	* 2,099	1,000	
(288,156)	260,980	(448,464)	114,946	(575,698)	
42,657	(15,919)	45,307	65,193	(54,438)	
(121,616)	418,298	310,911	13,072	(203,218)	
(237,619)	(63,446)	(289,415)	(257,583)	(65,966)	
12,926	5,722	(843)	8,801	8,197	
(448,643)	354,983	(349,094)	(211,043)	571,760	
(55,552)	155,535	(227,000)	(57,061)	647,912	

* מדין מחדש.

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים מהפעילות בגין חוזה ביטוח וחוזי השקעה.

(2) במסגרת הפעילות השוטפת הוצגה ריבית שהתקבלה בסכום של 963 מיליוני ש"ח (לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 סכום של 985 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 1,427 מיליוני ש"ח) וריבית ששולמה בסכום של 49 מיליוני ש"ח (לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 סכום של 59 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 80 מיליוני ש"ח).

(3) במסגרת הפעילות השוטפת הוצג דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות אחרות בסכום של 150 מיליוני ש"ח (לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 סכום של 191 מיליוני ש"ח ולשנת 2015 סכום של 267 מיליוני ש"ח).

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2015	2016	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,153,223	770,245	1,541,499	1,153,223	966,875	נספח ב - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה מזומנים ושווי מזומנים אחרים יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
1,238,154	1,010,176	1,458,968	1,238,154	1,072,334	
2,391,377	1,780,421	3,000,467	2,391,377	2,039,209	
966,875	804,385	1,423,617	804,385	1,423,617	נספח ג - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה מזומנים ושווי מזומנים אחרים יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה
1,072,334	1,231,328	1,255,852	1,231,328	1,255,852	
2,039,209	2,035,713	2,679,469	2,035,713	2,679,469	

באור 1 - כללי**הישות המדווחת**

הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של החברה ליום 30 בספטמבר 2016, כוללת את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה, וכן את זכויות החברה בחברות כלולות (להלן: "הקבוצה"). החברה הינה בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה האם"). מניות החברה האם רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים**א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים**

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים נערכה בהתאם ל- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם לדרישות הגילוי אשר נקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (להלן: "הדוחות השנתיים").

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 28 בנובמבר 2016.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בהתאם ל- IFRS ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים (להלן: "אומדנים"), אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית, על ערכם של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות. מובהר בזאת כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות וכן על הערכות שווי חיצוניות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה הנהלה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים עקביים בעיקרם לאלה בהם השתמשה להכנת הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2015, ולמעט האמור להלן, לא חל שינוי בהנחות האקטואריות המשפיע באופן מהותי על העתודות. בקשר עם עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות לרבות המלצת ועדת וינוגרד, וכן עם בדיקת נאותות העתודות (LAT), ראה גם באור 9.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

למעט המפורט בסעיף א' להלן, המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות השנתיים.

א. יישום לראשונה של תיקונים לתקנים**תיקון ל- IAS 38 נכסים בלתי מוחשיים, הבהרה לשיטות הפחתה מקובלות (להלן - "התיקון לתקן")**

התיקון לתקן קובע חזקה הניתנת לסתירה לפיה שיטת הפחתה מבוססת הכנסות עבור נכסים בלתי מוחשיים אינה נאותה. מטרת התיקון הינה להגביל את השימוש בהפחתה מבוססת הכנסות ועל כן, חברות אשר ירצו להמשיך ולהפחית את הנכס הבלתי מוחשי בשיטת הפחתה כאמור, יצטרכו להראות כי קיים קשר אשר אינו נסיבתי בין הפקת ההכנסה לצריכת ההטבות הכלכליות.

הקבוצה מיישמת את התיקון לתקן באופן פרוספקטיבי החל מיום 1 בינואר 2016. לתיקון לתקן לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים של הקבוצה.

ב. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו**תיקון ל-IFRS 4 חוזי ביטוח, יישום של IFRS 9, מכשירים פיננסיים יחד עם IFRS 4 (להלן - "התיקון")**

התיקון מציג שתי הקלות אופציונליות לגבי היישום הצפוי של IFRS 9 על ידי מבטחים:

- דחיית מועד התחילה של IFRS 9 עד ליום ה-1 בינואר 2021 (או למועד מוקדם יותר אם מועד התחילה של התקן החדש הצפוי להתפרסם בקשר לחוזי ביטוח יהיה מוקדם יותר) עבור חברות אשר פעילותן השלטת הינה הנפקת חוזי ביטוח שבתחולת IFRS 4 ואשר טרם אימצו גרסה מוקדמת יותר של IFRS 9. בתקופת הדחייה, החברה תמשיך ליישם את הוראות IAS 39, מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה. כמו כן, חברה המיישמת את אופציית הדחיה תידרש לכלול בדוחותיה הכספיים גילויים שונים. גילויים אלו כוללים בין היתר גילוי לשווי הוגן ולשינוי בשווי ההוגן של קבוצות שונות של נכסים פיננסיים בהתאם לאופן הסיווג תחת IFRS 9 וכן גילוי בדבר חשיפה לסיכונים אשראי.
- התאמת התוצאות ביישום של IFRS 9 בגין נכסים פיננסיים אשר מתייחסים לחוזי ביטוח והנמדדים לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד בהתאם ל-IFRS 9.

יישום ההקלות שבתיקון הינו למועד התחילה של IFRS 9 והוא וולונטרי עבור חברות העומדות בקריטריונים שהוגדרו בתיקון. הקבוצה בוחנת את השלכות התיקון על הדוחות הכספיים ובפרט את עמידתה בקריטריונים המאפשרים לדחות את מועד התחילה של IFRS 9.

ג. עונתיות**1. ביטוח חיים ובריאות**

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפרשות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בעיקר בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוח כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח.

באור 4 - מגזרי פעילות

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

ביצועי המגזר נמדדים בהתבסס על רווחי המגזר לפני מסים על ההכנסה. תוצאות עסקאות בינחברתיות מבוטלות במסגרת ההתאמות לצורך עריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים. הקבוצה פועלת במגזרים הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפים מחלות ואשפוז, תאונות אישיות, סיעוד ושיניים. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח אלה מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי וטיפול שיניים. פוליסות ביטוחי בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

רכב רכוש: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי (להלן: "רכב רכוש"), המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או את חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

רכב חובה: כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 (להלן: "רכב חובה"), המכסה נזקי גוף כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

ענפי חבויות אחרים: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה וביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

ענפי רכוש ואחרים: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש למעט רכב רכוש (כגון: ערבויות, דירות וכדומה).

עסקי ביטוח משכנתאות: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - MONOLINE). ביטוח זה נועד לתת שיפוי בגין הנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

4. לא מיוחס למגזרי פעילות

פעילויות אשר לא יוחסו למגזרי פעילות כוללות בעיקר פעילויות של סוכנויות ביטוח וכן את פעילות ההון בחברה ובחברות הביטוח המאוחדות.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,088,028	3,103,972	2,193,297	-	-	8,385,297
97,337	119,828	810,306	-	-	1,027,471
2,990,691	2,984,144	1,382,991	-	-	7,357,826
1,515,145	195,970	129,546	114,124	-	1,954,785
639,852	2,232	-	4,185	-	646,269
12,770	42,108	134,532	17,118	(12,879)	193,649
5,158,458	3,224,454	1,647,069	135,427	(12,879)	10,152,529
4,290,170	2,390,569	1,955,992	-	-	8,636,731
69,950	82,270	777,454	-	-	929,674
4,220,220	2,308,299	1,178,538	-	-	7,707,057
615,135	608,827	440,169	2,603	(12,879)	1,653,855
413,772	207,815	35,954	45,429	-	702,970
9,833	-	-	(584)	-	9,249
4,336	4,151	(10,364)	84,480	-	82,603
5,263,296	3,129,092	1,644,297	131,928	(12,879)	10,155,734
27,555	16,595	37,475	17,255	-	98,880
(77,283)	111,957	40,247	20,754	-	95,675
39,547	2,629	(15,121)	34,000	-	61,055
(37,736)	114,586	25,126	54,754	-	156,730
11,692,330	4,083,844	9,479,298	-	-	25,255,472
38,008,100	4,237,926	-	-	-	42,246,026

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	התאמות וקיצוץ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,877,051	-	-	741,592	1,084,889	1,050,570	פרמיות שהורווחו ברוטו
322,727	-	-	266,773	29,667	26,287	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
2,554,324	-	-	474,819	1,055,222	1,024,283	פרמיות שהורווחו בשייר
1,217,233	-	56,078	55,439	110,350	995,366	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
250,865	-	894	-	798	249,173	הכנסות מדמי ניהול
58,289	(4,043)	5,347	42,031	9,942	5,012	הכנסות מעמלות
4,080,711	(4,043)	62,319	572,289	1,176,312	2,273,834	סך כל ההכנסות
3,316,061	-	-	553,061	893,433	1,869,567	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
233,890	-	-	182,723	27,949	23,218	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,082,171	-	-	370,338	865,484	1,846,349	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
558,130	(4,043)	590	154,671	204,082	202,830	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
238,906	-	15,165	11,667	74,117	137,957	הוצאות הנהלה וכלליות
3,348	-	(246)	-	-	3,594	הוצאות (הכנסות) אחרות
32,203	-	35,426	(8,173)	2,571	2,379	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
3,914,758	(4,043)	50,935	528,503	1,146,254	2,193,109	סך כל ההוצאות
24,745	-	13,709	8,358	2,471	207	חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
190,698	-	25,093	52,144	32,529	80,932	רווח לפני מסים על ההכנסה
5,832	-	24,050	(16,345)	(3,962)	2,089	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
196,530	-	49,143	35,799	28,567	83,021	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
25,255,472	-	-	9,479,298	4,083,844	11,692,330	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
42,246,026	-	-	-	4,237,926	38,008,100	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,186,347	2,955,916	2,289,348	-	-	8,431,611
106,301	156,473	974,675	-	-	1,237,449
3,080,046	2,799,443	1,314,673	-	-	7,194,162
619,911	108,768	131,644	103,830	-	964,153
591,275	6,968	-	2,481	-	600,724
18,500	45,963	166,655	15,409	(11,269)	235,258
4,309,732	2,961,142	1,612,972	121,720	(11,269)	8,994,297
3,371,423	2,362,583	1,865,380	-	-	7,599,386
66,477	120,817	795,577	-	-	982,871
3,304,946	2,241,766	1,069,803	-	-	6,616,515
545,535	546,394	437,248	3,318	(11,269)	1,521,226
387,960	202,568	35,914	42,709	-	669,151
11,992	(49)	-	(303)	-	11,640
8,432	5,327	6,015	72,203	-	91,977
4,258,865	2,996,006	1,548,980	117,927	(11,269)	8,910,509
44,186	19,645	60,284	14,606	-	138,721
95,053	(15,219)	124,276	18,399	-	222,509
10,216	(33,674)	(77,355)	19,640	-	(81,173)
105,269	(48,893)	46,921	38,039	-	141,336
11,240,813	3,921,204	9,758,055	-	-	24,920,072
34,544,233	3,668,787	-	-	-	38,213,020

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנחלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
992,564	1,029,837	769,840	-	-	2,792,241
36,843	51,806	326,211	-	-	414,860
955,721	978,031	443,629	-	-	2,377,381
(781,700)	(37,288)	(2,982)	(30,057)	-	(852,027)
113,086	2,613	-	253	-	115,952
12,012	11,981	50,229	5,755	(4,773)	75,204
299,119	955,337	490,876	(24,049)	(4,773)	1,716,510
209,049	767,413	591,671	-	-	1,568,133
14,692	41,460	239,872	-	-	296,024
194,357	725,953	351,799	-	-	1,272,109
178,115	191,992	150,171	472	(4,773)	515,977
139,958	72,220	12,400	17,354	-	241,932
3,967	(49)	-	(303)	-	3,615
5,600	3,276	12,471	32,629	-	53,976
521,997	993,392	526,841	50,152	(4,773)	2,087,609
16,034	4,802	10,619	10,656	-	42,111
(206,844)	(33,253)	(25,346)	(63,545)	-	(328,988)
96,434	(7,649)	(16,415)	33,265	-	105,635
(110,410)	(40,902)	(41,761)	(30,280)	-	(223,353)
11,240,813	3,921,204	9,758,055	-	-	24,920,072
34,544,233	3,668,787	-	-	-	38,213,020

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

הפסדים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

הפסד לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל ההפסד הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,243,070	3,964,225	3,071,824	-	-	11,279,119
138,536	206,552	1,304,200	-	-	1,649,288
4,104,534	3,757,673	1,767,624	-	-	9,629,831
1,416,232	186,320	170,705	165,756	-	1,939,013
857,019	9,926	-	4,281	-	871,226
35,238	62,556	224,698	21,105	(15,121)	328,476
6,413,023	4,016,475	2,163,027	191,142	(15,121)	12,768,546
5,011,870	3,211,015	2,421,780	-	-	10,644,665
71,647	174,898	1,025,470	-	-	1,272,015
4,940,223	3,036,117	1,396,310	-	-	9,372,650
725,981	726,565	599,236	4,051	(15,121)	2,040,712
521,518	267,586	48,143	53,073	-	890,320
15,880	-	-	-	-	15,880
4,204	4,580	3,967	88,701	-	101,452
6,207,806	4,034,848	2,047,656	145,825	(15,121)	12,421,014
68,097	36,553	90,104	49,149	-	243,903
273,314	18,180	205,475	94,466	-	591,435
7,718	(31,585)	(93,440)	28,526	-	(88,781)
281,032	(13,405)	112,035	122,992	-	502,654
11,392,889	4,060,027	9,325,361	-	-	24,778,277
35,603,209	3,737,203	-	-	-	39,340,412

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
378,845	587,161	751,698	585,057	(14,606)	2,288,155
2,178	15,208	557,927	203,498	-	778,811
376,667	571,953	193,771	381,559	(14,606)	1,509,344
59,036	89,761	22,492	(11,881)	(33,055)	126,353
317,631	482,192	171,279	393,440	18,449	1,382,991
48,276	10,713	4,520	52,245	13,792	129,546
1,494	9,731	91,828	31,479	-	134,532
367,401	502,636	267,627	477,164	32,241	1,647,069
366,503	394,317	386,924	824,376	(16,128)	1,955,992
22,803	23,079	327,196	404,376	-	777,454
343,700	371,238	59,728	420,000	(16,128)	1,178,538
58,743	118,638	150,891	111,897	-	440,169
7,454	10,349	8,181	6,552	3,418	35,954
(4,341)	(963)	(406)	(4,698)	44	(10,364)
405,556	499,262	218,394	533,751	(12,666)	1,644,297
15,624	3,467	1,463	16,908	13	37,475
(22,531)	6,841	50,696	(39,679)	44,920	40,247
(6,229)	(1,383)	(583)	(6,742)	(184)	(15,121)
(28,760)	5,458	50,113	(46,421)	44,736	25,126
2,368,548	578,604	847,967	5,252,050	432,129	9,479,298
2,064,517	538,857	199,813	2,318,146	432,129	5,553,462

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2016
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 30 בספטמבר 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 76% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
104,743	165,343	230,534	131,681	(4,073)	628,228
1,519	4,107	170,753	79,714	-	256,093
103,224	161,236	59,781	51,967	(4,073)	372,135
(6,883)	(4,439)	(984)	(81,328)	(9,050)	(102,684)
110,107	165,675	60,765	133,295	4,977	474,819
20,293	4,454	2,010	21,863	6,819	55,439
278	2,295	29,433	10,025	-	42,031
130,678	172,424	92,208	165,183	11,796	572,289
107,783	128,423	119,392	201,992	(4,529)	553,061
2,578	7,046	98,111	74,988	-	182,723
105,205	121,377	21,281	127,004	(4,529)	370,338
21,538	46,640	47,808	38,685	-	154,671
2,424	3,363	2,676	2,061	1,143	11,667
(3,425)	(758)	(324)	(3,704)	38	(8,173)
125,742	170,622	71,441	164,046	(3,348)	528,503
3,465	747	372	3,707	67	8,358
8,401	2,549	21,139	4,844	15,211	52,144
(6,777)	(1,505)	(633)	(7,337)	(93)	(16,345)
1,624	1,044	20,506	(2,493)	15,118	35,799
2,368,548	578,604	847,967	5,252,050	432,129	9,479,298
2,064,517	538,857	199,813	2,318,146	432,129	5,553,462

פרמיות ברוטו

פרמיות ביטוח משנה

פרמיות בשייר

שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות (ההכנסות)

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על הכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2016

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 30 בספטמבר 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 66% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)
ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
405,283	670,076	634,649	571,461	(23,421)	2,258,048
42,510	76,434	476,237	308,604	-	903,785
362,773	593,642	158,412	262,857	(23,421)	1,354,263
62,264	83,306	(16,717)	(35,975)	(53,288)	39,590
300,509	510,336	175,129	298,832	29,867	1,314,673
53,057	11,003	4,467	47,566	15,551	131,644
8,930	23,809	88,724	45,192	-	166,655
362,496	545,148	268,320	391,590	45,418	1,612,972
291,713	476,941	308,852	790,833	(2,959)	1,865,380
41,630	62,299	237,276	454,372	-	795,577
250,083	414,642	71,576	336,461	(2,959)	1,069,803
56,528	124,360	147,708	108,652	-	437,248
7,538	11,446	7,437	6,095	3,398	35,914
2,738	568	230	2,454	25	6,015
316,887	551,016	226,951	453,662	464	1,548,980
27,166	5,632	2,287	24,349	850	60,284
72,775	(236)	43,656	(37,723)	45,804	124,276
(30,966)	(6,420)	(2,606)	(27,754)	(9,609)	(77,355)
41,809	(6,656)	41,050	(65,477)	36,195	46,921
2,495,529	640,863	881,356	5,239,411	500,896	9,758,055
2,121,021	554,666	169,802	1,989,656	500,896	5,336,041

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 30 בספטמבר 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 76% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
94,799	151,259	219,241	139,565	(8,980)	595,884
10,633	17,140	168,151	84,572	-	280,496
84,166	134,119	51,090	54,993	(8,980)	315,388
(18,549)	(40,498)	(4,221)	(47,142)	(17,831)	(128,241)
102,715	174,617	55,311	102,135	8,851	443,629
(482)	(346)	174	(1,803)	(525)	(2,982)
3,127	6,740	27,356	13,006	-	50,229
105,360	181,011	82,841	113,338	8,326	490,876
109,140	154,934	99,827	227,904	(134)	591,671
12,622	17,151	78,289	131,810	-	239,872
96,518	137,783	21,538	96,094	(134)	351,799
22,865	47,278	44,825	35,203	-	150,171
2,591	3,926	2,583	2,044	1,256	12,400
5,653	1,186	467	5,142	23	12,471
127,627	190,173	69,413	138,483	1,145	526,841
4,766	884	491	3,695	783	10,619
(17,501)	(8,278)	13,919	(21,450)	7,964	(25,346)
(4,537)	(818)	(487)	(3,383)	(7,190)	(16,415)
(22,038)	(9,096)	13,432	(24,833)	774	(41,761)
2,495,529	640,863	881,356	5,239,411	500,896	9,758,055
2,121,021	554,666	169,802	1,989,656	500,896	5,336,041

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 30 בספטמבר 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 68% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
484,763	798,997	872,789	826,913	(29,067)	2,954,395
51,066	92,206	665,012	391,241	-	1,199,525
433,697	706,791	207,777	435,672	(29,067)	1,754,870
26,660	14,631	(19,377)	32,847	(67,515)	(12,754)
407,037	692,160	227,154	402,825	38,448	1,767,624
67,698	12,828	5,753	63,227	21,199	170,705
12,081	31,757	120,526	60,334	-	224,698
486,816	736,745	353,433	526,386	59,647	2,163,027
359,802	643,298	413,927	1,012,124	(7,371)	2,421,780
48,865	81,441	324,952	570,212	-	1,025,470
310,937	561,857	88,975	441,912	(7,371)	1,396,310
80,617	175,297	198,625	144,697	-	599,236
10,076	15,294	10,002	8,260	4,511	48,143
1,791	340	152	1,674	10	3,967
403,421	752,788	297,754	596,543	(2,850)	2,047,656
40,229	7,622	3,418	37,571	1,264	90,104
123,624	(8,421)	59,097	(32,586)	63,761	205,475
(37,538)	(7,113)	(3,190)	(35,056)	(10,543)	(93,440)
86,086	(15,534)	55,907	(67,642)	53,218	112,035
2,347,384	548,286	840,528	5,107,403	481,760	9,325,361
1,988,263	475,164	187,223	2,128,547	481,760	5,260,957

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)				לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	3,186,347	3,186,347	-	-	3,088,028	3,088,028
-	-	106,301	106,301	-	-	97,337	97,337
-	-	3,080,046	3,080,046	-	-	2,990,691	2,990,691
419	1,623	619,319	619,911	1,513,103	1,515,145	290,178	1,513,103
143,370	206,304	232,146	591,275	12,622	639,852	12,770	290,178
-	148	18,298	18,500	-	12,770	12,622	148
143,789	208,075	3,949,809	4,309,732	4,806,594	5,158,458	4,806,594	208,075
1,522	6,918	3,361,114	3,371,423	4,281,730	4,290,170	4,281,730	6,918
-	-	66,477	66,477	-	69,950	69,950	-
1,522	6,918	3,294,637	3,304,946	4,211,780	4,220,220	4,211,780	6,918
61,306	92,483	409,236	545,535	461,346	615,135	461,346	92,483
63,846	84,473	260,439	387,960	265,453	413,772	265,453	84,473
8,725	1,108	-	11,992	-	9,833	-	1,108
3	(140)	4,501	8,432	4,473	4,336	4,473	(140)
135,402	184,842	3,968,813	4,258,865	4,943,052	5,263,296	4,943,052	184,842
-	-	44,186	44,186	-	27,555	27,555	-
8,387	23,233	25,182	95,053	(108,903)	(77,283)	(108,903)	23,233
835	(576)	10,546	10,216	39,288	39,547	39,288	(576)
9,222	22,657	35,728	105,269	(69,615)	(37,736)	(69,615)	22,657

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי

השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי

בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי

השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי

שיטת השווי המאזני

רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)				לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	-	992,564	992,564	1,050,570	-	1,050,570	-	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	36,843	36,843	26,287	-	26,287	-	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
-	-	955,721	955,721	1,024,283	-	1,024,283	-	פרמיות שהורווחו בשייר
379	494	(781,700)	(781,833)	995,366	494	994,493	379	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
52,619	70,762	113,086	(8,102)	249,173	70,762	125,792	52,619	הכנסות (הוצאות) מדמי ניהול
-	(1)	12,012	11,810	5,012	(1)	5,013	-	הכנסות (הוצאות) מעמלות
52,998	71,255	299,119	177,596	2,273,834	71,255	2,149,581	52,998	סך כל ההכנסות
473	2,316	209,049	205,170	1,869,567	2,316	1,866,778	473	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
-	-	14,692	14,692	23,218	-	23,218	-	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
473	2,316	194,357	190,478	1,846,349	2,316	1,843,560	473	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
20,352	29,680	178,115	130,461	202,830	29,680	152,798	20,352	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
20,690	29,168	139,958	95,539	137,957	29,168	88,099	20,690	הוצאות הנחלה וכלליות
3,083	511	3,967	-	3,594	511	-	3,083	הוצאות אחרות
(1)	(4)	5,600	1,745	2,379	(4)	2,384	(1)	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
44,597	61,671	521,997	418,223	2,193,109	61,671	2,086,841	44,597	סך כל ההוצאות
-	-	16,034	16,034	207	-	207	-	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
8,401	9,584	(206,844)	(224,593)	80,932	9,584	62,947	8,401	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(523)	(752)	96,434	96,424	2,089	(752)	3,364	(523)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
7,878	8,832	(110,410)	(128,169)	83,021	8,832	66,311	7,878	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	-	4,243,070	4,243,070
-	-	138,536	138,536
-	-	4,104,534	4,104,534
118	186	1,415,928	1,416,232
215,426	263,445	378,148	857,019
-	286	34,952	35,238
215,544	263,917	5,933,562	6,413,023
1,960	11,860	4,998,050	5,011,870
-	-	71,647	71,647
1,960	11,860	4,926,403	4,940,223
76,731	106,673	542,577	725,981
84,135	91,710	345,673	521,518
13,369	2,511	-	15,880
104	40	4,060	4,204
176,299	212,794	5,818,713	6,207,806
-	-	68,097	68,097
39,245	51,123	182,946	273,314
(329)	(109)	8,156	7,718
38,916	51,014	191,102	281,032

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מיסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
סה"כ	קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת (1) 1990
			תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			אלפי ש"ח			
3,107,209	151,633	690,715	1,481,246	19	690,555	93,041
(19,181)						
<u>3,088,028</u>						
1,405,763	-	-	1,405,763	-	-	-
317,011	-	-	129,450	(70,236)	160,728	97,069
<u>4,013,045</u>	<u>151,359</u>	<u>355,324</u>	<u>1,641,136</u>	<u>111,559</u>	<u>1,275,908</u>	<u>477,759</u>
268,685	-	-	268,301	384	-	-
<u>1,061,467</u>	<u>47,757</u>	<u>239,073</u>	<u>510,514</u>	<u>14</u>	<u>233,277</u>	<u>30,832</u>
(10,897)						
<u>1,050,570</u>						
539,445	-	-	539,445	-	-	-
156,578	-	-	45,131	8,782	80,660	22,005
<u>1,767,775</u>	<u>44,800</u>	<u>147,216</u>	<u>740,855</u>	<u>(1,128)</u>	<u>683,208</u>	<u>152,824</u>
99,003	-	-	98,694	309	-	-

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שזקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה
סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שזקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיעודות.

(2) מרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שזקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
4,251,641	215,006	836,861	2,133,026	635	931,849	134,264
(8,571)						
4,243,070						
2,133,583	-	-	2,133,579	4	-	-
663,217	-	-	164,255	96,613	213,893	188,456
4,925,543	207,774	407,655	2,259,674	(46,740)	1,542,910	554,270
72,507	-	-	73,084	(577)	-	-

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) מרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי היוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח בריאות

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
3,111,722	346,402	1,496,815	871,470	397,035
2,390,569	188,794	980,962	938,742	282,071

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
1,089,720	146,643	504,593	304,597	133,887
893,433	59,876	372,461	356,336	104,760

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	אלפי ש"ח			
3,973,536	431,221	1,876,593	1,149,277	516,445
3,211,015	271,580	1,280,001	1,209,858	449,576

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 1,188,339 אלפי ש"ח ו-439,608 אלפי ש"ח לתקופה של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016, בהתאמה (לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בסך של 1,444,892 אלפי ש"ח) ופרמיות קבוצתיות בסך של 654,878 אלפי ש"ח ו-211,628 אלפי ש"ח לתקופה של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016, בהתאמה (לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 סך של 862,922 אלפי ש"ח).

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 5 - מסים על הכנסה

א. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

הסכם עם שלטונות המס

ביום 13 בינואר 2016 נחתמו ההסכמים הענפיים לשנים 2013-2015 בין התאחדות חברות הביטוח לבין רשות המיסים. ההסכמים הענפיים לשנים אלו הנם ללא שינוי ביחס להסכמים משנים קודמות, פרט לאמור להלן :

א. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובתחום בריאות הכלולה במסגרת ההתחייבויות הביטוחיות תוכר מעתה על פני מספר שנים ולא במועד ביצועה.

ב. נקבעו שיעורי ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות בשנים 2014 עד וכולל 2020 השונים משיעורי הייחוס הנוכחיים.

ג. הוצאות רכישה (DAC) - (א) הוצאות שהוצאו ברכישת חוזה ביטוח חיים וחוזה השקעה בביטוח חיים יותרו בניכוי ב- 10 חלקים שנתיים שווים, החל משנת המס בה הוצאו, בכפוף לביטולים ; (ב) הוצאות שהוצאו ברכישת חוזה פנסיה וגמל יותרו בניכוי ב- 10 חלקים שווים, החל משנת המס בה הוצאו, ללא תלות בביטולים. תחולת אופן הפחתה זה נקבע עבור שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020.

לכל האמור, לא הייתה ולא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הקבוצה.

הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לעקרונות ההסכם האמור.

ב. שיעורי המס החלים על הכנסות של חברות הקבוצה

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 216), התשע"ו- 2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%. שינוי במס החברות, כאמור לעיל, הקטין את הוצאות המס של הקבוצה בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח והגדיל את הרווח הכולל וההון העצמי של הקבוצה בהתאם.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה להלן.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים הינם כדלקמן :

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס במוסדות כספיים
2015	26.5%	17.75%	37.58%
2016 ואילך	25%	17%	35.9%

באור 5 - מסים על הכנסה (המשך)

ג. פרה- רולינג שאושרו

(1) ביום 4 ביולי 2016 התקבל אישור רשות המסים, בתוקף למפרע מיום 31 בדצמבר 2015, לפיצול ומיזוג פעילות הביטוח של דקלה חברה לביטוח (להלן: "הפעילות המועברת") אל תוך הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה הקולטת"), ללא תמורה, בהתאם לסעיפים 105ט ו-103 לפקודת מס הכנסה, וכן אישור להעברת מניות דקלה חברה לביטוח בע"מ לידי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, ללא תמורה, בהתאם לסעיף 104ג לפקודה. במסגרת אישור רשות המסים, נקבעו הוראות בהתאם לסעיפים 103, 104 ו-105 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע שינוי המבנה.

(2) ביום 15 ביוני 2016 התקבל אישור רשות המסים, בתוקף למפרע מיום 31 בדצמבר 2015, להעברת מניות הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המעבירה 1") ומיזוגה לתוך חברת הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה הקולטת 1"), וכן להעברת מניות מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "החברה המעבירה 2") ומיזוגה לתוך חברת הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ (להלן: "החברה הקולטת 2"), ללא תמורה, תוך חיסולן של החברות המעבירות ללא פירוק ובהתאם להוראות סעיפים 104ב(ו) ו-103 לפקודת מס הכנסה, וכן אישור להעברת מניות לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ לידי הראל חברה לביטוח בע"מ, ללא תמורה, בהתאם לסעיף 104ג לפקודה. במסגרת אישור רשות המסים נקבעו הוראות בהתאם לסעיפים 103 ו-104 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע שינוי המבנה.

(3) בחודש אוגוסט 2015 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור למיזוג קופות גמל וקרנות פנסיה שבבעלות הראל גמל והשתלמות בע"מ והראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ. אישור המיזוג נתבקש לאור סעיף 35 לחוק ההתייעלות הכלכלית, שקבע כי יצומצם מספר קופות הגמל שבניהול חברות מנהלות באופן שכל חברה מנהלת תנהל רק קופת גמל אחת מכל סוג, וכן על פי מדיניות הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון שבמשרד האוצר. במסגרת הבקשה נתבקש אישור רשות המיסים לכך שמהלך המיזוג של קופות הגמל וקרנות הפנסיה, לא יהווה אירוע מס לפי פקודת מס הכנסה ו/או חוק מיסוי מקרקעין. האישור התקבל ביום 17 בנובמבר 2016.

ד. שומות מס במחלוקת

לחברה מחלוקת עם רשויות המס אשר מצויה בדיונים משפטיים מול מס הכנסה בנושא מגזר נדל"ן לשנים 2009-2014. נשוא המחלוקת הנו שבמסגרת דוחות המס של החברה לשנים אלו, כללה החברה הכנסות מסוימות במסגרת מגזר נדל"ן ולא שילמה בגין מס רווח.

באור 6 - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,368,958	1,373,276	1,378,345		נדלי"ן להשקעה
				השקעות פיננסיות
				נכסי חוב סחירים
17,043,861	17,181,268	16,331,694		נכסי חוב שאינם סחירים (*)
6,400,091	5,806,409	8,080,371		מניות
6,804,453	6,536,312	6,700,650		השקעות פיננסיות אחרות
6,919,346	6,796,282	7,814,672		
37,167,751	36,320,271	38,927,387		סך הכל השקעות פיננסיות
966,875	804,385	1,423,617		מזומנים ושווי מזומנים
532,702	370,694	668,352		אחר
40,036,286	38,868,626	42,397,701		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה**
21,110	11,585	9,982		זכאים ויתרות זכות
163,135	369,840	121,270		התחייבויות פיננסיות***
184,245	381,425	131,252		התחייבויות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה
548,126	489,311	633,745		(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת
586,900	524,046	674,785		שווי הוגן של נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת

** כולל נכסים בסך 3,605,203 אלפי ש"ח, 3,301,449 אלפי ש"ח ובסך 3,371,174 אלפי ש"ח לימים 30 בספטמבר 2016 ו-2015 וליום 31 בדצמבר 2015, בהתאמה, בגין התחייבות הנובעת מתיק סיעוד קבוצתי, בו מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.

*** בעיקר נגזרים וחוזים עתידיים.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
12,640,991	3,690,703	-	16,331,694	נכסי חוב סחירים
-	7,109,356	337,270	7,446,626	נכסי חוב שאינם סחירים
5,203,189	24,084	1,473,377	6,700,650	מניות
4,733,939	184,016	2,896,717	7,814,672	אחרות
22,578,119	11,008,159	4,707,364	38,293,642	סך הכל

ליום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
*14,022,155	*3,155,003	4,110	17,181,268	נכסי חוב סחירים
-	5,050,900	266,198	5,317,098	נכסי חוב שאינם סחירים
5,070,730	14,757	1,450,825	6,536,312	מניות
4,138,313	93,826	2,564,143	6,796,282	אחרות
23,231,198	8,314,486	4,285,276	35,830,960	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
13,764,696	3,279,165	-	17,043,861	נכסי חוב סחירים
-	5,487,299	364,666	5,851,965	נכסי חוב שאינם סחירים
5,202,323	13,076	1,589,054	6,804,453	מניות
4,202,508	118,353	2,598,485	6,919,346	אחרות
23,169,527	8,897,893	4,552,205	36,619,625	סך הכל

* מוין מחדש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,552,205	2,598,485	1,589,054	364,666
274,535	104,380	137,000	33,155
(160,254)	(94,400)	(47,448)	(18,406)
675,023	538,850	50,185	85,988
(474,625)	(218,605)	(213,763)	(42,257)
(147,492)	(31,993)	(41,651)	(73,848)
46,475	-	-	46,475
(58,503)	-	-	(58,503)
4,707,364	2,896,717	1,473,377	337,270
188,192	105,717	56,548	25,927

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

העברות מתוך רמה 3***

יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2016

** בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

*** בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,635,049	2,832,256	1,504,589	298,204
71,552	49,366	(3,776)	25,962
(58,339)	(28,655)	(22,244)	(7,440)
155,265	134,789	8,003	12,473
(85,578)	(83,865)	(1,713)	-
(19,262)	(7,174)	(11,482)	(606)
8,677	-	-	8,677
4,707,364	2,896,717	1,473,377	337,270
67,487	49,363	(3,776)	21,900

יתרה ליום 1 ביולי 2016

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2016

** בגין ניירות ערך ששחירותם השתנתה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
נכסי חוב	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
130,899	890,301	1,965,032	2,986,232
17,343	136,369	137,451	291,163
(6,791)	(55,566)	(95,438)	(157,795)
94,392	445,445	810,474	1,350,311
(5,412)	(27,688)	(155,616)	(188,716)
(28,390)	(15,569)	(5,470)	(49,429)
69,905	-	-	69,905
(1,638)	(14,757)	-	(16,395)
-	92,290	(92,290)	-
270,308	1,450,825	2,564,143	4,285,276
15,824	134,417	142,182	292,423

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

העברות מתוך רמה 3***

מיון יתרות

יתרה ליום 30 בספטמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
נכסי חוב	מניות	אחרות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
192,999	1,257,632	2,245,756	3,696,387
10,267	107,234	83,127	200,628
(2,678)	(11,086)	(24,102)	(37,866)
24,964	117,119	309,397	451,480
(5,330)	(2,008)	(46,979)	(54,317)
(13,850)	(3,309)	(3,056)	(20,215)
63,936	-	-	63,936
-	(14,757)	-	(14,757)
270,308	1,450,825	2,564,143	4,285,276
9,709	106,654	83,117	199,480

יתרה ליום 1 ביולי 2015

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

העברות מתוך רמה 3***

יתרה ליום 30 בספטמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2015

** בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

*** בגין ניירות ערך שסחירותם השתנתה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,986,232	1,965,032	890,301	130,899
343,531	90,022	227,563	25,946
(224,200)	(123,417)	(90,236)	(10,547)
1,719,103	987,751	540,857	190,495
(249,804)	(204,908)	(37,653)	(7,243)
(76,091)	(23,705)	(20,992)	(31,394)
69,905	-	-	69,905
(16,471)	-	(13,076)	(3,395)
-	(92,290)	92,290	-
4,552,205	2,598,485	1,589,054	364,666
336,242	93,859	221,474	20,909

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים שהוכרו ברווח והפסד (*)

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3**

העברות מתוך רמה 3***

מיון יתרות

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

** בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

*** בעיקר בגין ניירות ערך שסחירותם השתנתה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים והשקעות מוחזקות לפדיון - שווי הוגן לעומת הערך בספרים

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)		ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)	
	שווי הוגן			ערך בספרים	
2015	2015	2016	2015	2015	2016
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,898,915	5,939,301	6,418,062	4,579,010	4,654,500	4,842,902
5,895,542	5,528,371	6,440,944	5,290,474	4,971,980	5,777,007
989,116	944,570	970,986	912,132	864,167	898,033
311	326	312	311	326	312
<u>12,783,884</u>	<u>12,412,568</u>	<u>13,830,304</u>	<u>10,781,927</u>	<u>10,490,973</u>	<u>11,518,254</u>
320,839	335,111	301,680	307,199	320,078	290,044
320,839	335,111	301,680	307,199	320,078	290,044
<u>13,104,723</u>	<u>12,747,679</u>	<u>14,131,984</u>	<u>11,089,126</u>	<u>10,811,051</u>	<u>11,808,298</u>
			8,987	7,409	16,474

הלוואות וחייבים:

אגרות חוב מיועדות
נכסי חוב שאינם סחירים שאינם
ניתנים להמרה, למעט פיקדונות
בבנקים
פיקדונות בבנקים
נכסי חוב שאינם סחירים ניתנים
להמרה

סך כל נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות המוחזקות לפדיון:

נכסי חוב סחירים שאינם ניתנים
להמרה
סך הכל השקעות מוחזקות
לפדיון

סך הכל
ירידות ערך שנקפו לרווח
והפסד (במצטבר)

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,440,552	1,611,700	-	7,052,252	נכסי חוב סחירים
-	-	312	312	נכסי חוב שאינם סחירים
695,140	-	71,763	766,903	מניות
627,244	109,352	1,317,350	2,053,946	אחרות
<u>6,762,936</u>	<u>1,721,052</u>	<u>1,389,425</u>	<u>9,873,413</u>	סך הכל

ליום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
*5,852,539	*1,377,500	-	7,230,039	נכסי חוב סחירים
-	-	326	326	נכסי חוב שאינם סחירים
656,269	-	79,902	736,171	מניות
516,192	49,891	1,242,169	1,808,252	אחרות
<u>7,025,000</u>	<u>1,427,391</u>	<u>1,322,397</u>	<u>9,774,788</u>	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
5,721,209	1,449,935	-	7,171,144	נכסי חוב סחירים
-	-	311	311	נכסי חוב שאינם סחירים
741,186	-	76,998	818,184	מניות
538,540	62,017	1,227,312	1,827,869	אחרות
<u>7,000,935</u>	<u>1,511,952</u>	<u>1,304,621</u>	<u>9,817,508</u>	סך הכל

* מוין מחדש.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,304,621	1,227,312	76,998	311
22,668	21,750	917	1
12,068	14,419	(2,351)	-
(38,838)	(36,393)	(2,445)	-
186,260	186,260	-	-
(83,235)	(81,879)	(1,356)	-
(14,119)	(14,119)	-	-
1,389,425	1,317,350	71,763	312
22,624	21,706	917	1

יתרה ליום 1 בינואר 2016

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :
 ברווח והפסד (*)
 ברווח כולל אחר
 תקבולי ריבית ודיבידנד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות

יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2016

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,386,322	1,307,791	78,219	312
7,622	6,796	826	-
6,103	10,058	(3,955)	-
(15,155)	(12,792)	(2,363)	-
39,021	39,021	-	-
(31,367)	(30,403)	(964)	-
(3,121)	(3,121)	-	-
1,389,425	1,317,350	71,763	312
7,622	6,796	826	-

יתרה ליום 1 ביולי 2016

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :
 ברווח והפסד (*)
 ברווח כולל אחר
 תקבולי ריבית ודיבידנד
 רכישות
 מכירות
 פדיונות

יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

(*) מתוכם סך הרווחים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2016

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,184,007	1,067,284	115,947	776
64,436	47,270	17,314	(148)
(25,912)	(9,661)	(16,251)	-
(42,329)	(38,591)	(3,738)	-
383,558	383,558	-	-
(93,561)	(91,907)	(1,352)	(302)
(3,477)	(3,477)	-	-
(144,325)	(112,307)	(32,018)	-
<u>1,322,397</u>	<u>1,242,169</u>	<u>79,902</u>	<u>326</u>
<u>14,781</u>	<u>11,892</u>	<u>3,037</u>	<u>(148)</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד (*)

ברווח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 30 בספטמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2015

** מיון יתרות בגין חברות מוחזקות.

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,218,947	1,138,277	80,344	326
(13,387)	(13,078)	(309)	-
39,264	38,875	389	-
(9,426)	(9,334)	(92)	-
128,542	128,542	-	-
(39,785)	(39,355)	(430)	-
(1,758)	(1,758)	-	-
<u>1,322,397</u>	<u>1,242,169</u>	<u>79,902</u>	<u>326</u>
<u>(13,383)</u>	<u>(13,084)</u>	<u>(299)</u>	<u>-</u>

יתרה ליום 1 ביולי 2015

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד (*)

ברווח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 30 בספטמבר 2015

(*) מתוכם סך ההפסדים לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר 2015

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,184,007	1,067,284	115,947	776
77,128	56,538	20,732	(142)
(39,030)	(20,777)	(18,253)	-
(60,087)	(52,925)	(7,165)	3
439,840	439,840	-	-
(137,942)	(135,371)	(2,245)	(326)
(14,970)	(14,970)	-	-
(144,325)	(112,307)	(32,018)	-
<u>1,304,621</u>	<u>1,227,312</u>	<u>76,998</u>	<u>311</u>
<u>18,947</u>	<u>12,640</u>	<u>6,455</u>	<u>(148)</u>

יתרה ליום 1 בינואר 2015

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברוח והפסד (*)

ברוח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות מתוך רמה 3**

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(*) מתוכם סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שטרם מומשו בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2015

** מיון יתרות בגין חברות מוחזקות.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. שווי הוגן לעומת הערך בספרים - התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר	
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(מבוקר)		(בלתי מבוקר)	
שווי הוגן				ערך בספרים			
2015	2015	2016	2015	2015	2016		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
10,496	10,417	10,697	10,496	10,417	10,697		
3,295,741	3,284,150	3,484,562	2,993,618	3,034,949	3,178,449		
3,306,237	3,294,567	3,495,259	3,004,114	3,045,366	3,189,146		

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת הלוואות מבעלי עניין כתבי התחייבויות נדחים סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

2. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2015	2015	2016
3.05%	3.05%	2.56%
1.88%	2.17%	2.18%

באחוזים
הלוואות
כתבי התחייבויות נדחים

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

3. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. להגדרת הרמות ראה באור 6א(2).

ליום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
10,910	725,925	736,835
10,910	725,925	736,835

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
138,431	870,430	1,008,861
138,431	870,430	1,008,861

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
28,257	751,396	779,653
28,257	751,396	779,653

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

(1) מכשירים נגזרים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות במסגרת מדיניות ניהול נכסים מול התחייבויות ("ALM") של הקבוצה. מתוך הני"ל, סך של כ- 616 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2016, סך של כ- 639 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2015 וסך של כ- 617 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, נכללים במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה והיתרה נכללת במסגרת ההתחייבויות תלויות התשואה של הקבוצה. מרבית הסכום נובע מניהול חשיפה באמצעות נגזרים למטבע חוץ ולמדד. כנגד ההתחייבויות כאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בטחונות בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה. לגופים המוסדיים בקבוצה מסגרות אשראי מאושרות לצורך פעילותם בנגזרים. כמו כן, הפקידו הגופים המוסדיים בקבוצה סך של כ- 806 מיליוני ש"ח כבטוחות לכיסוי ההתחייבויות הנובעות מפעילות זו.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

4. פרטים נוספים

1. דירוג מעלות

ביום 16 במרס 2016 מעלות קבעה דירוג 'iIAA' להנפקת הון משני מורכב באמצעות 2 סדרות חדשות של אגרות חוב בסך כולל של עד 250 מיליוני ש"ח. אגרות החוב (סדרות יב'-יג') הונפקו על ידי הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ.

2. אשרור הדירוג מעלות

ביום 4 ביולי 2016 מעלות אישררה דירוג 'iIAA' להרחבת אגרות החוב (סדרה יב') ואגרות החוב (סדרה יג') של הון משני מורכב, בסך כולל של עד 320 מיליוני ש"ח ערך נקוב אשר הונפקו על ידי הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ.

3. לעניין החלפת כתבי התחייבות סדרות ב'-ג' ראה באור 9.

ד. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן ברמה 2 וברמה 3

שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות**א. התחייבויות תלויות**

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה וללקוחותיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, עקב פערי מידע בין חברות הקבוצה לבין הצדדים האחרים לחוזה הביטוח ויתר מוצרי הקבוצה, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרי הקבוצה, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של המפקח, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרונות" בנושאים שונים, שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות.

חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות. בתחומים אלו ההתקשרויות עם המבוטחים, העמיתים והלקוחות הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקה בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

במסגרת שינויים רגולטוריים אלו, בשנת 2011 פרסם המפקח חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב כדלקמן: (1) עריכת סקר פערים אודות המידע הקיים ברמת מוצרים, עמיתים ומעבידים - עד ליום 31 במרס 2013; (2) בניית מודל מיפוי ודירוג הפערים שנמצאו - עד ליום 31 במרס 2013; (3) הכנת תוכנית עבודה לטיפול בכל הכשלים שנמצאו - עד ליום 30 בספטמבר 2013. תוכנית העבודה תכלול התייחסות לסידור המידע הקיים ושמירתו - עד ליום 30 בספטמבר 2014. החברה פועלת בהתאם להוראות החוזר. בהתאם להוראות החוזר סיום פרויקט הטיוב נקבע ליום 30 ביוני 2016. החברה סיימה נכון למועד האמור את פעולות הטיוב במרבית הנושאים אשר נכללו במסגרת תכנית העבודה של הפרוייקט. יחד עם זאת, נותרו מספר נושאים אשר בשל מורכבותם הטיפול בהם יימשך גם לאחר המועד הקבוע לסיום הפרוייקט וצפוי להסתיים עד תום שנת 2016. החברה הודיעה למפקח על התמשכות הטיפול בנושאים האמורים ועל לוחות הזמנים הצפויים להשלמתם.

ביום 16 באוגוסט 2016 התקבלה אצל החברה, הודעה מאת המפקח בדבר הטלת עיצום כספי בסך כולל של 1,225 אלפי ש"ח. העיצום הכספי הוטל בשל אי שליחת דוחות שנתיים, לאוכלוסייה מסוימת של לקוחות בעלי פוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון, שהגיעו לתום תקופת הביטוח. בהחלטה בדבר הטלת העיצומים הכספיים עשה המפקח שימוש בסמכות המוקנית לו על פי דין, והפחית את סכום העיצום בשיעור כולל של 30%, וזאת בין היתר לאחר שקבע, כי העובדות המהוות את ההפרה הן קלות ערך וכי החברה נקטה פעולות למניעת ההפרה והקטנת הנזק.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד הגופים המוסדיים בקבוצה מוגשות מעת לעת תלונות לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. הכרעות הפיקוח בתלונות אלה, אם וככל שתינתן בהן הכרעה, עלולות להינתן אף כהכרעות רוחביות, החלות על קבוצות רחבות של מבוטחים. לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים ביחס לתלונתם במסגרת תביעה ייצוגית. לעת הזו, לא ניתן להעריך אם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הממונה בענין תלונות כני"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות כתוצאה מהליכים שכאלו וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כני"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישם אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר בתקופה האחרונה, להעמקת הבקורות והביקורות בגופים מוסדיים, הפיקוח מקיים מעת לעת ביקורות מעמיקות לגבי פעילותם של הגופים המוסדיים בקבוצה, במגוון תחומי הפעילות. בעקבות ביקורות אלו עלול משרד האוצר להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים וכן עלול ליתן הוראות לביצוע שינויים ביחס לפעולות שונות שנעשו, וזאת הן כלפי העתיד והן כלפי העבר. במקרים של הוראות כאמור לגבי העבר, עלול הפיקוח לדרוש השבת כספים או שינוי בתנאים כלפי המבוטחים ו/או העמיתים באופן שעלול להטיל חבויים כספיות על החברות הבנות של החברה ו/או להגדיל את החשיפה של החברות הבנות שהינן מבטח למגוון רחב יותר של אירועים ביטוחיים שיהיו מכוסים בשל ההנחיות כאמור בפוליסות שהונפקו.

במסגרת הביקורות שעורך הפיקוח התקיימו ומתקיימות בתקופת הדוח מספר ביקורות מעמיקות בתחומי הפנסיה, אקטואריה בפנסיה, אקטואריה ביטוח חיים וסיעוד, איתור עמיתים ומוטבים, שירות לקוחות, ביטוח משנה, ביטוח סיעודי, ביטוח חיים, מערכות מידע ותביעות.

במסגרת השקעות חברות הקבוצה בנכסי חוב, חתומות החברות המשקיעות על כתבי שיפוי, שאינם מוגבלים בסכום, אל מול הנאמנים לנכסי החוב. בכתבי שיפוי אלו, התחייבו חברות הקבוצה (כמו גם יתר המשקיעים באותם נכסי חוב) כלפי הנאמנים, לשפות את הנאמנים בגין כל הוצאה שתושט עליהם במסגרת הטיפול בהסדרי חוב, ככל שמטופלים על ידם וככל שהוצאה כאמור לא תשולם על ידי החברה שבעלותה מצויים הנכסים. חברות הקבוצה מחזיקות במספר נכסי חוב מצויים בהליך הסדר, החשיפה בגין כתבי השיפוי שניתנו בגין נכסי חוב אלו, אינה מהותית.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

בקשר עם מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה לחברה, ובהתאם לבקשת קופת חולים כללית, אשר הנה הלקוח העיקרי של דקלה ואשר במסגרת ההתקשרות מולה, מעמידה דקלה שירותי תפעול וניהול של תוכנית השב"ן ושל התוכנית הסיעודית לחברי הקופה, חתמה החברה על כתב שיפוי, במסגרתו התחייבה לשפות את שירותי בריאות כללית בגין נזקים שיגרמו לכללית, אם וככל שייגרמו, כתוצאה מפיצול הפעילות, בתנאים המפורטים בכתב השיפוי. לעניין מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה, ראה באור 9 להלן.

להלן פרטים על החשיפה בגין תובענות ייצוגיות ובקשות להכרה בתובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות בקבוצה. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה (או חברה בת) תידחינה ואישור התובענה יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך התקבלנה טענותיה של החברה (או חברה בת) שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להידחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה ו/או הנהלות חברות מאוחדות. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות. ההפרשה הכוללת בדוח הכספי לכיסוי החשיפה הינה בסכום לא מהותי.

בבקשות לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 ו-52 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

1. בחודש ינואר 2008 הוגשה נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גבו "תשלום גורם תת שנתיות" (תשלום אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות כאשר תעריף הביטוח נקבע בסכום שנתי, אולם התשלום בפועל מבוצע במספר תשלומים) שלא כדין. לטענת התובעים, הנזק שנגרם לתובעים מסתכם לסך של 1,683.54 ש"ח לכל שנת ביטוח. להערכת התובעים, סכום התביעה בגין כל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד כלל הנתבעות הינו כ- 2.3 מיליארדי ש"ח, מתוך זה סך של כ- 307 מיליוני ש"ח כנגד החברה. ביום 1 בפברואר 2010 אישר בית המשפט בקשה להסדר דיוני בין הצדדים, לפיה התובע ימחק מהבקשה והתובענה את הטענה כי החברה גבתה שיעור תשלום גורם תת שנתיות העולה על השיעור המותר גם בגין פוליסות שהונפקו לפני 1992. בהתאם להוראת בית המשפט, התובע הגיש תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית מתוקנות. ביום 29 בדצמבר 2013 הגיש המפקח על הביטוח את עמדתו, התומכת בעמדת הנתבעות כי אין מניעה לגבות תת שנתיות על גורם הפוליסה, על רכיב החסכון בביטוח חיים המשולב בחסכון ועל פוליסות ריסק אחרות, לרבות סיעוד, אבדן כושר עבודה ונכות מתאונה. ביום 19 ביולי 2016 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בקשר עם גביית גורם תת שנתיות על רכיב הפרמיה המכונה גורם הפוליסה ועל רכיב החסכון בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, וכן בקשר עם גביית גורם תת שנתיות בפוליסות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד.

2. בחודש אפריל 2008 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים, נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נוהגות לזכות מבוטחות נשים, בהגיען לגיל פרישה, בגין פוליסות ביטוח מנהלים ישנות שנמכרו עד שנת 2000, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בנתונים זהים, וזאת בשל הנימוק, כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, הנתבעות גובות מהנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהן גובות מגברים על אף ששיעור התמותה של נשים, בתקופת כיסוי "הריסק", לכאורה, נמוך יותר. הנתבעות טוענות, כי התנהלות זו של הנתבעות יוצרת הפליה של מבוטחות שהינן נשים, בניגוד להוראות הדין. ביום 17 באוגוסט 2014 אישר בית הדין האזורי לעבודה בירושלים את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה לעניין התובענה הייצוגית כוללת נשים שיש להן או שהיה להן פוליסות ביטוח אצל ארבע המשיבות, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים. בחודש דצמבר 2014 הנתבעות הגישו לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. במקביל, בית הדין האזורי לעבודה קיבל את בקשת הנתבעות לעכב את ההליך בפניו עד להחלטה בבקשת רשות ערעור. בחודש אפריל 2015 החליט בית הדין הארצי לעבודה ליתן לנתבעות רשות ערעור על החלטה. במסגרת הדיון שהתקיים בערעור הורה בית הדין על העברת החומר למפקח על הביטוח לצורך קבלת עמדתו.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

3. בחודש יולי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב נגד החברה תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעת, כביכול, מלשלם ו/או לשפות את מבוטחיה בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב במקרה של אובדן גמור או אובדן גמור להלכה או גניבה, ומחתימה את המבוטחים, בניגוד, כביכול, להוראות המפקח על הביטוח, על כתב סילוק. לטענת התובע, בכך החברה מתעשרת על חשבון המבוטח ומפרה חובה חקוקה. התובע מציין כי אין בידיו את הנתונים על מנת להעריך במדויק את גודל הקבוצה, אולם הוא מעריך את סכום התובענה עבור כלל חברי הקבוצה, לתקופה של 4.5 שנים בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2016 הוגש לאישור בית המשפט הסכם פשרה בתובענה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלם, בגין העבר, לחברי הקבוצה הזכאים, כהגדרתם בהסכם הפשרה, סך השווה לחמישים אחוז (50%) מעלות אמצעי המיגון הרלבנטי (כהגדרתו בהסכם הפשרה) בניכוי פחת ובתוספת הפרשי ריבית והצמדה למדד המחירים לצרכן, מיום תשלום תגמולי הביטוח ועד למועד העברת התשלום. סכום זה ישולם לחברי הקבוצה הרלוונטיים, אשר יפנו לחברה בעקבות פנייה שתבצע לחברי הקבוצה המאושרת. ככל שיתברר כי הסכום הכולל לתשלום נמוך מהסכום המינימאלי שייקבע על ידי מומחה שימונה על-ידי בית המשפט, יוגדל הסכום שיקבל כל אחד מחברי הקבוצה שפנו לחברה, וכן יבוצע, במידת הצורך, מנגנון איתור מבוטחים נוסף. יתרתו של סכום הפיצוי המינימאלי, כאמור, אשר לא תשולם לחברי הקבוצה, תיתרם בהתאם להוראות הסכם הפשרה. בנוסף, הוסדר במסגרת הסכם הפשרה אופן ההתנהלות בעתיד ביחס לאמצעי המיגון במקרה של אובדן גמור, כהגדרתו בהסכם הפשרה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

4. בחודש אפריל 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בפתח תקווה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרה של הפסקת הביטוח במהלך חודש כלשהו, לאחר שפרמיית הביטוח בגין חודש זה נגבתה על ידי הנתבעות מראש, נמנעות כביכול הנתבעות מלהחזיר למבוטחים את החלק היחסי, העודף, של פרמיית הביטוח בגין אותו חודש או לחילופין הן מחזירות, כביכול, את פרמיית הביטוח בערכים נומינליים בלבד. הנזק הכולל לכלל חברי הקבוצה, הנתבע במצטבר מכל הנתבעות, מסתכם להערכת המבקשים בסכום של כ- 225 מיליוני ש"ח לתקופה של 10 שנים (התובעים לא ייחסו סכום ספציפי לכל אחת מהנתבעות בנפרד). סכום התביעה האישית של התובעים מהחברה הינו בסך של 80 ש"ח. בחודש דצמבר 2011 הורה בית המשפט על מחיקת טענות התובעים בכל הקשור לסעיף 28 א' לחוק חוזה הביטוח ובכל הקשור למבוטחים שהפוליסה שלהם פקעה חלקית או זמנית. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט עמדת המפקח על הביטוח, כי הוראות הפוליסה הן המחייבות לעניין אופן גביית הפרמיה לאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה וכי חוות הדעת האקטוארית שהוגשה לבית המשפט מטעם הנתבעות אינה מלאה לצורך ההוכחה כי הנתבעות תמחרו את הפרמיה באופן שמעיד שהן לקחו בחשבון את העובדה כי פרמיות הביטוח לא יוחזרו למבוטחים בגין התקופה שלאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה. ביום 23 ביוני 2015 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. נגד החברה אישר בית המשפט את ניהולה של התובענה כתובענה ייצוגית, אך ורק בנושא צירוף הפרשי הצמדה וריבית בעת השבת דמי הביטוח שנגבו בחודשים שלאחר חודש ביטול חוזה הביטוח או שלאחר קרות מקרה הביטוח. בחודש ספטמבר 2016 הוגש לאישורו של בית המשפט הסכם פשרה, במסגרתו, הוסכם, בין היתר, כי החברה תתרום 60% מסכום ההחזר הכולל שלה ביחס לעילה הראשונה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבודק שימונה לבחינת הסכם הפשרה, ו- 80% מסכום ההחזר הכולל שלה בגין העילה השנייה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבודק שימונה כאמור. כמו כן, נקבעו בהסכם הפשרה הוראות ביחס להתנהלות עתידית במקרים של ביטול פוליסות נשוא התביעה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

5. בחודש מאי 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 3 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות שלא כדין, כביכול, תשלום הקרוי "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" בשיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת ללא הסכמתם או ידיעתם וללא קיומו של תנאי המאפשר גבייה כאמור בהוראות הפוליסות. התובעים טוענים, כי בהתאם להוראות המפקח על הביטוח באגף שוק ההון, הביטוח והחיסכון ("המפקח") הותר לחברות לגבות "גורם פוליסה" בתנאים מסוימים, אך לטענתם בנוסף על אישור המפקח כאמור, על הנתבעות לעגן את גביית "גורם הפוליסה" בהסכמה חוזית מול המבוטח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם להערכת התובעים בסכום של 2,325 מיליוני ש"ח ונגד החברה, בהתאם לחלקה בשוק בכ- 386 מיליוני ש"ח. ביום 10 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט מינה בודק להסדר הפשרה. על פי הסכם הפשרה המוצע, ישיבו הנתבעות לחברי הקבוצה סכום כולל של מאה מיליוני ש"ח, בגין גביית גורם פוליסה בעבר. חלקה של החברה בסכום האמור שווה לארבעה-עשר מיליוני ש"ח. בנוסף, כל אחת מן הנתבעות תפחית את הגבייה העתידית מחברי קבוצה אלו, בגין גורם הפוליסה, בשיעור של 25% ביחס לסכום הגבייה בפועל. בנוסף, ככל שיאושר הסכם הפשרה, תידרש החברה לשאת בגמול לתובע הייצוגי ובשכר טרחת בא כוחו, בסכום שייפסק על ידי בית המשפט. בעקבות הגשת חוות דעתו של הבודק, הבהיר בית המשפט לצדדים, ביום 18 באוקטובר 2015, במסגרת החלטה, אשר ניתנה במהלך דיון שהתנהל בפניו, את עמדתו הראשונית ביחס להסדר הפשרה, לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את הסדר הפשרה בתנאיו הנוכחיים והציע לצדדים לשפר את תנאי הסדר הפשרה באופן משמעותי. בחודש פברואר 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, לפיה הוא מצטרף לעיקריה ולמסקנותיה של חוות דעת הבודק ביחס להסדר הפשרה ומותיר לשיקול דעתו של בית המשפט את הקביעה מהו סכום הפיצוי הראוי בנסיבות אלו בהתאם לנתונים שבפניו.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

5. (המשך)

יחד עם זאת, מציין היועץ המשפטי לממשלה, כי קיים לשיטתו קושי עם הקביעה בהסכם הפשרה, לפיה הנתבעות ימשיכו לגבות את גורם הפוליסה בעתיד באופן שימנע מחברי הקבוצה מלתבוע בעניין זה בעתיד, נוכח העובדה שהמדובר, לשיטתו, בויתור על עילות תביעה עתידיות, אך בנסיבות העניין בבקשת האישור דנן, הוא מבקש להשאיר את שאלת המשך הגבייה של גורם הפוליסה בעתיד לשיקול דעתו של בית המשפט. בנוסף, הביע היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו לפיה כל ההפחתה בגביית גורם הפוליסה בעתיד צריכה להיות מופנית בשלמותה להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה, וכן התייחס למספר נושאים נוספים בהסדר הפשרה ובהם, הודעה למבוטחים הזכאים לקבלת הפיצוי בגין העבר, אופן ביצוע תשלום הפיצוי ביחס לעבר לרבות תרומת הסכומים שלא יאותרו הזכאים לקבלתם ושכר הטרחה והגמול המוצע למבקשים ובאי כוחם. בהחלטתו מיום 21 בנובמבר 2016 דחה בית המשפט את הסדר הפשרה ואישר באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת פוליסת הביטוח בשל גביה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם הפוליסה" באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם למועד הגשת התביעה. הסעדים שיתבעו במסגרת התובענה הייצוגית יהיו תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך. הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה מבוטחי הנתבעות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 2003-1992, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה. בכוונת החברה להגיש ערעור על החלטת בית המשפט לדחות את הסדר הפשרה ולאשר באופן חלקי את ניהול התביעה כתביעה ייצוגית.

6. בחודש יוני 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 9 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם עקב עיקולים המוטלים לבקשת צד שלישי על תגמולי הביטוח, מעוכב תשלום תגמולי הביטוח למבוטחים, חברות הביטוח משלמות למבוטחים, כביכול, את תגמולי הביטוח, בערכים נומינליים ללא שיערוך כלשהו, או במקרים מסוימים בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, ללא הרווחים אשר צמחו להן, כביכול, כתוצאה מעיכוב זה. הנזק המוערך הכולל לכלל חברי הקבוצה מכלל הנתבעות מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 350 מיליוני ש"ח. הנזק המוערך הכולל נגד החברה מסתכם, להערכת התובעים, בסכום של כ- 72 מיליוני ש"ח. ביום 8 בפברואר 2012 הודיעו התובעים כי הם זונחים את הטענה לפיה העיקולים הוטלו שלא כדין. ביום 12 בדצמבר 2012 אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. הצדדים מנהלים מגעים לפשרה. בחודש אוקטובר 2016 הוגש לאישור בית המשפט הסכם פשרה בתובענה. במסגרת הסכם הפשרה, הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תשלם, בגין העבר, פיצוי כספי בסכום כולל של כ- 2.6 מיליוני ש"ח לחברי קבוצה. סכום זה ישולם לחברי הקבוצה הרלוונטיים, אשר יפנו להראל ביטוח בעקבות פרסומים שתבצע לציבור המבוטחים בהתאם להוראות הסכם הפשרה. יתרתו של סכום הפיצוי הכולל, אשר לא תשולם לחברי הקבוצה, תיתרם בהתאם להוראות הסכם הפשרה. בנוסף, הוסדרו במסגרת הסכם הפשרה מנגנונים עתידיים לשערוך תגמולי ביטוח שהעברתם תעוכב עקב עיקולים. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.

7. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארגון נכי צה"ל (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסה קבוצתית לביטוח חיים לחברי ארגון נכי צה"ל קיים, כביכול, כיסוי ביטוחי כאשר מקרה הביטוח מתרחש במהלך השנה שבין הגיע המבוטח לגיל 75 ועד הגיעו לגיל 76, בעוד שהחברה מעניקה כיסוי למקרי ביטוח שמתרחשים עד הגיע המבוטח לגיל 75 בלבד. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה, מסתכם להערכת התובעת בסכום של כ- 46 מיליוני ש"ח. ביום 5 ביוני 2014 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה הינה כל המוטבים של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2006 ועד 2012, לאחר שמלאו להם 75 שנים ובטרם מלאו להם 76 שנים, אשר אירע להם מקרה ביטוח לאחר הגיעם לגיל 75 ובטרם מלאו להם 76 שנים ואשר לא קיבלו את תגמולי הביטוח מהחברה. ביום 6 ביולי 2014 הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. בחודש נובמבר 2014 הורה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בבית המשפט המחוזי בתל אביב עד למתן החלטה אחרת. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש דצמבר 2015 את בקשת הערעור. לפיכך, הופסק עיכובם של ההליכים בבית המשפט המחוזי. בהחלטתו מיום 20 במרס 2016 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על הרחבת הקבוצה כך שתכלול גם את מוטביהם של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2013 עד 2016.

8. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד 6 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במסגרת רפורמה שנעשתה בשנת 2007 בענף רישוי רכב על ידי משרד התחבורה, תוקנו תקנות התעבורה, תשכ"א - 1961, אשר במסגרתן שונה סיווגם של רכבי הפנאי-שטח והמיני-וואנים ("כלי הרכב") לכלי רכב פרטיים. לטענת התובעים, הנתבעות בחרו להמשיך ולהגדיר את כלי הרכב ככלי רכב מסחריים, כל זאת כביכול, בניגוד להוראות הדין. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שיוצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר שנת 2008 ומעלה שינו הנתבעות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבוטחים על ידן ככלי רכב פרטיים, ובזאת, כביכול, הנתבעות יוצרות הפליה. לטענת התובעים, באמצעות סיווג כלי הרכב על ידי הנתבעות ככלי רכב מסחריים, וזאת על אף שכלי הרכב מסווגים על ידי משרד התחבורה כרכבים פרטיים (1-M), הנתבעות גובות, לכאורה, פרמיות ביטוח הגבוהות מפרמיות הביטוח המקבילות לכלי רכב פרטיים. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ- 189 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

9. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הביטוח הסיעודי החודשית, למבוטחים בפוליסה הקבוצתית של הסתדרות המורים בישראל ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום. בנוסף נטען, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הסיעוד ללא הצמדה למדד הבסיס המופיע בפוליסה אלא על פי מדד הבסיס שפורסם חודשיים מאוחר יותר, וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה. התובעת אינה מציינת בבקשה את סכום הנזק הכולל הנטען על ידה לגבי כלל חברי הקבוצה. הצדדים מנהלים הליך גישור.
10. בחודש מאי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד מועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, החל מחלוף 30 יום מהגשת הדרישה לקבלת תגמולי ביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכומים שנעים בין כ- 168 מיליוני ש"ח לכ- 807 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 30 באוגוסט 2015 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב באופן חלקי את בקשת האישור, באופן שניהולה של התביעה כתובענה ייצוגית אושר ביחס לטענה בדבר אי תשלום ריבית כנדרש בסעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח ("החוק") והבקשה נדחתה ככל שהיא מתייחסת לטענה כי החברה אינה מצמידה את תגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28(א) לחוק. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה על פי כתב התביעה המתוקן, מסתכם להערכת התובעים בסכום של כ- 120 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את הבקשה כייצוגית. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש אוגוסט 2016 את בקשת הערעור.
11. בחודש יולי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעה, כביכול, מלפרסם באתר האינטרנט שלה מידע מלא בקשר לסכומי הביטוח שישולמו למבוטחים כפיצוי כאשר הניתוח מומן על ידי גורם אחר שאינו המבטח, וזאת כביכול בניגוד להוראות חוזר המפקח על הביטוח "פירוט תגמולי ביטוח בתוכניות לביטוח בריאות" ובמטרה, לכאורה, להפחית את סכומי תגמולי הביטוח המגיעים למבוטחים על פי הפוליסות. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט. בחודש יוני 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר.
12. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעה, כביכול, מלשלם למבוטחים שביצעו ניתוחים במימון מלא או חלקי של קופת החולים שלהם פיצוי בשיעור מחצית מהסכום שנחסך לה מעלות המלאה של הניתוח בשל השתתפות קופת החולים. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 14 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט. בחודש יוני 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר.
13. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי דקלה משלמת, כביכול, את תגמולי הביטוח למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות קבוצתית "מושלם לעובד גמלאים" של גמלאי קופ"ח כללית ובני משפחותיהם ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום בניגוד להוראות הדין ("העילה הראשונה") וכן כי דקלה העלתה, כביכול, למבוטחים בפוליסה את דמי הביטוח, כביכול, ללא כל ביסוס ובניגוד כביכול להוראות הפוליסה והדין ("העילה השנייה"). הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם לסכום של כ- 21.5 מיליוני ש"ח (סך של כ- 19 מיליוני ש"ח ביחס לעילה הראשונה וסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח ביחס לעילה השנייה).
14. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בין היתר, בטענה, כי החברה משלמת למבוטחים בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה וסיעוד משתתפת ברווחים מסוג "חיונית" (להלן: "הפוליסה") סכום פיצוי חודשי (המורכב מ"פיצוי חודשי" ו- "יתרת הבונוס"), המחושב, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה וכן כי החברה אינה משלמת, לכאורה, למבוטחים בפוליסה את הבונוס שהצטבר להם עד למועד תשלום הפיצוי החודשי הראשון על פי הפוליסה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם לסכום של כ- 381 מיליוני ש"ח.
15. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי- מרכז בלוד, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בטענה כי החברה אינה מעניקה למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות מסוג גילוי מחלות קשות (להלן: "הפוליסה") כיסוי ביטוחי במקרה של גילוי המחלה הספציפית בה חלתה התובעת, על אף שלטענתה פרשנות ראויה של הפוליסה היתה צריכה, כביכול, להוביל למסקנה, כי יש ליתן כיסוי ביטוחי במקרה כאמור (אף שהמחלה מוחרגת בהתאם לתנאי הפוליסה). בהתאם לתובענה, התובעת אינה מעריכה את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

16. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה. עניינה של התובענה בטענה, כי בהתאם להוראות פוליסת הביטוח הסיעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סיעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה") דקלה אינה משלמת למבוטחים, המצויים במצב סיעודי, תגמולי ביטוח בגין הימים בהם היו מאושפזים בבית חולים כללי או שיקומי וכי ימים אלו אינם נכללים במניין הימים לחישוב תקופת ההמתנה הקבועה בפוליסה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות המפקח על הביטוח ולהוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת התובעת, לסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקח על הביטוח ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה עמדת המפקח על הביטוח במסגרתה הובהר כי אין בהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה משום הפרה של הוראות הפיקוח וכי הפוליסה מושה הבקשה אושרה באופן פרטני על ידי הפיקוח.

17. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד שש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות קובעות סכומי ביטוח בפוליסות לביטוח חיים הנדרשות לצורך הלוואת משכנתא, על בסיס נתונים שאינם מבוססים על מסלול המשכנתא והריבית כפי שנקבעו על ידי הבנק המלווה, ולתקופות ביטוח בהן לא מתבצע עדכון סכומי הביטוח בהתאם ליתרת סכום המשכנתא. כתוצאה מכך, הנתבעות גובות, לכאורה, דמי ביטוח הגבוהים מדמי הביטוח שהיו צריכים להיות מחושבים בהתאם ליתרת המשכנתא בבנקים המלווים ובכך הנתבעות, כביכול, מטעות את מבוטחיהן ופועלות בניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד החברה, מסתכם לסכום של כ- 88 מיליוני ש"ח וסכום של כ- 1,182 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת המפקח על הביטוח בשאלות העולות מבקשת האישור. המפקח על הביטוח העביר את שאלות בית המשפט להתייחסות המפקח על הבנקים. ביום 23 במרס 2016 הוגשה עמדת המפקח על הביטוח אשר ככלל תומכת בעמדת הנתבעות, וקובעת כי אין הסדרה רגולטורית המקימה חובה על חברות הביטוח לעדכן מיוזמתן, מעת לעת, את הסכום המבוטח בפוליסה וכי חברת הביטוח אינה רשאית לערוך שינויים בתנאי חוזה הביטוח ובכלל זה בסכום הביטוח, ללא קבלת הוראה מפורשת מצד המבוטח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

18. בחודש יולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול, המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה והם אינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את זכותן החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם, להערכת התובעות, לסכום של כ- 48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

19. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה וסטנדרד ביטוחים בע"מ וכן נגד חברת ביטוח נוספת וסוכנות ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם מחזיקי כרטיסי אשראי של ישראל כראשית וכל מקבליהם למוקד המכירות של חברות הביטוח הנתבעות, על מנת להפעיל פוליסה לביטוח נסיעות לחו"ל, אותה הם זכאים לקבל ללא עלות ("הפוליסה הבסיסית"), הנתבעות משווקות להן, כביכול, "הרחבות" או "תוספות" לפוליסה הבסיסית, כאשר למעשה, נמכרות להם, כביכול, פוליסות מדף מלאות המקנות כיסוי מן השקל הראשון וכוללות כיסויים חופפים לכיסויים הכלולים בפוליסה הבסיסית. זאת, בעלות מלאה וללא הפחתת שוויה של הפוליסה הבסיסית. בכך, לטענת התובעים, בין היתר, מטעות הנתבעות, לכאורה, את המבוטחים, מפרות את חובות הגילוי, פועלות בניגוד להוראות הדין ועושות עושר ולא במשפט. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג מסתכם, להערכת התובעים, לסכום כולל של כ- 270 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

20. בחודש מאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חמש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח בגין רכיב המע"מ החל על עלות התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל. זאת, כביכול, בניגוד להוראות הדין ותוך עשיית עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג נגד החברה מסתכם להערכת התובעים לסכום כולל של כ- 136 מיליוני ש"ח ולסך כולל של כ- 489.5 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

21. בחודש יוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, פרמיות ביטוח הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, גם בתקופות בהן המבוטחים אינם עובדים. זאת, כביכול, בין היתר, בניגוד להוראות הדין, תוך עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, אי גילוי נאות והטעיה. התובע אינו מעריך את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

22. בחודש אוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה. עניינה של התובענה בטענה, כי בעת יישוב תביעות בביטוח סיעודי, מפצלת דקלה, כביכול, לצורך בחינת קיומו של מקרה הביטוח, את פעולות היומיום לחלקי גוף, תוך בחינה כמותית דווקנית של יכולת המבוטח לבצע כל אחת מן הפעולות. זאת, באופן המרוקן, כביכול, מתוכן את חוזרי המפקח על הביטוח, אשר על פיהם עליה לבצע, כביכול, בחינה מהותית של יכולת זו, ובניגוד לעמדת המפקח על הביטוח בנושא זה מחודש ינואר 2015. בכך מפרה דקלה, לטענת התובעת, את הוראות פוליסת הביטוח, מתארת תיאור מטעה את עסקת הביטוח, עושה עושר ולא במשפט ומפרה חובה חקוקה. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של כ- 59,000 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת המבקשת, לסכום של כ- 75.6 מיליוני ש"ח.
23. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שלוש חברות ביטוח אחרות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אימצו, כביכול, עמדה פרשנית לפיה לצורך הכרה במבוטח במסגרת בירור תביעת סיעודי כמי שמתקיים לגביו מצב של "אי שליטה על סוגרים", על מצב זה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסת הביטוח. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו במאות מיליוני שקלים.
24. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד 4 חברות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול, הנגבים על-ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות, עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008 ובסך הכל כ- 2 מיליארד ש"ח.
25. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, דמי ביטוח מלאים ממבוטחים שהינם חיילי מילואים, גם כאשר הם מצויים במהלך שירות מילואים, על אף שאינן מספקות להם, כביכול, כיסוי ביטוחי מלא בתקופה זו, אלא כיסוי ביטוחי חלקי וחסר, ששוויו נמוך משמעותית מדמי הביטוח הנגבים מהם. בהתנהלות זו עושות הנתבעות, לטענת התובעים, עושר ולא במשפט, מפרות חובה חקוקה, ומפרות את חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן. עוד טוענים התובעים, כי ההוראות המגבילות את הכיסוי הביטוחי בתקופת שירות המילואים מבלי להפחית את דמי הביטוח בתקופה זו מהוות משום תנאי מקפח בחוזה אחיד, וכי הן עומדות בניגוד לציפייה הסבירה של המבוטחים. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו בעשרות מיליוני שקלים.
26. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפצה מבוטחים, שעברו ניתוח בבית חולים ציבורי בסכום השווה ל- 25% בלבד משכר מנתח הסכם של החברה בעוד שלפי הוראות הפוליסה, עליה לפצותם, לכאורה, בסכום השווה ל- 50% משכר מנתח הסכם בגין הניתוח הרלבנטי. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, פועלת ברשלנות, בחוסר תום לב והטעיה ומפרה את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981. התובע מעריך את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסך של כ- 13.1 מיליוני ש"ח.
27. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד מדנס סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "מדנס") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות התקשרו בהסכם בלעדיות לטווח ארוך בקשר לפוליסות ביטוח אחריות מקצועית רפואית לפיו התחייבה החברה לבטח אך ורק מבוטחים שיופנו על ידי מדנס ולהפנות למדנס כל סוכן ביטוח אחר, שיפנה אליה, לשם עריכת הביטוח דרכה, ומדנס התחייבה לערוך ביטוח אחריות מקצועית רפואית עבור לקוחותיה, אך ורק אצל החברה. בכך, התקשרו הנתבעות, לטענת התובעים בהסדר כובל, הפרו חובה חקוקה, ניצלו את מעמדן המונופוליסטי לרעה באופן העלול להפחית או לפגוע בתחרות, הפרו את חוק ההגבלים העסקיים, עשו עושר ולא במשפט, נהגו ברשלנות והפרו את חובות האמון, הגילוי והזהירות המוטלות על סוכן ביטוח. התובעים מעריכים את גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסכום של למעלה מ- 300 מיליוני ש"ח. בחודש נובמבר 2016 הודיע בית המשפט על כוונתו למנות בודק מטעם בית המשפט על מנת לבחון האם הרווחיות התפעולית של הנתבעות בתחום ביטוחי האחריות המקצועית לעוסקים במקצועות הרפואה והפרה-רפואה בשנים הרלבנטיות (2009-2015) היא רווחיות חריגה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

28. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ("דקלה") ונגד שירותי בריאות כללית ("כללית") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בפוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סייעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה"). לטענת התובע, במקרים בהם קיים מעבר מתקופת זכאות אחת ("תקופת הזכאות הראשונה"), לתקופת זכאות אחרת, בה זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח מופחתים ביחס לתקופת הזכאות הראשונה ("תקופת הזכאות השנייה"), וכאשר המעבר בין תקופות הזכאות נעשה לאחר ה-1 לחודש קלנדרי, משולמים לו תגמולי ביטוח על פי הסכום המופחת, עבור כל החודש בו נעשה המעבר כאמור. כך, שלטענת התובע נגרעים ממנו תגמולי ביטוח, בגובה ההפרש שבין תגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה לבין תגמולי הביטוח בגין התקופה השנייה כפול החלק היחסי של החודש בגינו הוא זכאי לתגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה. עוד טוען התובע כי לחברי הקבוצה ששרדו את מלוא תקופת הזכאות המצטברות לא שולמו כלל תגמולי ביטוח עבור החלק היחסי החסר מהחודש הקלנדארי הראשון לזכאותם וכי הם זכאים לקבלת תגמולי ביטוח בגין אותו חלק יחסי של החודש. בכך עושה דקלה, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, מפרה את הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א - 1981, את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 ואת הוראות פוליסת הביטוח. נזקו האישי הנטען של התובע מוערך בסך של 540 ש"ח והנזק הכולל המוערך הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 60 מיליוני ש"ח.

29. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מפחיתות, כביכול, מסכומי הנזק הנתבעים על-ידי צד שלישי עקב רשלנותו של מבוטח, סכומים שונים באופן שרירותי. זאת, כביכול, בנימוק כללי של "רשלנות תורמת" של הצד השלישי ללא הנמקה, כנדרש בהוראות הדין. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות הדין, לרבות חוזרי המפקח על הביטוח, מפרות חובה חקוקה, פועלות בחוסר תום לב, ועושות עושר ולא במשפט. התובעים מעריכים, כי גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג עולה על 3 מיליוני ש"ח ביחס לכל אחת מהנתבעות.

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח

30. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי בעוד שהחברה מבטיחה בהצעת ביטוח לרוכשי רכב מסוג פגיו וסיטוראן באמצעות לוביט סוכנות לביטוח (1997) בע"מ, כי בקרות נזק תאונית, רכבם יתוקן בחלפים מקוריים חדשים בלבד חלף החלקים שניזוקו, בפועל, בקרות מקרה ביטוח, החברה מפעילה שמאי חוץ מבלי לחייב אותו ואת מוסך ההסדר לפעול על פי הוראות הפוליסה, כך שהשמאי קובע אילו תיקונים ייעשו בחלפים מקוריים ואילו תיקונים יבוצעו על דרך של תיקון חלקים שניזוקו. בכך מקטינה החברה, לטענת התובע, את ערך הנזק הגולמי, כך ששיעור הנזק, המחושב באחוזים משווי הרכב המבוטח נמוך משיעור הנזק האמיתי. בכך, מפרה החברה ביטוח, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א - 1981 ואת הוראות חוזה הביטוח, פועלת בחוסר תום לב ועושה עושר ולא במשפט. התובע מעריך כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג עולה על 3 מיליוני ש"ח.

31. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מחייבת את מבוטחיה בביטוח שיניים לעבור צילומי רנטגן, אשר מטרתם לבדוק, כי הרופא המטפל ביצע את הטיפול נשוא תביעתו של המבוטח. זאת, כביכול, בניגוד להנחיות משרד הבריאות ותוך פגיעה באוטונומיה של הפרט. התובעת מעריכה, כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג הינו כ-200 מיליוני ש"ח.

32. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. זאת, תוך הפרה, כביכול, של חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן, של חובות חקוקות, ושל חובות הנאמנות השליחות והזהירות ותוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל הנתבעות.

33. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי עמדתה של החברה הינה שפוליסת ביטוח מקיף לכלי רכב מסוג מוניית אינה מכסה ירידת ערך, לרבות ירידת ערך הנגרמת כתוצאה ממקרה ביטוח, זאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה, וכי בכך מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, ומפרה את החובות המוגברות החלות עליה כחברת ביטוח ובכלל זה מטעה את לקוחותיה. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-10 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח (המשך)

34. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, המבצעים הפקדות חד פעמיות לקרן הפנסיה, כספים, בגין ביטוח לסיכונים נכות וביטוח למקרה מוות בגין תקופה שכבר חלפה ביום הגביה, וכאשר ידוע, כי הסיכון בגינו נגבו הכספים לא התממש ולא יכול עוד להתממש. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א - 1981, הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א - 1981, את חובת הגילוי היזום ואת חוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג - 1973, וכן עושה היא, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, ומנצלת את חוסר ניסיונם של עמיתיה. נזק האישי הנטען של התובע מוערך בסך של כ- 826 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 5.58 מיליוני ש"ח.
35. בחודש מרס 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, למוטבים של מבטחים בביטוח חיים, כספים מכוח פוליסות ביטוח החיים, כשהם צמודים, החל מן המועד בו נודע לה על פטירתו של המבוטח, למדד המחירים לצרכן ולא למדד ההשקעות הרלבנטי למסלול ההשקעה שבחר המבוטח. בכך, טוענת התובעת, מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבטחיה, עושה עושר ולא במשפט, מפרה חובה חקוקה ומפרה את חובת הגילוי היזום. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של 33,729 ש"ח. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותה בעשרות מיליוני שקלים.
36. בחודש אפריל 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה דוחה תביעות לתשלום תגמולי ביטוח בגין נכות ממחלה ו/או מתאונה, בטענה כי תביעות אלו מתיישנות לאחר שלוש שנים מיום קרות מקרה הביטוח, וזאת בניגוד, כביכול, לחוק חוזה הביטוח התשמ"א - 1981 (תיקון 6), לפיו תקופת ההתיישנות לתשלום תגמולי ביטוח בגין עילת תביעה שהינה נכות ממחלה או מתאונה נמנית מהיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. בכך, לטענת התובעת, מפרה החברה חובה חקוקה, עושה עושר ולא במשפט, אינה נוהגת בתום לב בקיום חוזה ומטעה את ציבור מבטחיה. התובעת מעריכה את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג ב- 416 מיליוני ש"ח.
37. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפרה את חובתה לשלם הפרשי הצמדה כדין בגין תגמולי ביטוח המשולמים על ידה בענף ביטוחי הבריאות, בגין התקופה שבין מועד קרות מקרה הביטוח לבין מועד תשלום תגמולי הביטוח. בכך, לטענת התובע, מפרה החברה את הוראות הדין, מפרה חוזה, פועלת ברשלנות ועושה עושר ולא במשפט. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסכום של כ- 4 מיליוני ש"ח.
38. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות ממבטחיהן בביטוחי נסיעות לחו"ל פרמיות ביטוח בגין יממות שלמות, על אף שבחלקים מאותן יממות לא קיים, לטענת התובעים, סיכון ביטוחי נוכח שהותן של המבוטח בישראל. הוראות אלו מהוות לטענת התובעים משום תניות מקפחות בחוזה אחיד ובהתנהלותן זו מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות חוק חוזה הביטוח ועושות עושר ולא במשפט. התובעים מעריכים את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בעשרות ואף מאות מיליוני ש"ח.
39. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, בפוליסות ביטוח חיים דמי ביטוח שכוללים תוספת "תת שנתיות" מבלי שתוספת זו צוינה באופן מפורש בפוליסה. בכך מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, את הנחיות המפקח על הביטוח, את הוראות חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, ואת חובת הגילוי וחובת ההגינות. כן טוען התובע, כי בהתנהלותה זו החברה נוהגת שלא בתום לב, מטעה את ציבור מבטחיה ופוגעת באוטונומיה שלהם. התובע מעריך את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 294 מיליוני ש"ח.
40. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ש.ח.ר נזקי צנרת בע"מ ("חברת ש.ח.ר") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי נגבים, כביכול, ממבטחיה של החברה בפוליסות ביטוח מבנה, בגין תיקון נזקי מים, מלוא דמי ההשתתפות העצמית, גם במקרים בהם עלות התיקון בפועל נמוכה מסכום ההשתתפות העצמית. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה הביטוח, תשמ"א - 1981, פועלות בחוסר תום לב בקיום חוזה, עושות עושר ולא במשפט ומפרות חובה חקוקה. התובע מעריך את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 8.57 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח (המשך)

41. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון באגף שוק ההון במשרד האוצר ("הממונה על שוק ההון") ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה, בטענה, כי פוליסות הביטוח הסיעודי הקבוצתיות, שמכרו הנתבעות, אשר כללו תנאי המאפשר להן לסיימן באופן חד צדדי, היו, כביכול, מוצר פגום, אשר הנתבעות ידעו או היה עליהן לדעת, כי הוא פגום, וכי עקב ביטולן של פוליסות אלו נותרו המבוטחים בהן ללא פוליסות לביטוח סיעודי. בכך טוענים המבקשים, הפרו הנתבעות, כביכול, חובות חקוקות, פעלו בחוסר תום לב, תוך הטעיית המבוטחים, הפרו את חובת הגילוי לצרכנים והפרו את חובת הזהירות. עוד טוענים המבקשים, כי הממונה על שוק ההון אפשר לנתבעות למכור פוליסות אלו ונמנע מלבטלן, וכי בכך פעל באופן רשלני ונמנע מביצוע תפקידו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל, אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ-7 מיליארד ש"ח.

42. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, בנוסף לדמי הניהול, תשלום בגין רכיב הוצאות ניהול השקעות (רכיב הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הוראה חוזית המאפשרת לה לגבות. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות תקנון קרן הפנסיה ואת חובות האמון והגילוי המוגברות החלות עליה, פועלת בחוסר תום לב במשא ומתן ומוסרת תיאור מטעה ללקוחותיה. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-132 מיליוני ש"ח.

43. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד קרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ ("קג"מ"), עמיתים - קרנות הפנסיה הוותיקות ("עמיתים") וישראל שחר סוכנות לביטוח (MIA) - סוכנות לביטוח פנסיוני (2010) בע"מ (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה, בטענה, כי נגבית, כביכול, מהמבוטחים בפוליסה לביטוח חיים קבוצתי לחברי ארגון מקבלי גימלה מקג"מ, פרמיה עודפת ביחס לפוליסת הביטוח, פרמיה ללא כיסוי ביטוחי ופרמיה יקרה בעשרות אחוזים ביחס לפוליסות ביטוח חיים אחרות. זאת, בעוד שבתקנון הקרן לא מוזכרת גביית פרמיות ביטוח לאלמ/נה והנתבעות נמנעות מלהציג את פוליסת הביטוח המקורית עליה חתמה המבקשת. בכך טוענת התובעת, הפרו, כביכול, הנתבעות חובה חקוקה, הפרו את חובת הגילוי המוגברת החלה עליהן, עשו עושר ולא במשפט והטעו את מבוטחיהן. התובעת מעריכה את הנזק הכולל, אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ-33 מיליוני ש"ח.

44. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית משפט השלום בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי מבוטחיה של החברה, אשר רכשו כיסוי ברות ביטוח נסיעות לחו"ל, המקנה להם את האפשרות לרכוש ביטוח נסיעות לחו"ל ללא צורך בהצהרת בריאות חדשה, נדרשים, כביכול, להצהיר אודות מצבם הרפואי בעת הפעלתה של פוליסת ביטוח הנסיעות לחו"ל. בכך, טוען התובע, החברה מטעה את מבוטחיה, מנצלת את מצוקת הצרכן, מפרה את חובת הגילוי ואת חובתה לקיים חוזים בתום לב, עושה עושר ולא במשפט, מפרה את חוק חוזה הביטוח, תשמ"א - 1981, מפרה חובה חקוקה, פוגעת באוטונומיה של הרצון החופשי, ופועלת ברשלנות ובתרמית. התובע מעמיד את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג על כ-2.5 מיליוני ש"ח - גבול סמכותו של בית משפט השלום.

45. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, מבעלי פוליסת החיסכון "הראל מגוון השקעות אישי" תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתנאי הפוליסה המתירה לה לגבות. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה הפרה יסודית, מפרה את חובת הנאמנות החלה עליה ומטעה את מבוטחיה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-27.8 מיליוני ש"ח.

46. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, מן המבוטחים, פרמיות גבוהות בגין פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטחים אין, לכאורה, צורך בהם משום שהם מחזיקים בביטוח בריאות משלים של קופת החולים אליה הם משתייכים. בנוסף, טוענים התובעים, כי הנתבעות אינן מגלות למבוטחים, כי מדובר, כביכול, בכיסויים מיותרים, ו/או מתנות שירות בשירות שכן הן אינן מאפשרות למבוטחים לרכוש פוליסה מצומצמת הכוללת רק כיסויים שאינם כלולים בביטוחי הבריאות המשלימים של קופות החולים, ובכך יוצרות מצב של כפל ביטוחי. בכך, טוענים התובעים, הנתבעות מפרות את חובת תום הלב המוגברת החלה עליהן, מפרות חובה חקוקה, מפרות את הוראות הדין, מפרות הסכם, מטעות את מבוטחיהן ועושות עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד החברה, מסתכם לסכום של כ-2.2 מיליארד ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות לסכום של כ-4.45 מיליארד ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח (המשך)

47. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מגלה, לכאורה, באתר האינטרנט שלה מידע מלא ומדויק אודות תקרות סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה בביטוחי בריאות בגין הוצאות ניתוחים המכוסים בפוליסות ביטוח הבריאות המשווקות על ידה. זאת, טוענת התובעת, במטרה להפחית את סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חוזה, מפרה את הוראות המפקח על הביטוח, נמנעת מלתת גילוי נאות של סכומי השיפוי המגיעים למבוטחים ופועלת בתרמית. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בלפחות 20 מיליוני ש"ח.

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח

48. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה לא גילתה, כביכול, למבוטחיה, אשר רכשו פוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה מהי הפרמיה, שתיגבה מהם החל מגיל 65 וזאת עד לדיווח השנתי בגין שנת 2015 ועל אף, שלטענת התובעת, בגיל 65 מתייקרת הפרמיה בפוליסה זו במאות אחוזים. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חובה חקוקה, מפרה את חובת הגילוי, מפרה הסכם, פועלת בחוסר תום לב, עושה עושר ולא במשפט ופועלת ברשלנות. עוד טוענת התובעת, כי חיוב מבוטחים בתשלום פרמיות עתידיות על פי תעריפים שאינם ידועים להם הינו תנאי מקפח בחוזה אחיד. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג כנגד החברה, אולם היא מעריכה אותו במיליוני שקלים.

49. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד חברת ביטוח נוספת ונגד חברת ש.ח.ר נזקי צנרת בע"מ ("חברת ש.ח.ר") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בקרות אירוע ביטוחי של נזקי נזילה, חברות הביטוח הנתבעות גובות, כביכול, ממבוטחיהן, שלא כדין, דמי השתתפות עצמית בשיעור הגבוה מהשיעור המקסימלי הקבוע בפוליסות הביטוח שלהן. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות פוליסות הביטוח, עושות עושר ולא במשפט, פועלות ברשלנות ומטעות את מבוטחיהן. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג ביחס להראל ביטוח בכ- 39.8 מיליוני ש"ח.

50. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ("קחצ"ק"). עניינה של התובענה בטענה, כי קחצ"ק גובה, כביכול, מהעמיתים בקרן, הוצאות ניהול השקעות, אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון הקרן המתירה לה לגבות. בכך, פועלת קחצ"ק, לטענת התובע, בניגוד להוראות הדין ולחובת הנאמנות המיוחדת החלה עליה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 30.1 מיליוני ש"ח.

51. בחודש נובמבר 2016 הומצאה לחברה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה, נגד כלל חברי לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח") ונגד עמותת גמלאי קרן פנסיה "נתיב" דרום ומרכז ("עמותת גמלאי נתיב"), אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז במסגרת בקשה לאישור תובענה כייצוגית, המתנהלת החל מחודש מאי 2015 נגד כלל ביטוח ועמותת גמלאי נתיב. עניינה של התובענה בטענה, כי כלל ביטוח ביטלה באופן חד צדדי ולא כדין את פוליסת ביטוח החיים הקבוצתית לגמלאי עמותת קרן פנסיה "נתיב" דרום ומרכז, בטענה כי הפוליסה אינה רווחית. צירופה של החברה לבקשת האישור מתבקש, לטענת התובע, נוכח תפקידה של הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"), ביחד עם עמותת גמלאי נתיב, לגבות מחברי העמותה את דמי הביטוח החודשיים ונוכח עמדתה של הראל פנסיה, כי לא ניתנו לה הרשאות חברי העמותה לגביית סכומים גבוהים יותר מקצבותיהם. התובע מעריך את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 90 מיליוני ש"ח.

52. בחודש נובמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסות ביטוח חיים אגב הלוואה לדיור, בהן מסלול ההלוואה הינו כזה שבו קרן ההלוואה מוחזרת בסוף התקופה, הנתבעות אינן משלמות, כביכול, למבוטחים, בעת קרות מקרה ביטוח, את מלוא יתרת חוב ההלוואה לדיור, אלא חלק ממנו בלבד. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את חובת הגילוי החלה עליהן, מטעות את מבוטחיהן, מפרות את חוק חוזה הביטוח, מפרות חובה חקוקה, פועלות ברשלנות, מפרות את הוראות פוליסת הביטוח ופועלות בחוסר תום לב. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג ביחס לכל אחת מהנתבעות בכ- 15 מיליוני ש"ח ואת הנזק הכולל הנתבע במסגרת התובענה בסך של 75 מיליוני ש"ח.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות נגד החברה ו/או החברות המאוחדות, כפי שצויינו על-ידי התובעים בכתבי הטענות שהוגשו מטעמם. מובהר, כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על-ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע באלפי ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	5	930,365
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	1	225,000
לא צוין סכום התביעה	1	
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	27	4,427,379
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	9	10,719,789
לא צוין סכום התביעה	9	
<u>תביעות מהותיות אחרות</u>	1	15,605

הטבלה אינה כוללת את התביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת, כמפורט בסעיף ב(2) להלן (התחייבויות תלויות אחרות), אשר לא צוין בה סכום תביעה ספציפי כלפי החברה.

סכום ההפרשה הכולל עבור התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 64 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 כ- 46 מיליוני ש"ח).

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות אחרות

1. בחודש יוני 2004 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת כנגד החברה המאוחדת, ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ (להלן: ידידים), יושב הראש לשעבר ומנכ"ל ידידים לשעבר וכנגד חברה מאוחדת נוספת, הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה (1987) בע"מ, שהינה בעלת שליטה בידידים (להלן: "הנתבעים"), על ידי בעלי מניות המיעוט בלעתידי חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, חברת בת של ידידים (להלן: לעתיד) בסכום של 15,605 אלפי ש"ח. עניינה של התביעה הינו פיצוי עתידית קופת פנסיה בע"מ (להלן: עתידית), קרן פנסיה בניהול לעתיד, בגין שימוש במשאבים שונים של עתידית, כגון: שימוש בתשתית התפעול ובמוניטין, שימוש בקניינה של עתידית, בגין נטילת קרן פנסיה ממשיכה ואובדן רווחים. בנוסף תובעים התובעים תמלוגים בסך של 3,177 אלפי ש"ח במסגרת התביעה האישית שלהם. ביום 29 ביולי 2010 לאחר שנערכו חקירות והוגשו סיכומים בכתב במסגרת הבקשה לאישור התביעה הנגזרת, נתקבלה על-ידי בית המשפט וניתנה לתובעים האפשרות לתבוע את הנתבעים בשם לעתיד בגין זכויות שלטענתם זכאית להן לעתיד. ביום 24 באוגוסט 2015 דחה בית המשפט את טענות התובעים בעניין התביעה הנגזרת וקבע כי הם מנועים מלטעון לעניין הזכויות הנובעות מהקמת קרן הפנסיה החדשה וכי לעתיד איננה זכאית לפיצוי בגין שימוש במשאביה של עתידית לצורך הקמת הקרן החדשה. בית המשפט קיבל את תביעתם האישית של התובעים לקבלת תמלוגים. במהלך החודשים ספטמבר-דצמבר 2015 העבירה לעתיד לתובעים את הסכומים המשקפים להערכתה את מלוא הסכום אותו היא חייבת לתובעים בהתאם להוראות פסק הדין, אולם התובעים טוענים כי הסכום שהועבר אינו מהווה את הסך הסופי לו הם זכאים בהתאם לפסק הדין. בהתאם לכך, מונה מומחה מטעם בית המשפט לצורך הכרעה בסוגיות הכספיות שבמחלוקת. עיקר המחלוקת שבין הצדדים הינה לעניין הריביות שיש להוסיף על סכום הקרן. במסגרת פגישה שהתקיימה עם המומחה שמונה נתגלו מחלוקות נוספות בין הצדדים. בהתאם לכך הוגשה בקשה לבית המשפט מטעם התובעים במסגרתה ביקשו כי המומחה יתייחס גם לסוגיית העמלות בגינה קיימת מחלוקת. לאחר שהתקיים דיון בעניין הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המומחה יבדוק גם את עניין העמלות ובעניין הריבית התבקש בית המשפט ליתן החלטה במחלוקת שבין הצדדים. ביום 22 באוגוסט 2016 ניתנה החלטת בית המשפט, המקבלת את עמדת הנתבעים, כי הריבית לפיה יבצע המומחה את הבדיקה ויערוך את תחשיב התמלוגים היא הריבית בגין איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית. בנוסף, ביום 28 באוקטובר 2015 הגישו התובעים לבית המשפט העליון הודעת ערעור על פסק הדין בתביעה הנגזרת, במסגרתה מבקשים התובעים לבטל את פסק הדין ולקבל את התביעה הנגזרת ולחילופין להשיב את התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בשאלת גובה הנזק. טרם ניתנה החלטה בעניין על ידי בית המשפט העליון.

2. בחודש פברואר 2014 הוגשה לבית משפט המחוזי - המחלקה הכלכלית בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת נגד החברה, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד שירותי בריאות כללית אשר הדיון בה אוחד עם תביעה ובקשה באותו עניין, אשר הוגשה בחודש מרס 2014 נגד החברה, נגד ארבע חברות ביטוח נוספות ונגד מכבי שירותי בריאות (שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות, להלן - "קופות החולים"). הבקשות להכיר בתובענות כתביעות נגזרות, לאחר שתוקנו בהתאם לבקשה, אשר נתקבלה על-ידי בית המשפט הינן בטענה שקופות החולים נמנעו, כביכול, מלמצות את זכות ההשתתפות העומדת להן מכוח הדין, כלפי חברות הביטוח בגין הוצאות שהוציאה במסגרת תוכנית שירותי הבריאות הנוספים ("שב"ן"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין השב"ן לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח וכן בגין הוצאות שהוציאו קופות החולים במסגרת השירותים שניתנו על ידן מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994 ("הסל הבסיסי"), ביחס לאותם מקרים בהם קיימת, כביכול, חפיפת חבויות בין הסל הבסיסי לבין פוליסות ביטוחי הבריאות הנמכרות על ידי חברות הביטוח. לטענת התובעים עיקר החפיפה הינה בגין ביצוע ניתוחים (בחירת מנתח וכל העלויות הנלוות לכך) וכן בגין ייעוץ רפואי. הבקשות הוגשו לאחר שקופות החולים הבהירו לתובעים, בעקבות פנייתם אליהן, כי הן מסרבות להגיש תובענה כאמור נגד חברות הביטוח, לאחר שהסבירו לתובעים, כי אין יסוד לתובענה הן מבחינת הוראות הדין והן מבחינות אחרות, ולכן כל עוד לא שונו הוראות הדין הקיימות אין מקום לתובענה. התובעים מעריכים את סכום התביעה נגד כלל חברות הביטוח הנתבעות בסך של כ - 5.2 מיליארדי ש"ח. להערכת הנהלת החברה, בהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, סיכויי הבקשה לאישור כנגזרת להידחות גבוהים מהסיכויים לקבלתה, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענה זו. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת היועץ המשפטי בסוגיות המועלות בבקשת האישור שתתייחס לעמדת משרד האוצר, הממונה על הביטוח ומשרד הבריאות. בחודש מרס 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה עמדתו בבקשה לאישור התביעה הנגזרת, לפיה, אין לשיטתו לחברי קופת חולים זכות להגיש תביעה נגזרת בשמה, וכי גם לגופם של דברים אין מקום לשיטתו לאשר את הבקשה להגשת תביעה נגזרת ממספר טעמים, ובהם העובדה שנוכח המורכבות הכרוכה בהגשת וניהולן של תביעות השיבוב אין לומר שהחלטותיהן של קופות החולים שלא להגיש תביעות במקרים של כפל ביטוח הינן החלטות לא סבירות מבחינה כלכלית, ציבורית ומשפטית, קל וחומר בנסיבות שבהן הממשלה בוחנת אפשרות לקבוע, במידת הצורך, וככל שימצא, לאחר גיבוש התשתית העובדתית הנדרשת, כי יש לכך הצדקה, הסדר שיבוב סטאטוטורי. עוד מבהיר היועץ המשפטי לממשלה בעמדתו, כי בכל מקרה, אין מקום לדעת המדינה לשקול יצירת הסדר שיבוב בין הסל הציבורי לבין הביטוח המסחרי או בינו לבין השב"ן.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

1. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בפתח תקווה תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי בפוליסות ביטוח בריאות בהן נקבע, כי הפרמיה תשתנה אחת לחמש שנים, החברה מעלה את הפרמיות במועד בו הגיעו המבוטחים לגיל 65, וזאת אף בטרם שחלפו חמש שנים ממועד רכישת הפוליסה על ידם. התובע טוען כי הדבר מהווה, כביכול, הפרת הסכם, הטעייה ועשיית עושר ולא במשפט. ביום 16 לאוקטובר 2013 הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט קבע, כי יש לתקן את הגדרת הקבוצה בהסדר. ביום 24 לנובמבר 2013 הוגשה לבית המשפט בקשה מתוקנת לאישור הסדר פשרה. בהתאם להחלטת בית המשפט הוגשה חוות דעת בודק שמונה לבדיקת הסדר הפשרה, ובעקבותיה ובהתאם להחלטות בית המשפט, הוגש לבית המשפט, בחודש אוקטובר 2015, הסכם פשרה מתוקן. ביום 17 בינואר 2016 ניתן תוקף של פסק דין להסדר פשרה בתובענה ובבקשה. במסגרת הסכם הפשרה התחייבה החברה לשלוח למבוטחים הפעילים הרלבנטיים הבהרה ביחס לתנאי הפוליסה נשוא התובענה ובקשת האישור, לתקן את נוסחיהן של פוליסות עתידיות הכוללות מנגנון העלאת פרמיה דומה, וכן ליתן הטבה למבוטחים בני 65 ומעלה, אשר יצהירו כי טעו בהבנתה של התנייה הרלבנטית בפוליסת הביטוח שברשותם. כמו כן, נפסקו לתובע ולבא כוחו גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים.
2. בחודש אפריל 2006 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עילת התביעה היתה כי הנתבעות גבו דמי ביטוח מהמבוטחים, עבור פוליסת אובדן כושר עבודה בעבור שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח על-פי הפוליסה, למרות שבגין תקופה זו לא היו התובעים זכאים לקבלת תגמולי ביטוח אף אם היה נגרם להם אובדן כושר עבודה (בשל תקופת ההמתנה שנקבעה בפוליסה) וכי הנתבעות לא מסרו למבוטחים מידע על כי בכוונתן לגבות את דמי הביטוח עבור שלושת החודשים האחרונים של תקופת הביטוח על פי הפוליסה. ביום 3 בפברואר 2009 אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית. החברה הגישה בקשת רשות ערעור על החלטה זו. ביום 11 באפריל 2013 קיבל בית המשפט את בקשת רשות הערעור והשיב את הדיון בתובענה לבית המשפט המחוזי לצורך הכרעה בשאלה האם יש מקום לנהל את התובענה כתובענה ייצוגית, האם התשלום במהלך שלושת החודשים האחרונים של הפוליסה הוא תמורת שירות שהמבוטחים לא יהיו זכאים לקבל לעולם או שמא מדובר בפריסת תשלומים פרי חישוב אקטוארי, האם הפרו הנתבעות את חובת הגילוי הנאות והאם חלה התיישנות בנסיבות המקרה דנן. על יסוד בקשת התובעים להסתלק מבקשת האישור, אשר הובאה בפני בית המשפט במסגרת דיון שהתנהל בפניו בחודש פברואר 2016, אישר בית המשפט המחוזי בתל-אביב את הסתלקות התובעים מבקשת האישור, והורה על דחייתה ועל דחיית התביעות האישיות של המבקשים.
3. בחודש מאי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה מבטחת את עובדי המדינה, המבוטחים בביטוח רכב אצל החברה, גם בפוליסה לביטוח חיים ונכות הכוללת, לכאורה, תנאים שונים מתנאי הפוליסה כפי שנקבעו במסגרת מכרז שפרסמה מדינת ישראל, באמצעות החשב הכללי ("המכרז"). כתוצאה מכך, החברה, חישה, כביכול, את תגמולי הביטוח באופן שונה מזה שבו היתה אמורה לחשבם, כביכול, בהתאם לתנאי המכרז. בחודש דצמבר 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלח למבוטחיה בפוליסה בשנים 2009 עד 2013 נוסח מתוקן של הפוליסה, כי ככל שיוגשו תביעות לקבלת תגמולי ביטוח על-פי הפוליסה לאחר המשלוח כאמור, תבחן החברה תביעות אלו בהתאם להוראות הקבועות בהסכם הפשרה, ובמידת הצורך תשלם את תגמולי הביטוח למבוטחים שיימצאו זכאים לפיה, כי החברה תבדוק האם קיימים מבוטחים אשר קיבלו תגמולי ביטוח בחסר, וטרם הושלמו להם תגמולי הביטוח, ותשלם להם את תגמולי הביטוח על פי הנחיות המכרז, כי החברה תשלם תוספת תגמולי ביטוח למבוטחים שאחוזי הנכות שלהם נקבעו על יסוד קביעת רופא חברה בניגוד, כביכול, להוראות המכרז, וכי החברה תשלם פיצוי מיוחד למבוטחים, אשר קיבלו תגמולי ביטוח מופחתים שלא בהתאם להוראות המכרז. בחודש מרס 2016 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה והמפקח על הביטוח במסגרתה ביקשו כי יבוצעו בהסכם הפשרה מספר תיקונים שאינם מהותיים. בחודש מאי 2016, ולאחר הגשתו של הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים תוקף של פסק דין להסכם הפשרה המתוקן.
4. בחודש מרס 2015 הוגשה לבית משפט השלום בראשון לציון תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה אינה מכסה בפוליסת ביטוח תאונות אישיות לספורטאים נכות אסתטית, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות תקנות הספורט (ביטוח) תשנ"ה-1994. בחודש מאי 2016 נתן בית המשפט תוקף של החלטה להסכמת הצדדים למחיקת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.
5. בחודש יולי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה מפצה, כביכול, את מבוטחיה במקרה של אובדן, גניבה או נזק, שנגרם לתכשיט שבוטח על ידה במסגרת פוליסת ביטוח דירה, בדרך של מתן שובר לקניית תכשיט באחת מחנויות ההסדר ו/או משלמת להם תשלום בחסר עבור התכשיט. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את תנאי הפוליסה התקנית לביטוח דירה ותכולתה, את הוראות חוק הפיקוח על הביטוח, התשמ"א - 1981 וכן את הוראות פוליסת ביטוח הדירה המונפקת ומשווקת על ידי החברה. בחודש יולי 2016 אישר בית משפט המחוזי במחוז מרכז את הבקשה המוסכמת להסתלקות התובע מבקשת האישור, הורה על מחיקתה של בקשת האישור ועל דחיית תביעתו האישית של התובע.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

6. בחודש מאי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה המאוחדת דקלה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות ונגד שלוש קופות חולים (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות סירבו לבטח, במסגרת הביטוח הסיעודי הקבוצתי ללקוחות קופות חולים, לקוחות בעלי מוגבלויות, וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין הקבועות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח - 1998 (להלן: "חוק"), תוך כדי הפליה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. בחודש אפריל 2016 הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016, אישר בית משפט את הסתלקות התובעים מבקשת האישור, והורה על מחיקת בקשת האישור ותביעותיהם האישיות של התובעים.
7. בחודש מאי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד החברה המאוחדת דקלה ביטוח ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות וסוכנות ביטוח אחת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות סירבו, כביכול, לבטח לקוחות בעלי מוגבלויות בביטוחי פרט כגון ביטוחי בריאות, נסיעות, פנסיה, תאונות אישיות, חיים, סיעודי ואובדן כושר עבודה ("ביטוחי הפרט"), וזאת בניגוד, כביכול, להוראות הדין שקבועות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח - 1998 ("החוק"), תוך כדי הפליה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון. בחודש אפריל 2016 הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016, אישר בית משפט את הסתלקות התובעים מבקשת האישור, והורה על מחיקת בקשת האישור ותביעותיהם האישיות של התובעים.
8. בחודש אפריל 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד פלאפון תקשורת בע"מ. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה, מפלה, כביכול, הפליה אסורה על רקע מגדר ונטיות מיניות בין גברים שאינם בזוגיות עם אישה לבין גברים המצויים בזוגיות עם אישה ולבין נשים בכל הקשור במתן כסיו ביטוחי להיריון ולידה במסגרת פוליסות ביטוח בריאות. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה מוסכמת להסתלקות המבקש מבקשת האישור, ולדחיית תביעתו האישית. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 אישר בית המשפט את הבקשה המוסכמת להסתלקות המבקש מבקשת האישור, והורה על דחיית תביעתו האישית.
9. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות מפצות, כביכול, מבוטחים, אשר רכבם נפגע בתאונת דרכים ואשר נערכה להם הצעת תיקון ו/או שומה על ידי שמאי מרשימת שמאי החוץ של הנתבעות, בדרך של תיקון הרכב, תשלום תגמולי ביטוח או בכל דרך אחרת, תוך שינוי והפחתה משמעותית מהצעת התיקון ו/או השומה שערך שמאי החוץ, תוך הסתמכות על חוות דעת שנתן שמאי מטעמן. זאת, מבלי שפנו למנגנון הערעור בפני שמאי מכריע. בהתנהלות זו פועלות הנתבעות, לטענת התובעים, בניגוד להוראות חוזר המפקח על הביטוח בעניין זה, עושות עושר ולא במשפט, מפרות חובה חקוקה ומפרות את חובת תום הלב. עוד טוענים התובעים, כי במקרים בהם נדרשו המבוטחים לחתום על כתבי וויתור כתנאי לקבלת פיצוי, הפרו הנתבעות את חוק החוזים האחידים ואת חובת תום הלב וכתרו חוזה פסול, וכי החתימה על טפסים אלו מהווה משום עושק של חברי הקבוצה. בחודש ספטמבר 2016 אישר בית המשפט את הבקשה המוסכמת להסתלקות המבקשים מבקשת האישור.
10. בחודש מאי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה כי החברה משלמת תגמולי ביטוח למבוטחים בפוליסות כסיו של נכות מתאונה, בגין מקרי ביטוח שעניינם נכות באיבר שאינו מוזכר באופן מפורש בפוליסה, על פי מנגנון חישוב שלכאורה, אינו כלול בפוליסה ובכך, פועלת, כביכול, בניגוד להוראות הדין. בהתאם לתובענה, בחודש ספטמבר 2016 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד את הודעות ההסתלקות של המבקשים, אשר ניתנו במהלך דיון שהתקיים בפניו, הורה על דחיית תביעותיהם האישיות ועל מחיקת הבקשה לאישור.
11. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי במקרים בהם הצירוף לביטוח נעשה בתחילת החודש שבו רכש המבוטח את הפוליסה, הנתבעות מעדכנות, כביכול, את פרמיית הביטוח הן בשל הצמדה למדד והן בשל שינוי גיל בפוליסות ביטוח חיים ובריאות בעלות פרמיה משתנה, במועד מוקדם מהמועד שיש לעדכן ומצמידות את הפרמיה למדד שהינו מוקדם למדד שאליו יש להצמיד. בפסק דינו מחודש ספטמבר 2016 דחה בית המשפט המחוזי מרכז-לוד את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לאחר שקבע, כי אין אפשרות סבירה שאחת מעילותיה תוכרע בתובענה לטובת הקבוצה.
12. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי במקרים בהם החברה מוכרת יחד עם ביטוח רכב רכוש, הכולל כיסוי לנהגים צעירים, כתב שירות שכולל רכב חלופי, אין באפשרות הנהג הצעיר ליהנות מכתב השירות, שכן ספק השירות אינו מאפשר נהיגה לנהג צעיר ברכב החלופי. התובעים טוענים, כי לא נכלל סייג מספק לפיו אין אפשרות לנהג צעיר לנהוג ברכב החלופי. לפי טענת התובעים, בכך הנתבעות מטעות את מבוטחיהן ופועלות בניגוד להוראות הדין לעניין חובת מבטח להבליט הגבלות החלות על כיסוי ביטוחי. בחודש מרס 2016 הגישו המבקשים את הביטוח את עמדתו לפיה תכלית המפרט להציג למבוטח את עיקרי הכיסוי שרכש בתמצית, ולכן אין חובה לציין במפרט גם את כל החריגים של הפוליסה ושל כתבי השירות. בחודש ספטמבר 2016 אישר בית המשפט את הבקשה המוסכמת להסתלקות המבקש מבקשת האישור נגד הראל ביטוח בתנאים המפורטים בבקשת ההסתלקות, והורה על דחיית תביעתו האישית של המבקש נגדה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעות שהגיעו לסיומן לאחר תקופת הדוח

13. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז - לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. תובענה זו הוגשה על דרך תיקון בקשה לאישור תובענה כייצוגית תלויה ועומדת שהוגשה כנגד 4 חברות ביטוח נוספות בעילות דומות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי בביטוח רכב חובה שהנפיקו הנתבעות לתובעים, מצוין מועד תחילת הביטוח כתאריך נקוב בתעודה עם הסתייגות, כי הפוליסה לא תכנס לתוקף לפני מועד תשלום התעודה בפועל. לטענת התובעים, במקרה שבו מבוטח משלם את תעודת החובה באיחור, לאחר המועד הנקוב בתעודת הביטוח, הוא אינו מזוכה בגין הימים שחלפו מהמועד הנקוב בתעודה ועד מועד התשלום בפועל. בחודש אפריל 2016 דחה בית המשפט המחוזי מרכז-לוד את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש יוני 2016 הוגש על-ידי התובעים, לבית המשפט העליון, ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי במסגרתו נדחתה בקשת האישור. בחודש אוקטובר 2016 קיבלו התובעים את המלצת בית המשפט העליון, חזרו בהם מן הערעור, והערעור נמחק על-ידי בית המשפט העליון.

14. בחודש יולי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות אינן מתחשבות, כביכול, בבואן לקבוע את דמי הביטוח בביטוח רכב מקיף, בנתונים היסטוריים סובייקטיביים של הרכב המבוטח המשפיעים על שווי, אך מתחשבות בנתונים אלו בבואן לחשב את גובה הפיצוי לו זכאי המבוטח בגין אירוע מזכה בהתאם לפוליסת הביטוח, וכן אינן מציינות בפוליסת הביטוח את שווי הרכב כבסיס לחישוב גובה הפיצוי בקרות אירוע מזכה. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות הדין, ופוגעות באינטרס הוודאות וההסתמכות של חברי הקבוצה. בחודש נובמבר 2016 הורה בית המשפט על מחיקת התובענה.

באור 8 - ניהול ודרישות הון

1. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה והחברות הבנות שהינן חברות ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") והנחיות המפקח:

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 30 בספטמבר 2016	
EMI	דקלה	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
101,327	578,390	5,537,624	83,366	5,566,311
446,037	673,681	3,953,922	435,226	3,837,221
-	-	350,517	-	350,483
446,037	673,681	4,304,439	435,226	4,187,704
-	-	200,543	-	145,490
-	99,902	1,517,606	-	1,828,710
-	99,902	1,718,149	-	1,974,200
-	-	745,097	-	743,537
-	99,902	2,463,246	-	2,717,737
446,037	773,583	6,767,685	435,226	6,905,441
344,710	195,193	1,230,061	351,860	1,339,130

הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
הון ראשוני

הון ראשוני בסיסי
הון ראשוני מורכב
סה"כ הון ראשוני
הון משני

הון משני נחות (ב)
הון משני מורכב (ג)
סה"כ הון משני
הון שלישוני מורכב

סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
עודף ליום הדוח

אירועים לאחר תאריך הדוח

-	-	(30,274)	-	-
(18,000)	-	(210,000)	-	-
-	(195,193)	180,000	-	-
326,710	-	1,169,787	351,860	1,339,130

התכלות הון משני
חלוקת דיבידנד (לפרטים נוספים ראה סעיפים 5,6)
מיזוג דקלה (לפרטים נוספים ראה באור 9(11))
עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך הדוח*

ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 30 בספטמבר 2016	
EMI	דקלה	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
98,852	89,375	655,218	83,366	722,163
-	239,908	92,477	-	333,198
-	-	43,125	-	43,989
-	45,155	1,257,335	-	1,375,768
-	-	79,728	-	81,458
-	52,061	293,531	-	308,736
-	137,197	1,389,550	-	1,609,250
-	-	1,501,916	-	842,985
-	-	(198,295)	-	(195,223)
-	12,635	363,577	-	399,874
2,475	2,059	59,462	-	44,113
101,327	578,390	5,537,624	83,366	5,566,311

א. הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:
פעילות בביטוח כללי
פעילות בביטוח סיעודי
דרישות הון בגין תוכניות מבטיחות תשואה
נכסי השקעה ונכסים אחרים (ד)
סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
סיכונים תפעוליים
הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז
השקעה בחברות מנהלות מאוחדות ומבטחים
הקלה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל
סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים (ה)
נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון (ו)
סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות**

* התוספת, הנכללת בחישוב ההון הנדרש מהחברה בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל, לצורך חלוקת דיבידנד, מסתכמת ליום 30 בספטמבר 2016 לסך של כ- 97 מיליוני ש"ח.

** הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות ליום 30 בספטמבר 2016 בחברה מחושב באופן הכולל את מיזוג דקלה. ראה גם באור (11)9.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

1. (המשך)

- ב. כולל כתבי התחייבות נדחים בסך של 262,059 אלפי ש"ח שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2006 והמהווים הון משני נחות.
- ג. לעניין הנפקת אגרות חוב אשר תמורתן משמשת כהון מורכב של החברה, ראה באור 9.
- ד. לעניין אישור המפקח לשימוש במודל פנימי לדירוג אשראי ראה באור 35(3) לדוחות השנתיים. האישור כאמור הקטין את דרישות ההון של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-57 מיליוני ש"ח.
- ה. דרישת הון בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי, אך לא פחות מהדרישה ביום ההעברה. דרישת ההון בחברה הינה בסכום שלא יפחת מ-190 מיליוני ש"ח.
- ו. כולל נכס לא מוכר בסכום זניח בגין חריגה פאסיבית מתקנות השקעה.
2. בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.
3. ביום 27 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הראל פנסיה וגמל בע"מ חלוקת דיבידנד בסך של 50 מיליוני ש"ח. החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות, סכום העודפים הראויים לחלוקה, נבחנו עודפי ההון ועמידה בהוראות תקנות הפיקוח בדבר הון עצמי המזערי הנדרש של הראל פנסיה וגמל בע"מ לאור השינוי המבני המפורט בבאור 9(10).
4. ביום 16 באוגוסט 2016 אישר דירקטוריון EMI חלוקת דיבידנד בסך של 14 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת הפיקוח, בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של EMI ליום 30 ביוני 2016, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של EMI ליום 30 ביוני 2016, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של EMI, בהתאם למדיניות ניהול ההון של EMI. דירקטוריון EMI בחן את עמידת EMI במבחן הרווח ובמבחן יכולת הפירעון הקבועים בסעיף 203 (א) לחוק החברות. לאחר בחינה זו אישר הדירקטוריון את עמידת EMI במבחן החלוקה. הדיבידנד שולם ביום 18 באוגוסט 2016.
5. ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 210 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת הפיקוח, בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של החברה, בהתאם למדיניות ניהול ההון של החברה ובהתחשב באימוץ הצפוי של סולבנסי 2. הדיבידנד שולם ביום 10 באפריל 2016.
6. ביום 21 במרס 2016 אישר דירקטוריון EMI חלוקת דיבידנד בסך של 18 מיליוני ש"ח, במסלול הירוק (חלוקה ללא צורך באישור מראש מאת הפיקוח, בהתאם להנחיות הפיקוח בנושא חלוקת דיבידנדים על ידי מבטח). החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של EMI ליום 31 בדצמבר 2015, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של EMI ליום 31 בדצמבר 2015, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של EMI, בהתאם למדיניות ניהול ההון של EMI. הדיבידנד חולק בעין (באמצעות העברת ניירות ערך) ביום 22 במרס 2016.
7. ביום 1 בינואר 2016, כחלק ממיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה לחברה, הועברו מניות דקלה חברה לביטוח בע"מ מהחברה לידי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, ללא תמורה. סכום ההון העצמי של דקלה במועד המעבר, בסך כולל של 30 מיליוני ש"ח, חולק כדיבידנד בעין. לפרטים נוספים ראה באור 9.
8. לשם עמידת החברות הבנות של החברה שהינן חברות מנהלות של קרנות פנסיה בדרישות הנכסים הנזילים הקבועות בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב - 2012, אושר בדירקטוריון החברה ביום 17 ביוני 2014 העמדת הלוואה בסך של 10 מיליוני ש"ח להראל פנסיה. בנוסף אושרה מסגרת אשראי אשר תהא בתוקף עד לסוף שנת 2014, בסך של 20 מיליוני ש"ח. ביום 15 בדצמבר 2014 חודש הסכם המסגרת לשנה נוספת אשר תהא בתוקף עד לסוף שנת 2015. במהלך חודש ינואר 2016, פרעה הראל פנסיה את שתי הלוואות הנ"ל בתוספת הריבית שנצברה בגינם.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

9. פרטים בדבר התקדמות ההיערכות ליישום Solvency II

בחודש יולי 2015 פרסם המפקח מכתב למנהלי חברות הביטוח בדבר הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה האירופאית ואשר מאפשרות תקופת התאמה שבמהלכה יוכל המבטח לפעול לכיסוי חוסר בהון החל מיום 1 בינואר 2017 מועד היישום לראשונה, ועד ליום 31 בדצמבר, 2018. כמו כן, קובעות הוראות המעבר, פריסה של חלק מדרישת הון בגין אחזקה במניות למשך תקופה של שבע שנים החל ממועד היישום לראשונה.

להנחיות כאמור, ככל שיתגבשו להוראות סופיות, צפויה להיות השפעה על עודפי הון העצמי לצורך חישוב דרישת הון של הגופים המוסדיים בקבוצה. החברה ממשיכה להיערך ליישום הדרישות הכלולות במסגרת הנדבך השני של ההוראה, המתמקד בשדרוג מערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי.

ביום 21 באפריל 2016 פרסם הפיקוח הנחיה לביצוע תרגיל לשנת 2015 (IQIS5), אשר מבוסס על ההנחיות המעודכנות מאירופה עם התאמות לשוק המקומי. בהנחיה כתב הפיקוח כי חישוב IQIS5, המהווה את הסקר הכמותי האחרון לפני יישום משטר כושר פרעון חדש מבוסס Solvency II, יתרום להיערכות חברות הביטוח ולגיבוש ההנחיות הסופיות.

בהתאם לתוצאות תרגיל ה-IQIS5, ובהתחשב בהוראות המעבר כאמור לעיל, לחברה ול-EMI קיימים עודפי הון משמעותיים. עודף הון של הראל ליום 31 בדצמבר 2015, על בסיס מאוחד, ובהתחשב בהוראות המעבר, הנו בדומה לתוצאות ההגשה הקודמת ומסתכם לסך העולה על מיליארד ש"ח. יודגש כי למודל במתכונתו הנוכחית רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך דרישות הון ועודפי הון המשתקפים ממנו עשויים להיות שונים במועד היישום בפועל.

תוצאות התרגיל המעודכן הוצגו לדירקטוריון החברה ביום 23 באוגוסט 2016 והוגשו לפיקוח במועד זה. בספטמבר 2016 עדכן הפיקוח את לוחות הזמנים לעמידה בהוראות משטר כושר הפירעון החדש כדלקמן:

- (א) ב-1 בינואר 2017 יהא הון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח 60% מההון הנדרש לכושר פירעון על פי ההנחיות ליישום משטר כושר פירעון חדש ("SCR").
- (ב) ב-31 בדצמבר 2017 הון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח יהא 80% מה-SCR.
- (ג) ב-31 בדצמבר 2018 הון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח יהא SCR.

כמו כן, פרסם הפיקוח מתווה ליישום משטר כושר הפירעון מבוסס Solvency II הכולל התייחסות לנושאים הבאים:

- (א) חברות הביטוח תדרשנה לתת גילוי אודות הון הכלכלי ואודות דרישות הון ליום 31 בדצמבר 2016 בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2017.
- (ב) חברות הביטוח תדרשנה לדווח לפיקוח אודות חישוב יחס כושר הפירעון על גבי קבצי דיווח ייעודיים החל מהדיווח בשנת 2017
- (ג) MCR יהיה שווה לסכום הנדרש לפי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים ואולם:
1. אם הסכום הנדרש לפי תקנות הון הנוכחיות גבוה מ-60% מה-SCR, ה-MCR יהיה שווה ל-60% מה-SCR.
  2. אם הסכום הנדרש לפי תקנות הון הנוכחיות נמוך מ-40% מה-SCR, ה-MCR יהיה שווה ל-40% מה-SCR.

10. בחודש דצמבר 2011 פרסם המפקח מכתב בדבר הארכת תוקף הקריטריונים לחלוקת דיבידנד, בהתאם למפורט להלן: מבטח רשאי להגיש למפקח בקשה לאישור חלוקת דיבידנד בכפוף לכך שלחברה יחס הון עצמי מוכר לאחר חלוקת הדיבידנד להון עצמי נדרש בשיעור של 105% לפחות.

מבטח שיחס הון העצמי המוכר שלו לאחר חלוקת הדיבידנד להון העצמי הנדרש הינו בשיעור של 115% לפחות, רשאי לחלק דיבידנד ללא צורך בקבלת אישור מראש מהמפקח, ובלבד שמסר הודעה מראש למפקח ואת המסמכים המפורטים במכתב. לדרישת הון לצורך חלוקת דיבידנדים, תתווסף ההפחתה של הון המזערי הנדרש בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל (להלן - 'התוספת להון הנדרש') (ראה גם סעיף 1 לעיל).

המסמכים המפורטים שיוגשו למפקח יכללו תחזית רווח שנתית לשנתיים עוקבות, תכנית שירות חוב מאושרת על ידי דירקטוריון חברת הביטוח וחברת החזקות של חברת הביטוח, תוכנית פעולה להשלמת הון והעתק פרוטוקול ישיבת הדירקטוריון בה אושרה החלוקה.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

10. (המשך)

בחודש אוגוסט 2016 פרסם המפקח מכתב למנהלי חברות הביטוח ("המכתב") ובו עדכון לעמדתו בנוגע לחלוקת דיבידנד במסגרת היערכות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II ("סולבנסי 2"). בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאית לחלק דיבידנד אלא אם מתקיימים לגביה שני התנאים כדלקמן -

(א) לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון העצמי הנדרש בשיעור של 115% לפחות, לפי תקנות ההון הקיימות. בחישוב דרישת ההון תתווסף ההפחתה של ההון המזערי הנדרש בשל יתרת ההפרש המקורי המיוחס לחברות המנהלות וקופות הגמל (להלן - 'התוספת להון הנדרש')

(ב) אם לאחר ביצוע החלוקה, יחס כושר הפירעון של החברה בהתאם להוראות סולבנסי 2 הינו לפחות בשיעור כדלקמן:

תקופה	יחס כושר פרעון
עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31 בדצמבר 2017	115%
עד וכולל הדוחות הכספיים בגין 31 בדצמבר 2018	120%
החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2019	130%

בחינת יחס כושר הפירעון בהתאם לסולבנסי 2 הנה בהתאם לתרגיל ההערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פרעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר פרעון חדש, לפי העניין, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר. כמו כן, במסגרת המסמכים המפורטים במכתב, ימסור המבטח תכנית ניהול הון הכוללת התייחסות נרחבת לאופן היערכות המבטח למשטר כושר פירעון חדש.

תרגיל IQIS5 משקף לחברה, יחס כושר פרעון ליום 31 בדצמבר 2015, בשיעור של כ-122% כשהוא מחושב כולל הוראות מעבר ויחס כושר פרעון כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר בשיעור של כ-113%.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. עסקאות עם צדדים קשורים

א. התקשרות בעסקה עם Noble Energy Mediterranean Ltd.

החברה, וגופים מוסדיים נוספים בבעלותה, ביחד עם שותפות מקבוצת קרן תשתיות לישראל (תש"ל), התקשרו עם Noble Energy Mediterranean Ltd. ("נובל"), לרכישת שלושה אחוזים מהזכויות בחזקת הגז "תמר", לרבות אופציה לרכישת עד אחוז נוסף בחזקה. סכום התמורה הבסיסי נקבע ל- 369 מיליוני דולר נכון ליום 1.1.2016, כאשר סכום זה כפוף להתאמות (הפחתות) בגין התחשבות מיום 1 בינואר ועד למועד הקלוזינג. סכום התמורה עבור האופציה הינו כ-123 מיליוני דולר, בכפוף להתאמות כאמור. עוד קובע ההסכם כי, ככל שיחתמו הסכמים לייצוא גז אל או דרך מצרים עד לתום שנת 2016, תהא נובל זכאית לתמלוגים מהתקבולים שיתקבלו אצל הרוכשים. הרכישה תבוצע באמצעות שותפות מוגבלת שהוקמה לצורך העסקה, ואשר קבוצת הראל מחזיקה בכ- 62% מהזכויות בה ותש"י מחזיקה ביתרה (כ- 38%). מחצית מתמורת הרכישה תמומן מהשקעת השותפים המוגבלים לפי חלקם כאמור והמחצית השניה בהלוואה שתועמד לשותפות כאמור ע"י גופים מקבוצת הראל. נכון למועד פרסום הדוח, התקבל אישור עקרוני של הממונה על ענייני הנפט במשרד התשתיות הלאומיות האנרגיה והמים, וכן הסכמות נדרשות של צדדים שלישיים. הצדדים פועלים להשלמת התנאים המתלים הנדרשים לצורך השלמת העסקה.

ב. אישור השקעה והקמה של שותפות תש"י 3

בחודש יולי 2016 החברה וחברות בנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים ("החברות הבנות"), התקשרו בעסקה להשקעה בקרן תש"י 3, קרן תשתיות שלישית שנמצאת בשלב סופי של גיוס. מבנה ההשקעה יהיה דומה למבנה ההשקעה הקיים בתש"י 1 ובתש"י 2 כאשר הראל השקעות תחזיק 40% מהשותף הכללי והחברה והגופים המוסדיים בקבוצה יחזיקו באחוזים מהקרן.

ג. אישור העמדת אשראי - קבוצת עזריאלי

בחודש מאי 2016 החברה וחברות בנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים התקשרו בעסקה להעמדת הלוואת גישור לקבוצת עזריאלי בסך של 395 מיליוני ש"ח, לתקופה של שישה חודשים וזאת לאחר שבחנו כי תנאי ההלוואה עומדים בתנאי שוק. מר יוסף צ'חנובר, מכהן כדירקטור בחברה והינו דירקטור גם בקבוצת עזריאלי.

ד. התקשרות עם אדריכל

ביום 31 בדצמבר 2015 וביום 25 בינואר 2016 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה האם בהתאמה, לאחר שבחנו כי תנאי ההתקשרות עומדים בתנאי שוק, הארכה בשנתיים (עד ליום 31 בדצמבר 2017) של הסכם ההתקשרות לקבלת שירותי אדריכלות מאת מר מיקי קורנהויזר. במסגרת ההסכם זכאי מר קורנהויזר לסך של 70,000 ש"ח בחודש, בגין מתן השירותים כאמור. מר מיקי קורנהויזר הינו אחיה של אשתו של מר יאיר המבורגר, בעל השליטה ויו"ר דירקטוריון החברה האם. מובהר, כי ההוראה בהסכם המאפשרת לכל צד לסיימו בהתראה מראש של 60 יום, נותרה בעינה. יתר תנאי ההסכם הינם ללא שינוי.

2. החלפת כתבי התחייבות סדרות ב' - ג'

ביום 25 ביולי 2016 הוחלפו חלק מכתבי ההתחייבויות של סדרות ב' - ג' שהונפקו על-ידי הראל ביטוח מימון והנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של החברה, בחודש מאי 2010 ("כתבי התחייבות") בשתי סדרות של כתבי התחייבות סחירים, סדרה יב' וסדרה יג'. לסדרות כאמור אושר בחודש יולי 2016 דירוג iIAA- על ידי Standard & Poors Maalot (להלן: "מעלות") בסך כולל של עד 320 מיליוני ש"ח ע.ג. שערך בספרי החברה הנו כ- 261 מיליוני ש"ח וזאת לאחר שהתקבל אישור המפקח לכך שתמורת ההנפקה תשמש כהון משני מורכב בידי החברה.

ההחלפה בוצעה בדרך של הצעת רכש חליפין מלאה על פי דוח הצעת מדף של הראל הנפקות מיום 6 ביולי 2016 שתוקן ביום 11 ביולי 2016 ומכוח תסקיף מדף של הראל הנפקות מיום 12 בפברואר 2014, כפי שתוקן ביום 22 בדצמבר 2014 ושתוקפו הוארך ביום 31 בדצמבר 2015 עד ליום 11 בפברואר 2017.

במסגרת ההחלפה האמורה, הוחלפו סך של 126,695 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ב') המהוות כ- 84.4% מסך אגרות החוב (סדרה ב') שבמחזור, בסך של 65,248 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה יב' ו- 65,248 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה יג'. הסדרות החדשות ישמשו כהון משני מורכב בחברה וכן הוחלפו סך של 134,588 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ג') המהוות כ- 89.7% מסך אגרות החוב (סדרה ג') שבמחזור, בסך של 69,649 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה יב' ו- 69,649 אלפי ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה יג'. הסדרות החדשות ישמשו כהון משני מורכב בחברה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

2. החלפת כתבי התחייבות סדרות ב'י-ג' (המשך)

סדרה יב': אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2031, שהינו מועד הפירעון הסופי של הסדרה.

סדרה יג': אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2032, שהינו מועד הפירעון הסופי של הסדרה.

יחס ההחלפה שנקבע הינו: בגין כל 1 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה ב'), הנפיקה החברה 0.515 ש"ח ע.נ. אגרות חוב סדרה יב' ו-0.515 ש"ח ע.נ. אגרות חוב סדרה יג'. בגין כל 1 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה ג'), הנפיקה החברה 0.5175 ש"ח ע.נ. אגרות חוב סדרה יב' ו-0.5175 ש"ח ע.נ. אגרות חוב סדרה יג'.

ההחלפה המתוארת לעיל טופלה כהחלפת מכשירי חוב בעלי תנאים שאינם שונים מהותית, ולכן לא הייתה השפעה על הרווח והפסד. הריבית האפקטיבית להראל ביטוח בגין כתבי ההתחייבות סדרה יב' ו-יג' הנה 4.4% ו-4.3% בהתאמה.

אגרות החוב כוללות תנאי לפיו רשאית החברה, שלוש שנים לפני מועד הפירעון הסופי של כל סדרה, לפרוע את הסדרה, או חלק ממנה, בפירעון מוקדם. הפעלת זכות זו כפופה לקבלת אישור המפקח. כמו כן, תהיה רשאית החברה, ללא מתן זכות בחירה למחזיקים באגרות החוב או לנאמן, לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, לאחר חמש שנים ממועד הנפקתם כמפורט בתנאי התשקיף.

3. מענק לה"ה יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ויואב מנור בגין שנת 2015

ביום 22 ביוני 2016 אישר דירקטוריון הראל השקעות (בהחלטה שבה לא השתתפו נושאי המשרה שהינם בעלי השליטה) את תוצאות חישוב המענק בגין שנת 2015. בהתאם לחישוב שנערך שולם למר יאיר המבורגר מענק בסך של 676 אלפי ש"ח; למר גדעון המבורגר מענק בסך של 402 אלפי ש"ח; ולמר יואב מנור מענק בסך של 402 אלפי ש"ח.

4. מענק בגין שנת 2015 לנושאי משרה בכירים אחרים

ביום 22 ביוני 2016 אושרו המענקים הסופיים לנושאי המשרה בחברה ולנושאי המשרה הנכללים בתוכנית התגמול כמפורט בבאור 38 לדוחות השנתיים, וזאת על בסיס הנתונים הסופיים שפורסמו על ידי החברות בקבוצת ההשוואה. לא חלו שינויים מהותיים בין הסכומים שנכללו כאומדן במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2015 לבין הסכומים הסופיים שאושרו.

5. אסיפה כללית שנתית

ביום 13 באפריל 2016 התקיימה אסיפה כללית שנתית, שעל סדר יומה היו הנושאים הבאים: (א) דיון בדוח התקופתי לשנת 2015; (ב) מינוי מחדש של רואה החשבון המבקר של החברה; (ג) מינוי מחדש של חברי הדירקטוריון, אשר אינם דירקטורים חיצוניים, להמשך כהונה כדירקטורים בחברה. האסיפה אישרה את כל הנושאים שהיו על סדר היום.

6. הנפקת הון משני מורכב (סדרות יב'-יג') באמצעות הראל מימון והנפקות

בחודש אפריל 2016 הנפיקה החברה, באמצעות הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ (להלן "הראל הנפקות"), חברה שבשליטתה שהינה חברה חד תכליתית (SPC) בבעלות מלאה של החברה, כתבי התחייבות בהיקף של כ-210 מיליוני ש"ח, אשר ישמשו כהון משני מורכב בחברה. ההנפקה בוצעה מכח תשקיף מדף של הראל הנפקות מיום 12 בפברואר 2014, כפי שתוקן ביום 22 בדצמבר 2014 ושתוקפו הוארך ביום 31 בדצמבר 2015 עד ליום 11 בפברואר 2017.

ההנפקה בוצעה באמצעות שתי סדרות של אגרות חוב כמפורט להלן:

סדרה יב': בהיקף של כ-105 מיליוני ש"ח, אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2031, שהינו המועד הפרעון הסופי של הסדרה.

סדרה יג': בהיקף של כ-105 מיליוני ש"ח, אינה צמודה למדד או למטבע כלשהו ונושאת ריבית קבועה בשיעור של 3.95%. הריבית תשולם בתשלומים חצי שנתיים. הקרן תשולם ביום 31 בדצמבר 2032, שהינו המועד הפרעון הסופי של הסדרה.

להראל הנפקות זכות לפרעון מוקדם, מלא או חלקי, של כתבי ההתחייבות כעבור חמש שנים ממועד ההנפקה או שלוש שנים לפני מועד הפרעון הסופי של כל סדרה. הפעלת זכות זו כפופה לקבלת אישור המפקח.

לכתבי ההתחייבות הנדחים התקבל דירוג ilAA- מאת מעלות.

שיעורי הריבית האפקטיבית, לאחר הוצאות הנפקה, של כתבי ההתחייבות סדרות יב' ו-יג' הינם 4.087% ו-3.963%, בהתאמה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

9. הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ- העמדת הלוואות לדיור

ביום 28 בפברואר 2016 התקשרו הגופים המוסדיים בקבוצה ("קבוצת הראל ביטוח") בהסכם לשנים 2016 ו- 2017, עם בנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנק"), וזאת לאחר שביום 14 בפברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של קבוצת הראל ביטוח ושל הבנק את ההתקשרות, לפיה הבנק וקבוצת הראל ביטוח ישתפו פעולה ביניהם, באופן שהצדדים יעמידו במשותף הלוואות לדיור, המובטחות, בין היתר, במשכנתאות ומשכונות על זכויות חוזיות בקשר למקרקעין. שיעור ההשתתפות של קבוצת הראל ביטוח בכל הלוואה משותפת עם הבנק כאמור לא יעלה על 50%.

העמדת הלוואות המשותפות כאמור וקביעת תנאי אישור הבקשות והתקשרות במסמכי האשראי, ייעשו על ידי הבנק לפי שיקול דעתו הבלעדי, בכפוף להוראות הדין ולתנאי סף שהוסכמו בין הצדדים. הבנק ינהל עבור הצדדים את הלוואות המשותפות, ובתמורה תשלם קבוצת הראל ביטוח לבנק עמלת ניהול חודשית.

שיתוף הפעולה בין הצדדים נכנס לתוקף, בחודש יוני 2016, לאחר התקיימות התנאים המתלים. בהתאם להסכם, בכפוף לשיעור ההשתתפות של קבוצת הראל בכל הלוואה כמצוין לעיל, צפוי חלקה לעמוד על סך של כ-1.2 מיליארד ש"ח בשנת 2016 ועל סך של כ-2.5 מיליארד ש"ח בשנת 2017, כאשר מרבית הסכום יועמד על ידי נכסי העמיתים של קבוצת הראל ביטוח.

8. ביום 1 בינואר 2016 הושלם השינוי המבני בחברות הגמל בקבוצת הראל אשר במסגרתו מוזגה הראל עתידית קופות גמל בע"מ להראל גמל והשתלמות בע"מ ומוזגו קופות הגמל שבניהול של הראל עתידית לקופות הגמל שבניהול הראל גמל. לפרטים נוספים ראה באור 8ה בדוחות השנתיים.

9. ביום 1 בינואר 2016 הושלם השינוי המבני בחברות הפנסיה בקבוצת הראל אשר במסגרתו מוזגה מנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ להראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ומוזגה קרן הפנסיה הראל מנוף שבניהול מנוף פנסיה לקרן הפנסיה הראל גילעד שבניהול הראל פנסיה. לפרטים נוספים ראה באור 8ה בדוחות השנתיים.

10. בהמשך לאישור הדירקטוריונים של הראל גמל והשתלמות בע"מ ושל הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ מיום 22 במרס 2016 ולאחר קבלת כל האישורים הנדרשים, לרבות אישור המפקח, בוצע החל מתחילת חודש אוקטובר מיזוג במסגרתו מוזגה הראל גמל והשתלמות בע"מ לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ) וחוסלה ללא פירוק (המיזוג אושר ביום 5 באוקטובר 2016 שהוא יום העסקים הראשון בחודש אוקטובר). קופות הגמל שבניהול של הראל גמל והשתלמות בע"מ הועברו לניהול הראל פנסיה וגמל בע"מ. בחודש יולי 2016 הוגשה בקשה לרשות המיסים לקבלת אישור למיזוג בהתאם להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה, בתוקף למפרע מיום 30 בספטמבר 2016. האישור התקבל ביום 17 בנובמבר 2016.

11. מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה

החל מיום 1 בינואר 2016, מוזגה הפעילות הביטוחית של דקלה לתוך החברה. החל מאותו מועד, חדלה דקלה מלהיות מבטח, שינתה את שמה לשם דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ והיא פועלת בהתאם לרשיון סוכנות ביטוח.

החל ממועד זה, חדלה דקלה מלהיות מבטח ובהתאם לא קיימות לה דרישות הון. למיזוג כאמור, השפעה חיובית על דרישות ההון של החברה בסך של כ- 80 מיליוני ש"ח. בנוסף לאמור, כחלק מהעברת הפעילות הביטוחית של דקלה לחברה, הועבר לחברה כתב התחייבות נדחה בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח, אשר משמש כהון משני מורכב בידי החברה. בהתאם, קטנו דרישות ההון וגדל ההון המוכר של החברה בסכומים כאמור.

ביום 1 בינואר 2016 חילקה דיקלה דיבידנד בסך של כ- 644 מיליוני ש"ח ובאותו המועד הועברו כלל ההתחייבויות הביטוחיות והנכסים העומדים כנגדן לחברה.

12. התקשרות בין החברה לדקלה סוכנות לביטוח למתן שירותים

החברה התקשרה עם דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ להענקת שירותים על-ידי דקלה החל מיום 1 בינואר 2016 ולמשך תקופה בת 24 חודשים, כדלקמן: (א) שירותי יישוב תביעות ושרות לקוחות עבור מבטחי סיעודי מושלם וקולקטיב עובדי גימלאי קופת חולים; (ב) שירותי צירוף מבטחים לתוכנית סיעודי מושלם (ג) שירותי יישוב תביעות בקשר עם כל הפוליסות בהם דקלה שימשה כמבטח עובר להעברת הפעילות הביטוחית ו/או פוליסות נוספות של הראל (ד) שירותי שיווק ומכירה של פוליסות ביטוח של הראל. ההתקשרות אושרה על-ידי ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה.

בהתאם להסכם, תשלם החברה לדקלה בגין שירותים אלה את עלות השירות לדקלה בתוספת מרווח. הסכם זה יוארך מאליה לתקופות נוספות בנות 24 חודשים בכל פעם אלא אם הודיע מי מהצדדים על אי חידוש או הפסקת ההסכם בהודעה מראש ובכתב.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

13. ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

בהמשך למפורט בבאור 12)36 (בדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2015, בדבר ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה, ביום 20 ביולי 2016 וביום 22 בספטמבר 2016, אישרו ועדת התגמול של הראל השקעות וכן דירקטוריון הראל השקעות, בהתאמה, את חידוש התקשרות הראל השקעות עם החברה, החל מיום 1 באוקטובר 2016 למשך שנה, בהסכם לביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בחברה האם וביתר החברות בקבוצת הראל, ובהם מי שעשוי להיחשב כבעל שליטה בחברה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 180 מיליוני דולר ארה"ב וסכום הפרמיה לא יעלה על 1 מיליוני דולר ארה"ב.

14. פוליסת סיעוד קבוצתי לחברי שירותי בריאות כללית

החברה והכללית חתמו על הסכם להארכת תקופת הביטוח הסייעודי הקבוצתי לתקופה של עד ליום 30 ביוני 2017 ("תקופת ההארכה הראשונה"). בתום תקופת ההארכה הראשונה, בכפוף לקבלת היתר מאת המפקח על הביטוח, תוארך תקופת ההתקשרות מאליה לתקופה נוספת - עד ליום 31 בדצמבר 2018, אלא אם הודיע מי מהצדדים 60 יום לפני תום תקופת הארכה הראשונה על רצונו בהפסקת ההתקשרות. ביום 22 במאי 2016 התקבל מאת המפקח על הביטוח היתר להפעלת תכנית הביטוח הסייעודי שתוקפו עד ליום 30 ביוני 2017.

15. לעניין חלוקות דיבידנד על-ידי החברה ו-EMI ראה באור 8.

16. עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

בשל הירידה בריבית חסרת הסיכון המשמשת לבחינת נאותות העתודות, הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-149 מיליוני ש"ח לפני מס, וסך של כ-96 מיליוני ש"ח לאחר מס, והקטינה את הרווח ואת הרווח הכולל לפני מס בסכום האמור בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ב-30 בספטמבר 2016. בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח בסך של כ-3 מיליוני ש"ח לפני מס, וסך של כ-2 מיליוני ש"ח לאחר מס, והקטינה את הרווח ואת הרווח הכולל לפני מס בסכום האמור.

17. חילופי נושאי משרה

ביום 17 ביולי 2016 הודיע מר אמיר הסל, המכהן כמנהל השקעות ראשי של החברה וכן כמנהל חטיבת השקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה, על התפטרותו מתפקידו בקבוצת הראל, מר הסל צפוי לסיים את כהונתו בסוף חודש נובמבר 2016.

ביום 19 ביולי 2016 הודיעה החברה, כי מר סמי בבקוב, המכהן כמנכ"ל הראל פיננסים והראל פיא, ימונה במקומו של מר אמיר הסל כמנהל השקעות ראשי של החברה וכן מנהל חטיבת השקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה. מר בבקוב צפוי להתחיל את תפקידו ביום 1 בדצמבר 2016.

18. חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים"), במסגרתו נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, מנהל קרן השקעות משותפות בנאמנות, חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללים מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליוני ש"ח בשנה, טעונה אישורם של ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקיימת חובה למנות כאלו) והאסיפה הכללית (בתנאים הקבועים בחוק החברות לעניין אישור מדיניות תגמול נושאי משרה), וכי התקשרות כאמור תאושר רק אם היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הינו המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35. כמו כן, תוקנה פקודת מס הכנסה ונקבע בה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על 2.5 מיליוני ש"ח, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד לבין 2.5 מיליוני ש"ח. הוראות החוק חלות על התקשרויות שיאושרו החל ממועד פרסום החוק, ולגבי התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות החוק בתום תקופה של שישה חודשים ממועד פרסום החוק.

החברה פעלה להתאמת ההסכמים אשר התאמתם נדרשת נוכח הוראות החוק, כמו גם לעדכון מדיניות התגמול של החברה ומדיניות התגמול של הגופים המוסדיים. לפרטים ראה סעיפים 19, 20, 21, 22, 23 לבאור זה להלן.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

19. מדיניות תגמול הראל השקעות

בהמשך לזימון האסיפה הכללית של הראל השקעות מיום 22 בספטמבר 2016, כפי שעודכן ביום 20 באוקטובר 2016, ביום 31 באוקטובר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הראל השקעות, לאחר שאישרו זאת דירקטוריון הראל השקעות וועדת התגמול של הראל השקעות, את מדיניות התגמול המעודכנת של הראל השקעות, זאת בהתאם להוראות חוק החברות, המחייבות אישור מחדש של מדיניות התגמול אחת לשלוש שנים.

עיקר השינויים שבוצעו במדיניות התגמול המעודכנת של הראל השקעות, לעומת מדיניות התגמול הקודמת, הינם כדלקמן:

א. קביעת תקרה לעלות ההעסקה השנתית החזויה של נושאי משרה בחברה.

בהתאם לחוק תגמול נושאי משרה, נקבעה במדיניות התגמול עלות העסקה שנתית חזויה מקסימלית לבעלי תפקידים מרכזיים:

ביחס למנכ"ל הראל השקעות עלות ההעסקה השנתית החזויה (בהתבסס על מענק נורמטיבי) לא תעלה על הנמוך מבין: (א) עלות העסקה אשר ההוצאה השנתית החזויה בגינה, לפי עלות משרה מלאה, שווה ליחס של פי 35 מההוצאה השנתית החזויה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות משרה מלאה, ששולם לעובד החברה, בשנה הקלנדרית הקודמת לשנה שעברה מחושבת עלות ההעסקה החזויה של המנכ"ל; (ב) 3.5 מיליוני ש"ח (עלות הכוללת פיצויי פיטורין על פי דין וכן תגמולי מעביד).

יובהר, כי מגבלת עלות ההעסקה המקסימלית של מנכ"ל הראל השקעות תחול רק במקרה בו עלות העסקתו השנתית החזויה של מנכ"ל הראל השקעות, על פי עלות משרה מלאה, צפויה לעלות על 2.5 מיליוני ש"ח.

ככל שיהיה זכאי מנכ"ל הראל השקעות, על פי תנאי העסקתו כפי שפורט בסעיף 22 להלן, ובהתאם למגבלת עלות ההעסקה המקסימלית של מנכ"ל הראל השקעות, לעלות העסקה שנתית (כולל פיצויי פיטורין על פי דין וכן תגמולי מעביד) העולה על הסכומים שפורטו בדוח זימון האסיפה ועד לתקרה של 3.5 מיליוני ש"ח (ובכלל זה קביעת חלק המענק השנתי אשר ישולם למנכ"ל הראל השקעות, בהתאם למנגנון "הקטימה" כאמור להלן), תאושר כל תוספת כאמור על ידי ועדת התגמול של הראל השקעות ושל החברה.

החברה תישא בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" מעל עלות שכר שנתית בסך של 2.5 מיליוני ש"ח (קרי, מכך ש"ההוצאה העודפת" לא תותר בניכוי לצרכי מס לחברה) כאמור בסעיף 4 לחוק תגמול נושאי משרה.

ביחס ליו"ר הדירקטוריון, בהתאם להודעת הויתור שהעביר מר יאיר המבורגר לראל השקעות (כמפורט בסעיף 23 להלן), עלות העסקתו השנתית החזויה של יו"ר דירקטוריון החברה אינה עולה על 2.5 מיליוני ש"ח, כאשר עלות זו אינה כוללת פיצויי פיטורין על פי דין וכן תגמולי מעביד.

ביחס ליתר נושאי המשרה והעובדים בקבוצה נקבע במדיניות התגמול כי עלות העסקתם השנתית החזויה לא תעלה על 2.5 מיליוני ש"ח, וזאת אלא אם יאשרו זאת ועדת התגמול והדירקטוריון מנימוקים מיוחדים. הקבוצה תישא בעלות המס הנובעת מההוצאה העודפת (ככל שעלות ההעסקה השנתית החזויה, לרבות פיצויי פיטורין על פי דין וכן תגמולי מעביד יעלו על 2.5 מיליוני ש"ח).

ב. בוטלה האפשרות לעדכון השכר של המנכ"ל בשיעור של 3% בשנה.

ג. קביעת מנגנון "קטימה" למענק השנתי של מנכ"ל הראל השקעות כמפורט בסעיף 22 להלן.

ד. קביעת הוראות בנוגע לאופן חישוב המענק השנתי במקרה של התחלת העסקה בקבוצה ובמקרה של סיום העסקה במהלך שנה קלנדרית.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

20. עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה

בהתאם להמלצת ועדת התגמול, בחודשים פברואר ומרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים את התאמת מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים להוראות החוזר המתוקן וכן עריכת מספר עדכונים נוספים.

העדכונים העיקריים למדיניות התגמול הינם: (1) הוספת התייחסות לתגמול לדירקטור וליו"ר הדירקטוריון, שאינו מאפשר תגמול משתנה, כולל לתקופות המעבר הקבועות בחוזר; (2) הוספת התייחסות ליחס ההכפלה הראוי לשכר יו"ר הדירקטוריון, ביחס לשכר דח"צ; (3) הוספת התייחסות לשכר דירקטור, שיהיה בהתאם לתקנות הגמול לדירקטורים, בהתאם לקבוע בהוראות החוזר המתוקן; (4) הוספת סעיפים המאפשרים לחברה לתבוע השבה של סכומים מתוך התגמול המשתנה ששולם לבעל תפקיד מרכזי, במקרים חריגים הכלולים בחוזר המתוקן; (5) הוספת התייחסות לחוזר המתוקן בסעיפים המחייבים גוף מוסדי לשאת בהוצאותיו עבור העסקת נושאי משרה ודירקטורים בו.

בהתאם לעדכונים כאמור, ולתקופות המעבר שנקבעו בחוזר, החברה תפעל להתאמת התגמול של יו"ר הדירקטוריון ולדירקטורים הנוספים שנדרשת התאמה של תגמולם בהתאם לחוזר, עד לתקופות ההתאמה הקבועות בחוזר.

בנוסף על האמור, נכללו מספר עדכונים כלליים למדיניות התגמול של החברה כלהלן: (1) הוספת התייחסות בפרמטרים של התגמול, לבעל תפקיד מרכזי שהינו מנכ"ל הראל השקעות; (2) הוספת התייחסות עדכנית לתזכיר חוק הגבלת שכר נושאי משרה בכירים בגופים פיננסיים; (3) עדכון מדדי התגמול המשתנה של בעלי התפקיד המרכזי בחטיבת ההשקעות.

בנוסף, ביום 22 בספטמבר, אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, לאחר שאישרו זאת ועדות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, זאת בעקבות הוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים וכן במקביל למדיניות התגמול לנושאי המשרה שאומצה על ידי הראל השקעות.

השינויים העיקריים במדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, לעומת זו שהיתה בתוקף קודם לכן, הינם: (א) הוספת התייחסות למגבלת עלות העסקה מקסימלית של נושאי המשרה של הגופים המוסדיים בקבוצה, בהתאם להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים; (ב) שינוי מבנה השכר של מנכ"ל החברה, אשר שכרו יכלול רכיבים קבועים בלבד; (ג) קטימת המענק למנכ"ל הראל השקעות ככל שידרש בהתאם למגבלת עלות העסקה מקסימלית כאמור.

במסגרת מגבלת העלות המקסימלית, בין היתר כדלקמן:

(1) מגבלת עלות העסקתו המקסימלית של מנכ"ל החברה

(א) עלות העסקתו השנתית החזויה של מנכ"ל החברה לא תעלה על עלות העסקה אשר הוצאה השנתית החזויה בגינה, לפי עלות משרה מלאה, שווה ליחס של פי 35 מההוצאה השנתית החזויה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות משרה מלאה, ששולם לעובד החברה, בשנה הקלנדרית הקודמת לשנה שעברה מחושבת עלות ההעסקה החזויה של מנכ"ל החברה ("מגבלת עלות העסקה המקסימלית של מנכ"ל החברה"). יובהר, כי מגבלת עלות ההעסקה המקסימלית של מנכ"ל החברה תחול רק במקרה בו עלות העסקתו השנתית החזויה של מנכ"ל החברה, על פי עלות משרה מלאה, צפויה לעלות על 2.5 מיליוני ש"ח.

(ב) בשל העלאת שכר מינימום לעובדי הראל (לרבות עובדי הקבלן) לשכר חודשי של 6,000 ש"ח, שבוצעה החל מספטמבר 2016, צפויה עלות ההעסקה השנתית של מנכ"ל החברה על פי עלות משרה מלאה, לעמוד על סך של כ- 3 מיליוני ש"ח לשנת 2017 (סך של כ- 3.3 מיליוני ש"ח כולל פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד) ועל סך של כ- 3.5 מיליוני ש"ח לשנת 2018 (סך של כ- 4.3 מיליוני ש"ח כולל פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד). עלויות אלו כוללות עלות השלמת ותק.

(ג) ככל שיהיה זכאי מנכ"ל החברה, על פי תנאי העסקתו ובהתאם למגבלת עלות ההעסקה המקסימלית של מנכ"ל החברה, לעלות העסקה שנתית (כולל פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד) העולה על הסכומים האמורים לעיל, תאושר כל תוספת כאמור על ידי ועדת התגמול של החברה.

החברה תישא בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" (ככל שעלות ההעסקה השנתית החזויה, לרבות פיצויי פיטורין על פי דין וכן תגמולי מעביד יעלו על 2.5 מיליוני ש"ח).

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

20. עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה (המשך)

(2) מגבלת עלות העסקתו המקסימלית של מנכ"ל הראל השקעות (שהינו גם בעל תפקיד מרכזי בחברה) - בהתאם למפורט בסעיף 19 (א) לעיל.

(3) עלות ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון של הראל השקעות ושל החברה

בהתאם להודעת הויתור שהעביר מר יאיר המבורגר להראל השקעות, כמפורט בסעיף 23 להלן, עלות העסקתו השנתית החזויה של יו"ר דירקטוריון החברה אינה עולה על 2.5 מיליוני ש"ח בשנה ללא פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד. בהתאם, העלות השנתית החזויה, כולל פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד, הינה בסך של כ- 2.8 מיליוני ש"ח. הראל השקעות תישא בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" (קרי, מכך ש"ההוצאה העודפת" לא תותר בניכוי לצרכי מס להראל השקעות) כאמור בסעיף 4 לחוק תגמול נושאי משרה.

(4) עלות ההעסקה של יתר נושאי המשרה והעובדים בקבוצה

עלות ההעסקה השנתית החזויה של יתר נושאי המשרה והעובדים בקבוצה, לא תעלה על 2.5 מיליוני ש"ח בשנה, וזאת אלא אם יאשרו זאת ועדת התגמול והדירקטוריון מנימוקים מיוחדים. הסכמי ההעסקה של נושאי המשרה הותאמו למגבלה כאמור.

(5) ככל שיתוקן חוק תגמול נושאי משרה, במישרין או בעקיפין, או שתתקבל החלטה שיפוטית, אשר לפיהם ניתן יהיה לשלם לנושאי משרה תגמול העולה על זה המותר כיום בחוק תגמול נושאי משרה, ניתן יהיה לאשר לבעלי התפקידים האמורים לעיל (מנכ"ל החברה, מנכ"ל הראל השקעות ויו"ר הדירקטוריון), תגמול העולה על מגבלת עלות התגמול המקסימלית הקבועה במדיניות התגמול של הגופים המוסדיים (ביחס לכל נושא משרה או עובד, לפי העניין), והדבר לא ייחשב לחריגה ממדיניות התגמול.

21. עדכון הסכם ההעסקה של מנכ"ל החברה עקב אישור מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים בקבוצה

בעקבות עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, עודכן הסכם ההעסקה של מנכ"ל החברה מיום 25 באוגוסט 2013 ("ההסכם המקורי"), באופן התואם את מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים ואת הוראות חוק תגמול נושאי משרה בגופים פיננסיים. עדכון הסכם ההעסקה חל החל מיום 12 באוקטובר 2016 ("מועד העדכון").

במסגרת העדכון כאמור, בתוקף מיום 12 באוקטובר 2016, בוטלה הזכאות של מנכ"ל החברה למענק משתנה ולתגמול קבוע שאינו מזכה בסוציאליות, שהיו קבועים בהסכם המקורי, ומשכורתו החודשית עומדת, החל ממועד העדכון, על סך של כ- 203 אלפי ש"ח, והיא תתעדכן החל מינואר 2017 לסך של כ- 216 אלפי ש"ח והחל מינואר 2018 לסך של כ- 248 אלפי ש"ח (כל הסכומים לעיל - כשהם צמודים למדד).

זכאותו של מנכ"ל החברה לתנאים סוציאליים ותנאים נלווים מקובלים אחרים, נותרה כפי שהיתה בהסכם המקורי, אולם ההפרשות לקרן השתלמות, החל מיום 12 באוקטובר 2016 יוגבלו לתקרה הקבועה בהוראות הדין. מנכ"ל החברה יהיה זכאי ל- 35 ימי חופשה בשנה (במקום 24 ימי חופשה בהסכם המקורי). מנכ"ל החברה יהיה רשאי, בכל עת, לקבל מהחברה רכב לשימוש, כמקובל לגבי מנכ"ל החברה. במקרה שיבחר מנכ"ל החברה לקבל רכב כאמור לשימוש, שווי הרכב ייזקק במסגרת המשכורת השוטפת ויהווה חלק מהבסיס להפרשות לפי הוראות הסכם ההעסקה.

במסגרת העדכון כאמור בוטלה זכאותו של מנכ"ל החברה, החל ממועד העדכון, לפיצויי פיטורין בגובה העולה על 100% משכרו השוטף האחרון. זכויותיו של מנכ"ל החברה לקבלת פיצויים בגובה 200% (מעל הפיצויים לפי דין) משכרו השוטף האחרון כפי שנקבע בהסכם המקורי, בגין התקופה שחלה החל ביום 1 באוגוסט 2009 ועד למועד העדכון, וכן לקבלת פיצויים בגובה 150% (50% מעל הפיצויים לפי דין) משכרו השוטף האחרון כפי שנקבע בהסכם המקורי, בגין התקופה שהחל מתחילת העסקתו בחברה ועד ליום 31 ביולי 2009, נשמרה. תקופת ההודעה המוקדמת בסיום ההעסקה הועמדה על שישה חודשים (במקום שלושה חודשים בהסכם המקורי). כמו כן, נשמרה זכאותו של מנכ"ל החברה להמשך תשלום שכרו ויתר התנאים הנלווים כאילו הוא ממשיך להיות מועסק בחברה במשך תקופה של שמונה חודשים מתום תקופת ההודעה המוקדמת, וזאת בהתאם לתנאי העסקתו עובר למועד העדכון ("דמי הסתגלות").

יתר תנאי העסקת מנכ"ל החברה, לרבות התחייבותו לתקופת אי תחרות, בתמורה שנקבעה בהסכם המקורי, נותרו ללא שינוי.

זכויות העבר של מנכ"ל החברה, שנצברו והופרשו בעבר בדוחות הכספיים של החברה, בגין סכום הפיצויים המוגדלים שיגיעו למנכ"ל החברה עד למועד העדכון וכן דמי ההסתגלות, הופקדו בנאמנות לטובת מנכ"ל החברה בפוליסות חסכון, והם ישוחררו למנכ"ל החברה בהתקיים הזכאות לקבלת הכספים כאמור בסיום העסקתו בחברה. החברה הופטרה במועד ההפקדה מכל התחייבויותיה כלפי מנכ"ל החברה בקשר עם סכומים אלו, בהגיע מועד סיום העסקתו של מנכ"ל החברה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

22. תנאי העסקה מנכ"ל הראל השקעות

ביום 24 בנובמבר 2015, אושר בדירקטוריון הראל השקעות מינויו של מר רונן אגסי, המכהן כמנהל הכספים של הראל השקעות, כמשנה למנכ"ל החברה וכמנהל חטיבת כספים ומשאבים בחברה, למנכ"ל הראל השקעות, החל מיום 1 בינואר 2016. מר אגסי ממשיך לכהן בתפקידו הנוכחיים כאמור גם לאחר מינויו למנכ"ל הראל השקעות.

תנאי העסקה מר רונן אגסי

בהתאם לאישור תנאי העסקה על ידי ועדת התגמול, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של הראל השקעות, חלות הוראות הסכם ההעסקה של מר אגסי כמנכ"ל הראל השקעות ("ההסכם") החל מיום 1 בינואר 2016, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההסכם בכל עת, בהודעה מוקדמת של שישה חודשים מראש.

תמורת כהונתו כמנכ"ל הראל השקעות וכן כהונתו ביתר תפקידיו, כאמור, בהראל השקעות, בחברה ובחברות נוספות בקבוצה, זכאי מר אגסי למשכורת חודשית (כוללת) בסך 150,000 ש"ח ("השכר השוטף"). השכר השוטף יעודכן מדי חודש, בהתאם לשינוי במודד המחירים לצרכן.

מר אגסי זכאי למענק שנתי מותנה ביצועים בהתאם ובכפוף לתנאי הסף שנקבעו בתוכנית התגמול ולפרמטרים שנקבעו בתוכנית התגמול. המענק השנתי הנורמטיבי הינו בהיקף של 6 פעמים השכר השוטף (המקסימאלי הינו בהיקף של 7.2 פעמים השכר השוטף). כחלק מהמענק השנתי כאמור, מר אגסי זכאי למענק שנתי מובטח בהיקף של 2.5 פעמים השכר השוטף.

בסיום ההסכם זכאי מר אגסי לתקופת הסתגלות בת שלושה חודשים בה ישולם שכרו ויתר התנאים הנלווים כאילו הוא ממשיך להיות מועסק בהראל השקעות כעובד לכל דבר ועניין, וזאת החל מתום תקופת ההודעה המוקדמת של שישה חודשים.

מר אגסי זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 125% (25% מעל הפיצויים על פי דין) משכרו השוטף, בכפוף לכך שבתום חודש נובמבר 2016 יתקיימו יחסי עובד מעביד בין הראל השקעות (או חברה אחרת בקבוצת הראל) לבין מר אגסי. מר אגסי יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 150% (50% מעל הפיצויים על פי דין) משכרו השוטף האחרון בכפוף לכך שבתום חודש דצמבר 2018 יתקיימו יחסי עובד מעביד בין הראל השקעות (או חברה אחרת בקבוצת הראל) לבין מר אגסי.

מר אגסי זכאי לתנאים נלווים, הכוללים: העמדת רכב כמקובל לגבי מנכ"ל הראל השקעות, כאשר עלות החזקת הרכב לרבות המס הנזקף בגין השימוש ברכב ישולמו על ידי החברה; החזר הוצאות סבירות שהוציא במסגרת מילוי תפקידו; ביטוח אחריות מקצועית; בדיקות סקר תקופתיות; פוליסות ביטוח כמקובל לגבי בכירים בקבוצת הראל; השתתפות בהשתלמויות ונסיעות תמרוץ לסוכנים (כולל ב/ת זוג); פעילויות רווחה כמקובל בקבוצת הראל (כגון: שי לחג, נופש, ארוחות, ימי גיבוש וכיוצא"ב); רכישת מוצרי ביטוח של קבוצת הראל בתנאים הניתנים לעובדי הקבוצה; הפרשות סוציאליות, ימי חופשה, מחלה והבראה כמקובל לגבי בכירים בקבוצת הראל.

למר אגסי הוענק כתב שיפוי, במסגרת החלטות קבוצת הראל כפי שאושרו על ידי האסיפה הכללית של הראל השקעות בחודש יולי שנת 2006 ובחודש מרס 2012.

בהמשך לאישורו של חוק תגמול נושאי משרה בכנסת, פורסם על ידי הראל השקעות, ביום 22 בספטמבר 2016, דוח זימון אסיפה כללית ("דוח זימון האסיפה הכללית"), במסגרתו הובא לאישור האסיפה הכללית של הראל השקעות תיקון להסכם ההעסקה של מר אגסי, שאושר כאמור על ידי האסיפה הכללית של הראל השקעות באפריל 2016, אשר עיקרו הינו קביעת עלות העסקה מקסימלית לתגמולו של מר אגסי (כמפורט בסעיף 19(א) לעיל ובהתאם להוראות חוק תגמול נושאי משרה) ולצורך כך קביעת מנגנון "קטימה" של המענק השנתי לו זכאי מר אגסי (כמפורט בסעיף ב' להלן), הכל בהתאם ובכפוף לאמור בדוח זימון האסיפה הכללית ("תנאי העסקה המותאמים").

במסגרת זו נקבעו בתנאי העסקה המותאמים, השינויים העיקריים הבאים לעומת תנאי העסקה שקדמו לכך:

א. מגבלת עלות העסקה מקסימלית

(1) נקבעו הוראות לעניין עלות העסקה מקסימלית חזויה, בהתאם למפורט בסעיף 19(א) לעיל.

(2) בשל העלאת שכר מינימום לעובדי הראל (לרבות עובדי הקבלן), שבוצעה החל מספטמבר 2016, צפויה עלות העסקה השנתית ללא פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד של מר אגסי על פי עלות משרה מלאה (לרבות מנגנון הקטימה של המענק השנתי, כאמור בסעיף ב' להלן), לעמוד על כ- 2.7 מיליוני ש"ח לשנת 2017 (כ- 2.9 מיליוני ש"ח, כולל פיצויי פיטורין על פי דין וכן תגמולי מעביד) ועל כ- 3 מיליוני ש"ח לשנת 2018 (כ- 3.3 מיליוני ש"ח, כולל פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד). עלות זו אינה עולה על יחס של פי 35 מעלות העסקה השנתית הנמוכה ביותר שצפויה להיות משולמת לעובד הקבוצה (במידת שנה קלנדרית אחרונה), על פי עלות משרה מלאה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

22. תנאי העסקה מנכ"ל הראל השקעות (המשך)

א. מגבלת עלות העסקה מקסימלית (המשך)

(3) ככל שיהיה זכאי מר אגסי, על פי תנאי העסקה המפורטים בדוח זה ובהתאם למגבלת עלות ההעסקה המקסימלית, לעלות העסקה שנתית ובמונחים משונתיים (עבור שנת 2016) (כולל פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד) העולה על 2.8 / 2.9 / 3.3 מיליוני ש"ח (לפי העניין, בהתאם לשנה הקלנדרית הרלוונטית) ועד לתקרה של 3.5 מיליוני ש"ח (ובכלל זה קביעת חלק המענק השנתי אשר ישולם למר אגסי, בהתאם למנגנון "הקטימה"), תאושר כל תוספת כאמור על ידי ועדת התגמול של הראל השקעות.

(4) החברה תישא בעלות המס הנובעת מ"ההוצאה העודפת" (קרי, מכך ש"ההוצאה העודפת" לא תותר בניכוי לצרכי מס לחברה) כאמור בסעיף 4 לחוק תגמול נושאי משרה.

ב. מנגנון "קטימה" למענק השנתי

(1) ככל שעלות העסקתו השנתית החזויה של מר אגסי תעלה על מגבלת עלות ההעסקה המקסימלית, יופעל מנגנון "קטימה" למענק השנתי בנוגע ל"עודף העלות", כך שלאחר מנגנון "הקטימה" כאמור, עלות העסקתו השנתית החזויה של מר אגסי, לרבות חלק המענק השנתי שלא ייקטם, לא תעלה על מגבלת עלות ההעסקה המקסימלית. בהפעלת מנגנון "הקטימה", ייקטם ראשית חלק המענק השנתי אשר הינו מענק מותנה ביצועים, ולאחר מכן, אם וככל שיהיה צורך, ייקטם החלק המהווה את המענק המובטח (בהתאם, מענק שנתי, לאחר מנגנון הקטימה האמור, בגובה של עד 2.5 פעמים השכר שוטף ייחשב כמענק מובטח).

(2) מנגנון "הקטימה" כאמור יופעל על ידי ועדת התגמול ביחס לתגמול השנתי בגין אותה שנת מענק.

(3) המענק השנתי של מר אגסי לשנת 2017 צפוי להיקטם ל- 2.4 משכורות חודשיות (הנחשב כמענק מובטח). יובהר, כי "הקטימה" הסופית של המענק השנתי ביחס לשנת 2017 תהא בחודש מרס 2017, וייתכן כי תהא שונה מהאמור לעיל. המענק השנתי של מר אגסי לשנת 2018 צפוי להיקטם לכ- 5 משכורות חודשיות (מתוכן 2.5 משכורות, הנחשבות, כאמור בסעיף 1 לעיל, כמענק מובטח). יובהר, כי "הקטימה" הסופית של המענק השנתי ביחס לשנת 2018 תהא בחודש מרס 2018, וייתכן כי תהא שונה מהאמור לעיל.

האסיפה הכללית של הראל השקעות אישרה ביום 31 באוקטובר 2016 את תנאי ההעסקה המותאמים של מר אגסי.

23. הודעת בעלי השליטה בחברה האם בדבר ויתור על רכיבי שכר

ביום 22 בספטמבר 2016, התקבלו אצל החברה האם הודעות ויתור מאת מר יאיר המבורגר, מר גדעון המבורגר ומר יואב מנור, בעלי השליטה בחברה האם, כי לאור חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים, הם מוותרים על המענק השנתי להם הם זכאים בהתאם לתנאי העסקתם, וכן על זכותם לגילום מלא של עלות החזקת רכב, וזאת החל מיום 12 באוקטובר 2016 ("המועד הקובע"), כך שהחל מהמועד הקובע עלות העסקתו השנתית החזויה של מר יאיר המבורגר לא תעלה על 2.5 מיליוני ש"ח בשנה (ללא פיצויי פיטורין על פי דין ותגמולי מעביד) ועלות העסקתם השנתית החזויה של כל אחד מה"ה גדעון המבורגר ויואב מנור, לא תעלה על 80% מעלות העסקתו השנתית החזויה של מר יאיר המבורגר.

24. סיום כהונה של המנכ"לים המשותפים בחברה האם

ביום 24 בנובמבר 2015, אושר בדירקטוריון הראל השקעות רה ארגון פנימי בחברה במסגרתו:

מר שמעון אלקבץ, אשר כיהן כמנכ"ל משותף של הראל השקעות, סיים את כהונתו כמנכ"ל משותף של הראל השקעות ביום 31 בדצמבר 2015, וזאת בהתאם להודעתו להראל השקעות בדבר הגעתו למיצוי עצמי בתפקידו, לאחר כחמש שנים שבהן כיהן מר אלקבץ כמנכ"ל משותף של הראל השקעות. מר אלקבץ ממשיך לכהן כיו"ר דירקטוריון הראל פיננסיים והראל פיא, גם לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל משותף של הראל השקעות. במסגרת סיום תפקידו כמנכ"ל משותף בהראל השקעות, סיים מר אלקבץ את כהונתו גם בתפקידו כיו"ר דירקטוריון אי.אם. אי וכדירקטור של הראל הנפקות. תנאי סיום כהונתו של מר אלקבץ הינם בהתאם להסכם העסקתו, אשר אושר על ידי האסיפה הכללית של החברה ביום 22 באוגוסט 2013.

מר מישל סיבוני, אשר כיהן כמנכ"ל משותף של הראל השקעות וכמנכ"ל החברה, סיים את כהונתו כמנכ"ל משותף של הראל השקעות ביום 31 בדצמבר 2015, וממשיך לכהן בתפקידו המרכזי כמנכ"ל החברה, זאת בשל האתגורים ההולכים וגדלים בתחום פעילותה של החברה, הן מבחינה עסקית והן מבחינה רגולטורית. מר סיבוני מתרכז בתפקידו המרכזי כמנכ"ל החברה ובתפקידו הנוספים בקבוצה, הנלווים לתפקידו המרכזי כמנכ"ל החברה. יצוין, כי ביום 10 בפברואר 2016 וביום 14 בפברואר 2016, בהתאמה, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הראל השקעות, כי תנאי העסקתו של מר סיבוני ימשיכו לחול ללא שינוי, גם לאחר סיום כהונתו כמנכ"ל הראל השקעות.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

25. חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות

ביום 25 בינואר 2016, אושרו בדירקטוריונים של החברה וחברות הבת הרלוונטיות של החברה, שינויים בכהונת מנכ"לים ויו"רים של חברות בנות עיקריות בקבוצה, כדלקמן:

א. מר דוד מילגרום, מנכ"ל בססח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ ("בססח"), חברה כלולה המוחזקת ב-50% על ידי החברה האם, סיים את תפקידו כמנכ"ל בססח בתוקף מיום 31 במרס 2016, בהתאם להודעתו לבססח, וזאת לאחר 13 שנים בהם שימש כמנכ"ל החברה. מר מילגרום סיים בתוקף מאותו מועד גם את תפקידו כיו"ר דירקטוריון דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ (שהיתה עד ליום 31 בדצמבר 2015 דקלה חברה לביטוח בע"מ).

ב. הגב' חגית ציטיאט לוין, המכהנת בתשע השנים האחרונות כמנכ"לית החברה המנהלת של קופות הגמל וההשתלמות בקבוצת הראל ("הראל גמל והשתלמות"), סיימה את תפקידה כמנכ"לית הראל גמל והשתלמות, בתוקף מיום 31 במרס 2016, ומונתה החל מיום 1 באפריל 2016 כמנכ"לית בססח.

ג. מר דודי לייזנר, המכהן כמנכ"ל החברה המנהלת של קופות הפנסיה בקבוצת הראל ("הראל פנסיה"), מונה בנוסף על תפקידו כמנכ"ל הראל פנסיה, גם כמנכ"ל הראל גמל והשתלמות, בתוקף מיום 1 באפריל 2016.

ד. מר אבי קלר, אשר כיהן בקבוצת הראל בתפקידים שונים ומגוונים, וכיהן בעשר השנים האחרונות כמנכ"ל דקלה חברה לביטוח בע"מ (כיום - דקלה סוכנות לביטוח כללי בע"מ), עד למועד מיזוג פעילותה הביטוחית לתוך החברה, סיים את תפקידו ויפרוש מהקבוצה במהלך 2016.

26. הגדרת עסקה זניחה

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה קבעו ביום 17 במרס 2016 וביום 23 במרס 2016, בהתאמה, כי עסקת בעל שליטה, תחשב כעסקה זניחה, אם יתקיימו בה כל התנאים הבאים:

א. היא איננה עסקה חריגה (כמשמעות המונח בחוק החברות).

ב. לגבי עסקאות ביטוח, חסכון ארוך טווח ופיננסים: הן נעשו תחת אותם כללי הטבות שניתנים לכלל עובדי הקבוצה, כפי שאושרו ביום 21 בינואר 2014 ע"י דירקטוריון החברה.

ג. סכום הביטוח בשייר עצמי של החברה בכל פוליסה אינו עולה על 10 מיליוני ש"ח (1.6% מהרווח הנורמטיבי), וסכום הביטוח בכל פוליסה אינו עולה על 50 מיליוני ש"ח. המגבלה האמורה לא תחול על פוליסות חיסכון.

ד. התקשרויות אחרות שעלותן השנתית המצטברת לקבוצה אינה עולה על 100,000 ש"ח.

מובהר בזאת, כי כל עסקה למתן שירותים על ידי בעל שליטה או קרובו, לא תסווג כעסקה זניחה. עוד יובהר, כי עסקאות נפרדות, אשר מתקיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות, יבחנו כעסקה אחת. עסקאות שתעמודנה בפרמטרים של זניחות כאמור לא תידרשנה לאישורים מיוחדים.

27. דורון כהן

ביום 16 באפריל 2016 אישרה האסיפה הכללית של החברה, אישור תגמול חודשי קבוע למר דורון כהן, בסך כולל של 15,000 ש"ח בתוספת מע"מ, צמוד למדד המחירים לצרכן, עבור כהונתו כיו"ר דירקטוריון אי.אמ.איי.

מר דורון כהן מכהן כדירקטור בחברה, בחברה האם ובהראל פיננסים וכן חבר בוועדות דירקטוריוניות של הראל השקעות ושל הגופים המוסדיים של הקבוצה.

בגין תפקידיו כאמור, זכאי מר דורון כהן לגמול בהתאם לתקנות הגמול ובכפוף לתקנות החברות (עניינים שאינם מהווים זיקה), תשס"ז-2006.

החל מיום 1 במרס 2016 לא זכאי מר כהן לתגמול חודשי בסך 50 אלפי ש"ח כפי שאושר לו באסיפה הכללית מיום 30 בינואר 2013.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

28. חתימה על צו מוסכם לפי סעיף 250 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

ביום 20 באוקטובר 2015, נחתם על ידי החברה, צו מוסכם לפי סעיף 250 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 ("חוק ההגבלים העסקיים"). עניינו של הצו המוסכם הינו הסכם מיום 15 בנובמבר 2009 ("ההסכם"), בין החברה לבין מדנס סוכנות לביטוח בע"מ, שהינה סוכנות אשר הראל השקעות מחזיקה %24.73 בזכויות בה ("מדנס"), המסדיר שיתוף פעולה בין הצדדים בתחום ביטוחי הרשלנות הרפואית בישראל.

במסגרת הצו המוסכם התחייבו החברה ומדנס:

(1) לבטל לאלתר את כל ההוראות בהסכם הנוגעות לבלעדיות ואי תחרות בין הצדדים בתחום ביטוחי הרשלנות הרפואית. יצוין, כי ביום 26 באוגוסט 2015 נחתם הסכם בין החברה לבין מדנס, המבטל את ההוראות כאמור בהסכם בין הצדדים.

(2) החברה תשלם 4 מיליוני ש"ח לאוצר המדינה.

(3) מדנס תשלם 2.4 מיליוני ש"ח לאוצר המדינה.

כן הוסכם במסגרת הצו המוסכם, כי בכפוף לאישור הצו המוסכם על ידי בית הדין להגבלים עסקיים, ולקיום התחייבויות החברה ומדנס כאמור לעיל, הממונה על הגבלים עסקיים לא ינקוט צעדי אכיפה נגד החברה, מדנס או כל אדם קשור למי מהן או מי מטעמן, לרבות נושאי משרה בהן, יועצים, עובדים, מנהלים ובעלי הזכויות בהן, בגין הוראות המפרות לכאורה את חוק ההגבלים העסקיים, במשך התקופה שעד לתום תקופת ההסכם הנוכחית, דהיינו עד ליום 15 בנובמבר 2019. עוד נכתב במסגרת הצו המוסכם, כי אין בהסכמות בו משום הודאה או הסכמה מטעם החברה, מדנס או מטעמן, לרבות נושאי משרה בהן, כי הפרו את חוק ההגבלים העסקיים באופן כלשהו. ביום 7 במרס 2016 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את נוסח הצו המוסכם כאמור.

29. עדכון הסכמי ניהול ותפעול - הראל פנסיה

ביום 23 במרס 2016 וביום 22 במרס 2016 אישרו הדירקטוריונים של החברה ושל הראל פנסיה, בהתאמה, את עדכון הסכם ההתקשרות שבין החברה להראל פנסיה לשירותי הניהול והתפעול שמעניקה החברה להראל פנסיה. בהתאם לעדכון ההתקשרות כאמור, דמי הניהול והתפעול יקבעו בהתבסס על הוצאות בפועל בהן עמדה החברה בגין השירותים כאמור. הסכם הניהול החדש כולל הקצאה של הוצאות ישירות והעמסה של הוצאות עקיפות בהתאם לשיעור מסוים מהיקף הנכסים המנוהלים. ההסכם יושם באופן רטרואקטיבי מחודש ינואר 2016.

עד למועד זה שילמה הראל פנסיה לחברה דמי תפעול בשיעור שנתי של 0.1% מנכסי קרנות הפנסיה, למעט נכסי עמיתים שלגביהם חל ההסדר הפנסיוני עם צה"ל, כל עוד הינם עמיתים פעילים במסגרת ההסדר כאמור וזכאים לדמי הניהול הקבועים בו.

שינוי ההסכם כאמור מביא להקצאת הוצאות סבירה יותר עבור כל שנת התקשרות. יחד עם זאת, אין לשינוי ההסכם השפעה מהותית בטווח הארוך.

בהתאם לכל האמור, ההוצאות בתחום פעילות הפנסיה, צפויות לגדול בכ - 20 מיליוני ש"ח החל משנת 2016 ובהתאמה יקטן הרווח בתחום פעילות זה. ההוצאות והרווח בתחום ביטוח חיים ישתנו בהתאם.

ליישום ההסכם לא צפויה להיות השפעה על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

ההסכם שבין הראל פנסיה לבין הראל השקעות, לפיו משלמת הראל פנסיה להראל השקעות דמי ניהול בשיעור שנתי של 0.5% מדמי הגמולים השנתיים שיתקבלו אצל קרנות הפנסיה שבניהולה של הראל פנסיה, למעט דמי גמולים שיתקבלו מצה"ל, ממשיך בתוקפו בהתאם לתנאיו. במסגרת אישור ההתקשרות כאמור, נקבעה לדמי הניהול שמשלמת הראל פנסיה להראל השקעות, תקרה בסך של 50 מיליוני ש"ח לשנה. בשלב זה דמי הניהול נמוכים מהתקרה כאמור.

30. הסכם שכירות - הראל פיננסים ובססח

ביום 23 במרס 2016 אישר דירקטוריון החברה התקשרות עם הראל פיננסים ובססח שהנן חברות אחיות של החברה, לפיה תתקשר החברה עם בססח והראל פיננסים בהסכמי שכר דירה להשכרת שטחי משרד וחניות בבית המ.א.ה, נכס הנמצא בבעלות החברה.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח (המשך)

31. המלצות ועדת וינוגרד

בהמשך לפרסום המלצות הועדה הבין משרדית בראשות ד"ר אליהו וינוגרד בעניין טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח - 1978 ולנוסח התקנות בעניין זה, נקבע ששיעור הריבית יעמוד על 2% במקום השיעור הנוכחי העומד על 3% וכן כי לוחות התמורה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב- 1 בינואר 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה. בהתאם הגדילה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 במרס 2016, בסך של כ- 150 מיליוני ש"ח ובסך של כ- 25 מיליוני ש"ח נוספים ליום 30 ביוני 2016 (ובסה"כ בסך של 175 מיליוני ש"ח), וזאת על מנת לשקף אומדן עדכני של ההחזרים הצפויים שיהיה על החברה לשלם בגין תביעות בביטוחי חובה וחבויות (לרבות מל"ל). יודגש כי, לאור האמור לעיל, בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות החברה ולפיכך, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות החברה ויידרש עדכון נוסף של האומדנים בהמשך.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם ברשומות הכנסת כי התקנות לא יבוטלו אך יישומן ידחה בשנה. לאור ההשפעה העתידית הצפויה, עם כניסת התקנות לתוקף, החברה לא שינתה את אומדן ההתחייבויות הביטוחיות כאמור, בדוחות הכספיים.

באור 10 - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדוח

1. בסמוך למועד פרסום הדוח, החלו להשתולל שריפות ברחבי הארץ, בעיקר באזור חיפה, זיכרון יעקב וירושלים, שגרמו וגורמות לנזקי רכוש רבים. ככל שתתקבל החלטת ממשלה, כי מדובר בנזקים שאירוע כתוצאה מפעילות פח"ע/טרור, הרי שנוזקים כאמור אינם מכוסים בפוליסות הביטוח של החברה, והפיצוי על נזקים כאמור, אם וככל שיגיע, אמור להשתלם מקופת המדינה באמצעות מס רכוש.

2. בחודש אוקטובר 2016 החברה וחברות בנות של החברה, שהינן גופים מוסדיים, התקשרו בעסקה להענקת הלוואה בסך של עד 100 מיליוני ש"ח לקיסריה אלקטרוניקה רפואית החזקות (2000) בע"מ כנגד שעבוד מניות בחברת דרך ארץ, דליה אנרגיות ומניות בכורה בחברת דליה אנרגיות, וזאת לאחר שבחנו כי תנאי הלוואה עומדים בתנאי שוק. החברה ושותפות קרן תשתיות לישראל ("תש"י") (בה מחזיקים החברה והגופים המוסדיים בקבוצה) מחזיקות במניות בחברות אשר מניותיהן ישועבדו כאמור והחברה מלווה בחוב הבכיר לחברות כאמור.

3. לעניין חלוקת דיבידנד על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ לאחר תקופת הדוח ראה באור 8.

4. לעניין אישור האסיפה הכללית של הראל השקעות את מדיניות התגמול של הראל השקעות לאחר תקופת הדוח ראה באור 9(19).

5. לעניין אישור האסיפה הכללית של הראל השקעות את תנאי ההעסקה של מנכ"ל הראל השקעות לאחר תקופת הדוח ראה באור 9(22).

הראל חברה לביטוח בע"מ

נספחים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד

בעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

רח' אבא הלל 3

רמת-גן

א.ג.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי ביניים נפרד לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") ליום 30 בספטמבר 2016 ולתקופות של תשעה ושלשה חודשים שהסתיימו באותו תאריך ואשר נכלל בנספח א' לדוחות הכספיים של החברה. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי נפרד לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום של נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בחוזר ביטוח 2015-1-15.

סומך חייקין

רואי חשבון

28 בנובמבר 2016

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולו), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 3 להלן בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה, למעט המפורט להלן:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי
 ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי ביניים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
			נכסים
727,478	711,624	740,420	נכסים בלתי מוחשיים
1,646,348	1,614,166	1,895,052	הוצאות רכישה נדחות
1,122,044	1,099,441	1,180,794	רכוש קבוע
2,140,418	2,826,218	2,039,871	השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,312,319	1,316,131	1,378,345	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,449,513	1,432,155	1,510,166	נדל"ן להשקעה אחר
4,882,880	5,220,247	4,709,966	נכסי ביטוח משנה
31,584	233,284	20,904	נכסי מסים שוטפים
1,694,102	842,317	1,368,292	חייבים ויתרות חובה
1,005,700	983,185	1,156,870	פרמיה לגבייה
34,099,273	33,296,138	38,927,387	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות
6,236,737	6,285,415	6,696,030	נכסי חוב סחירים
10,329,886	10,050,365	11,363,394	נכסי חוב שאינם סחירים
703,887	632,073	718,851	מניות
1,616,123	1,598,274	1,967,701	אחרות
18,886,633	18,566,127	20,745,976	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
803,317	657,062	1,423,617	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
924,420	1,105,004	1,208,420	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
70,726,029	69,903,099	78,306,080	סך כל הנכסים
36,665,281	35,566,841	42,397,701	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות על המצב הכספי ביניים (המשך)

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
				הון והתחייבויות
				הון
868,909	868,909	868,909		הון מניות ופרמיה על מניות
469,527	478,053	516,534		קרנות הון
2,615,486	2,435,357	2,451,778		עודפים
3,953,922	3,782,319	3,837,221		סך כל ההון
				התחייבויות
23,809,429	23,937,705	24,823,343		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
35,999,351	34,951,723	42,246,026		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
657,822	693,883	716,177		התחייבויות מסים נדחים
216,677	220,250	237,412		התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
2,444,917	2,418,038	2,544,837		זכאים ויתרות זכות
3,643,911	3,899,181	3,901,064		התחייבויות פיננסיות
66,772,107	66,120,780	74,468,859		סך כל ההתחייבויות
70,726,029	69,903,099	78,306,080		סך כל ההון וההתחייבויות

חגית ארגוב
מנהלת הכספים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 28 בנובמבר 2016

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות רווח והפסד ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2015	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
9,743,322	2,403,212	2,872,081	7,280,534	8,366,868	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,644,138	414,217	322,727	1,232,228	1,027,471	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
8,099,184	1,988,995	2,549,354	6,048,306	7,339,397	פרמיות שהורווחו בשייר
1,804,853	(813,568)	1,206,121	894,571	1,932,634	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
514,373	24,623	157,590	334,416	373,546	הכנסות מדמי ניהול
311,123	71,639	56,985	223,925	189,261	הכנסות מעמלות
10,729,533	1,271,689	3,970,050	7,501,218	9,834,838	סך כל ההכנסות
9,372,936	1,298,846	3,317,809	6,662,624	8,644,439	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
1,305,553	310,075	233,890	1,007,999	929,674	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
8,067,383	988,771	3,083,919	5,654,625	7,714,765	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,809,108	456,351	515,475	1,346,697	1,522,361	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
653,414	180,386	200,299	495,558	591,211	הוצאות הנהלה וכלליות
14,386	3,589	3,085	10,763	9,237	הוצאות אחרות
97,818	49,075	32,173	85,267	82,695	הוצאות מימון, נטו
10,642,109	1,678,172	3,834,951	7,592,910	9,920,269	סך כל ההוצאות
404,372	64,933	44,451	248,102	153,177	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
491,796	(341,550)	179,550	156,410	67,746	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
98,419	(142,618)	57,127	2,050	(8,425)	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
393,377	(198,932)	122,423	154,360	76,171	רווח (הפסד) לתקופה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות ביניים על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר		
	2015	2016	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
393,377	(198,932)	122,423	154,360	76,171	רווח (הפסד) לתקופה
					פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(40,536)	(65,374)	29,168	(64,905)	117,257	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(199,413)	(43,597)	(27,531)	(174,466)	(101,924)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
46,992	34,890	17,868	40,294	62,016	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(13,777)	(10,755)	(1,150)	(15,520)	2,133	חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני
(46,486)	33,512	(19,052)	(22,241)	(31,326)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
87,168	18,231	(948)	78,890	(12,337)	הטבת מס (מסים על הכנסה) בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(166,052)	(33,093)	(1,645)	(157,948)	35,819	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
					פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
170,132	169,852	593	169,852	13,151	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
3,220	(6,257)	6,943	(4,695)	(563)	מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת
(61,918)	(59,086)	(2,641)	(59,675)	(430)	מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
111,434	104,509	4,895	105,482	12,158	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(54,618)	71,416	3,250	(52,466)	47,977	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס
338,759	(127,516)	125,673	101,894	124,148	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,088,048	3,103,972	-	8,366,868
97,337	119,828	-	1,027,471
2,990,711	2,984,144	-	7,339,397
1,513,103	195,977	107,800	1,932,634
367,128	2,232	4,186	373,546
12,621	42,108	-	189,261
4,883,563	3,224,461	111,986	9,834,838
4,281,750	2,390,569	-	8,644,439
69,950	82,270	-	929,674
4,211,800	2,308,299	-	7,714,765
473,364	608,828	-	1,522,361
319,105	207,815	31,755	591,211
9,247	-	(10)	9,237
4,473	4,155	84,475	82,695
5,017,989	3,129,097	116,220	9,920,269
27,555	16,595	71,565	153,177
(106,871)	111,959	67,331	67,746
39,288	2,629	33,764	60,744
(67,583)	114,588	101,095	128,490
11,692,330	4,083,844	-	24,823,343
38,008,100	4,237,926	-	42,246,026

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות (הכנסות) אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,050,577	1,084,889	-	2,872,081
26,287	29,667	-	322,727
1,024,290	1,055,222	-	2,549,354
994,494	110,350	52,657	1,206,121
155,897	798	895	157,590
5,012	9,942	-	56,985
2,179,693	1,176,312	53,552	3,970,050
1,866,785	893,434	-	3,317,809
23,219	27,948	-	233,890
1,843,566	865,486	-	3,083,919
156,721	204,083	-	515,475
105,285	74,117	10,373	200,299
3,083	-	2	3,085
2,384	2,571	35,429	32,173
2,111,039	1,146,257	45,804	3,834,951
207	2,471	33,482	44,451
68,861	32,526	41,230	179,550
3,364	(3,962)	23,689	6,839
72,225	28,564	64,919	186,389
11,692,330	4,083,844	-	24,823,343
38,008,100	4,237,926	-	42,246,026

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,149,269	1,871,784	2,259,481	-	7,280,534
106,301	151,252	974,675	-	1,232,228
3,042,968	1,720,532	1,284,806	-	6,048,306
618,978	76,591	116,093	82,909	894,571
330,034	1,901	-	2,481	334,416
18,298	38,972	166,655	-	223,925
4,010,278	1,837,996	1,567,554	85,390	7,501,218
3,350,797	1,443,488	1,868,339	-	6,662,624
66,477	145,945	795,577	-	1,007,999
3,284,320	1,297,543	1,072,762	-	5,654,625
412,954	496,495	437,248	-	1,346,697
314,416	119,204	32,516	29,422	495,558
10,763	-	-	-	10,763
4,501	4,805	5,990	69,971	85,267
4,026,954	1,918,047	1,548,516	99,393	7,592,910
44,186	19,420	59,434	125,062	248,102
27,510	(60,631)	78,472	111,059	156,410
10,141	(30,870)	(67,746)	16,794	(71,681)
37,651	(91,501)	10,726	127,853	84,729
11,227,934	3,452,612	9,257,159	-	23,937,705
34,544,449	407,274	-	-	34,951,723

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
979,634	662,589	760,989	-	2,403,212
36,843	51,163	326,211	-	414,217
942,791	611,426	434,778	-	1,988,995
(781,917)	(66)	(2,457)	(29,128)	(813,568)
23,655	715	-	253	24,623
11,810	9,600	50,229	-	71,639
196,339	621,675	482,550	(28,875)	1,271,689
200,798	506,243	591,805	-	1,298,846
14,692	55,511	239,872	-	310,075
186,106	450,732	351,933	-	988,771
132,072	174,108	150,171	-	456,351
114,186	42,208	11,144	12,848	180,386
3,589	-	-	-	3,589
1,745	2,985	12,448	31,897	49,075
437,698	670,033	525,696	44,745	1,678,172
16,034	4,681	9,836	34,382	64,933
(225,325)	(43,677)	(33,310)	(39,238)	(341,550)
96,771	(3,445)	(9,225)	28,170	112,271
(128,554)	(47,122)	(42,535)	(11,068)	(229,279)
11,227,934	3,452,612	9,257,159	-	23,937,705
34,544,449	407,274	-	-	34,951,723

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
הפסדים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות (ההוצאות)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
הפסד לפני מסים על ההכנסה
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל ההפסד הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות			ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
9,743,322	-	3,033,376	2,517,774	4,192,172
1,644,138	-	1,304,200	201,402	138,536
8,099,184	-	1,729,176	2,316,372	4,053,636
1,804,853	135,703	149,506	104,235	1,415,409
514,373	4,281	-	2,575	507,517
311,123	-	224,698	51,474	34,951
10,729,533	139,984	2,103,380	2,474,656	6,011,513
9,372,936	-	2,429,151	1,958,337	4,985,448
1,305,553	-	1,025,470	208,436	71,647
8,067,383	-	1,403,681	1,749,901	4,913,801
1,809,108	-	599,236	661,824	548,048
653,414	35,295	43,632	156,929	417,558
14,386	-	-	-	14,386
97,818	85,690	3,957	4,111	4,060
10,642,109	120,985	2,050,506	2,572,765	5,897,853
404,372	212,884	88,840	34,551	68,097
491,796	231,883	141,714	(63,558)	181,757
(79,868)	27,802	(82,897)	(32,040)	7,267
411,928	259,685	58,817	(95,598)	189,024
23,809,429	-	8,843,601	3,585,418	11,380,410
35,999,351	-	-	395,780	35,603,571

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים *	ענפי חבויות אחרים **	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
378,845	587,161	751,698	585,057	2,302,761
2,178	15,208	557,927	203,498	778,811
376,667	571,953	193,771	381,559	1,523,950
59,036	89,761	22,492	(11,881)	159,408
317,631	482,192	171,279	393,440	1,364,542
48,276	10,713	4,520	52,245	115,754
1,494	9,731	91,828	31,479	134,532
367,401	502,636	267,627	477,164	1,614,828
366,503	394,317	386,924	824,376	1,972,120
22,803	23,079	327,196	404,376	777,454
343,700	371,238	59,728	420,000	1,194,666
58,743	118,638	150,891	111,897	440,169
7,454	10,349	8,181	6,552	32,536
(4,341)	(963)	(406)	(4,698)	(10,408)
405,556	499,262	218,394	533,751	1,656,963
15,624	3,467	1,463	16,908	37,462
(22,531)	6,841	50,696	(39,679)	(4,673)
(6,229)	(1,383)	(583)	(6,742)	(14,937)
(28,760)	5,458	50,113	(46,421)	(19,610)
2,368,548	578,604	847,967	5,252,050	9,047,169
2,064,517	538,857	199,813	2,318,146	5,121,333

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2016
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 30 בספטמבר 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 76% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים *	ענפי חבויות אחרים **	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
104,743	165,343	230,534	131,681	632,301
1,519	4,107	170,753	79,714	256,093
103,224	161,236	59,781	51,967	376,208
(6,883)	(4,439)	(984)	(81,328)	(93,634)
110,107	165,675	60,765	133,295	469,842
20,293	4,454	2,010	21,863	48,620
278	2,295	29,433	10,025	42,031
130,678	172,424	92,208	165,183	560,493
107,783	128,423	119,392	201,992	557,590
2,578	7,046	98,111	74,988	182,723
105,205	121,377	21,281	127,004	374,867
21,538	46,640	47,808	38,685	154,671
2,424	3,363	2,676	2,061	10,524
(3,425)	(758)	(324)	(3,704)	(8,211)
125,742	170,622	71,441	164,046	531,851
3,465	747	372	3,707	8,291
8,401	2,549	21,139	4,844	36,933
(6,777)	(1,505)	(633)	(7,337)	(16,252)
1,624	1,044	20,506	(2,493)	20,681
2,368,548	578,604	847,967	5,252,050	9,047,169
2,064,517	538,857	199,813	2,318,146	5,121,333

פרמיות ברוטו

פרמיות ביטוח משנה

פרמיות בשייר

שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הכנסות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

רווח לפני מסים על הכנסה

הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2016

התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 30 בספטמבר 2016

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 66% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)
ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
405,283	670,076	634,649	571,461	2,281,469
42,510	76,434	476,237	308,604	903,785
362,773	593,642	158,412	262,857	1,377,684
62,264	83,306	(16,717)	(35,975)	92,878
300,509	510,336	175,129	298,832	1,284,806
53,057	11,003	4,467	47,566	116,093
8,930	23,809	88,724	45,192	166,655
362,496	545,148	268,320	391,590	1,567,554
291,713	476,941	308,852	790,833	1,868,339
41,630	62,299	237,276	454,372	795,577
250,083	414,642	71,576	336,461	1,072,762
56,528	124,360	147,708	108,652	437,248
7,538	11,446	7,437	6,095	32,516
2,738	568	230	2,454	5,990
316,887	551,016	226,951	453,662	1,548,516
27,166	5,632	2,287	24,349	59,434
72,775	(236)	43,656	(37,723)	78,472
(30,966)	(6,420)	(2,606)	(27,754)	(67,746)
41,809	(6,656)	41,050	(65,477)	10,726
2,495,529	640,863	881,356	5,239,411	9,257,159
2,121,021	554,666	169,802	1,989,656	4,835,145

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
 פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 30 בספטמבר 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 76% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ואחרים*	אחרים**	אלפי ש"ח
94,799	151,259	219,241	139,565	604,864
10,633	17,140	168,151	84,572	280,496
84,166	134,119	51,090	54,993	324,368
(18,549)	(40,498)	(4,221)	(47,142)	(110,410)
102,715	174,617	55,311	102,135	434,778
(482)	(346)	174	(1,803)	(2,457)
3,127	6,740	27,356	13,006	50,229
105,360	181,011	82,841	113,338	482,550
109,140	154,934	99,827	227,904	591,805
12,622	17,151	78,289	131,810	239,872
96,518	137,783	21,538	96,094	351,933
22,865	47,278	44,825	35,203	150,171
2,591	3,926	2,583	2,044	11,144
5,653	1,186	467	5,142	12,448
127,627	190,173	69,413	138,483	525,696
4,766	884	491	3,695	9,836
(17,501)	(8,278)	13,919	(21,450)	(33,310)
(4,537)	(818)	(487)	(3,383)	(9,225)
(22,038)	(9,096)	13,432	(24,833)	(42,535)
2,495,529	640,863	881,356	5,239,411	9,257,159
2,121,021	554,666	169,802	1,989,656	4,835,145

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
 פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר 2015
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 30 בספטמבר 2015

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 68% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
484,763	798,997	872,789	826,913	2,983,462
51,066	92,206	665,012	391,241	1,199,525
433,697	706,791	207,777	435,672	1,783,937
26,660	14,631	(19,377)	32,847	54,761
407,037	692,160	227,154	402,825	1,729,176
67,698	12,828	5,753	63,227	149,506
12,081	31,757	120,526	60,334	224,698
486,816	736,745	353,433	526,386	2,103,380
359,802	643,298	413,927	1,012,124	2,429,151
48,865	81,441	324,952	570,212	1,025,470
310,937	561,857	88,975	441,912	1,403,681
80,617	175,297	198,625	144,697	599,236
10,076	15,294	10,002	8,260	43,632
1,791	340	152	1,674	3,957
403,421	752,788	297,754	596,543	2,050,506
40,229	7,622	3,418	37,571	88,840
123,624	(8,421)	59,097	(32,586)	141,714
(37,538)	(7,113)	(3,190)	(35,056)	(82,897)
86,086	(15,534)	55,907	(67,642)	58,817
2,347,384	548,286	840,528	5,107,403	8,843,601
1,988,263	475,164	187,223	2,128,547	4,779,197

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. לעניין אשרור דירוג מעלות ראה באור 6 לדוחות הכספיים המאוחדים.
2. לעניין חלוקת דיבידנד על ידי החברה לחברה האם ראה באור 8 לדוחות הכספיים המאוחדים.
3. לעניין חלוקת דיבידנד בעין על ידי החברה לחברה האם ראה באור 8 לדוחות הכספיים המאוחדים.
4. לעניין אישור התקשרות עם אדריכל ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
5. לעניין הנפקת הון משני מורכב (סדרות יב'-יג') באמצעות הראל מימון והנפקות ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
6. לעניין החלפת כתבי התחייבות סדרות ב'-ג' באמצעות הראל מימון והנפקות ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
7. לעניין עדכון הסכם ההעסקה של מנכ"ל החברה ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.
8. לעניין מתן הלוואה ע"י החברה וחברות בנות של החברה לקיסריה אלקטרוניקה רפואית החזקות (2000) בע"מ ראה באור 10 לדוחות הכספיים המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה

א. פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
מס' סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,342,296	-	290,044	6,594,099	458,153	נכסי חוב סחירים (א)
11,518,254	11,517,942	-	-	312	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
766,903	-	-	766,903	-	מניות (א2)
2,053,946	-	-	1,853,019	200,927	אחרות (א3)
21,681,399	11,517,942	290,044	9,214,021	659,392	סך הכל

ליום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
מס' סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,550,117	-	320,078	6,582,936	647,103	נכסי חוב סחירים (א)
10,490,973	10,490,647	-	-	326	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
736,171	-	-	736,171	-	מניות (א2)
1,808,252	-	-	1,614,460	193,792	אחרות (א3)
20,585,513	10,490,647	320,078	8,933,567	841,221	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
מס' סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,478,343	-	307,199	6,579,578	591,566	נכסי חוב סחירים (א)
10,781,927	10,781,616	-	-	311	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
818,184	-	-	818,184	-	מניות (א2)
1,827,869	-	-	1,644,783	183,086	אחרות (א3)
20,906,323	10,781,616	307,199	9,042,545	774,963	סך הכל

(*) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור ב6 "מכשירים פיננסיים" בדוחות המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

א. נכסי חוב סחירים

עלות מופחתת			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,009,282	1,950,538	2,052,727	2,081,721	2,025,287	2,130,642	אגרות חוב ממשלתיות
5,290,189	5,417,930	5,052,720	5,392,548	5,519,144	5,208,413	נכסי חוב אחרים: נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
3,703	4,750	3,008	4,074	5,686	3,241	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
7,303,174	7,373,218	7,108,455	7,478,343	7,550,117	7,342,296	סך הכל נכסי חוב סחירים ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
			2,357	2,063	1,710	

א.2. מניות

עלות			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
637,021	558,068	611,107	741,186	656,269	695,140	מניות סחירות
57,158	58,060	54,274	76,998	79,902	71,763	מניות שאינן סחירות
694,179	616,128	665,381	818,184	736,171	766,903	סך כל המניות ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
			56,995	53,572	69,016	

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

א.3. השקעות פיננסיות אחרות

עלות			הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2015	2016	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
509,326	500,991	573,781	538,540	516,189	627,244	השקעות פיננסיות סחירות
1,021,882	1,023,401	1,099,366	1,289,329	1,292,063	1,426,702	השקעות פיננסיות שאינן סחירות
1,531,208	1,524,392	1,673,147	1,827,869	1,808,252	2,053,946	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
			107,458	93,534	121,072	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
			616,518	639,022	615,566	מכשירים נגזרים המוצגים בהתחייבויות פיננסיות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.